

PENGLIBATAN WANITA DALAM PERGERAKAN
WANITA UMNO BAHAGIAN BESUT

Oleh

No. Matrik 039395

Latihan Ilmiah

Bagi Memenuhi Sebahagian

Daripada Syarat-syarat Untuk

Ijazah Sarjana Muda Sastera

JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI

UNIVERSITI MALAYA

KUALA LUMPUR

Sessi 1983/84

"Dan tuntutlah olehm
barang yang didatangkan
oleh Allah untuk ke-
pentingan negara akhirat.
Dalam pada itu, jangan kamu
lupakan nasibmu di dunia ini.
(Firman Tuhan)

KANDUNGAN

Muka Surat

DAFTAR KANDUNGAN	i - iv
PENGHARGAAN	v
SINOPSIS	vi - vii
SENARAI JADUAL	viii - ix
SENARAI RAJAH	ix
LAMPIRAN PETA	-
1. Sejarah Penubuhan UMNO Bahagian Besut	20
BAB I : PENDAHULUAN	20 1
1. Tujuan Kajian dan Bidang Kajian	4
2. Kaedah Kajian	6
3. Masalah Kajian	9
2.1. Penubuhan Kaum Kaum Ibu Kepada	
BAB II : LATARBELAKANG KAWASAN KAJIAN	28
1. Kedudukan Besut	11
2.2. Pergerakan Wanita UMNO	2
2. Penyibaran Penduduk	11
2.3. Pergerakan Wanita	30
3. Pusat Pertumbuhan Daerah Besut	12
2.4. Struktur Organisasi Pergerakan Wanita	30
3.1. Pekan Jerneh	12
3. Latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO	
3.2. Kampong Raja	13
3.3. Pekan Kuala Besut	13
3.1. Sejarah Penubuhan	
4. Kemudahan Ekonomi	13
3.2. Aktiviti Persatuan Kaum Ibu Latar-	
5. Kemudahan Sosial	15
3.3. Latarbelakang Pemimpin Kaum Ibu	20
5.1. Pelajaran	15
4. Pergerakan Wanita ; Pengiktirafan	
5.2. Kemudahan Perubatan dan Kesihatan	16
3.3. Persatuan Kaum Ibu Kepada Pergerakan	36
5.3. Lain-lain Kemudahan	17
Wanita UMNO	

6. Politik	17
6.1 Birokrasi Umum Besut	17
6.2 Latarbelakang Kawasan Parlimen Besut	18
BAB III : SEJARAH PENUBUHAN UMNO BAHAGIAN BESUT DAN	
BAB IV : LATARBELAKANG PERGERAKAN WANITA UMNO MALAYSIA	
SERTA PERGERAKAN WANITA UMNO BAHAGIAN BESUT.	
1. Sejarah Penubuhan UMNO Bahagian Besut	20
1.1 Sejarah Ringkas Penubuhan Pergerakan	20
Bahagian dan Cawangan	49
Pemuda UMNO	49
1.1 Mesyuarat	49
2. Latarbelakang Penubuhan Pergerakan Wanita	51
2.1 Kegiatan Politik	25
Wanita UMNO Malaysia	25
2.1.1 Kegiatan Sosial dan Kebajikan	26
2.1.2 Penukaran Nama Kaum Ibu Kepada	62
Pergerakan Wanita UMNO	28
2.1.3 Tujuan Pergerakan Wanita UMNO	29
2.1.4 Pergerakan di Peringkat Bahagian	63
2.1.5 Peranan Pergerakan Wanita	30
2.1.6 Keahlian Ekonomi dan Sosial	64
2.1.7 Struktur Organisasi Pergerakan Wanita	30
2.1.8 Anggota Pemimpin	64
3. Latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO	66
3.1 Bahagian Besut	32
3.1.1 Tugas dan Tanggungjawab	67
3.1.2 Sejarah Penubuhan	68
3.1.3 Tugas-tugas Dalam Pilihanraya	68
3.1.4 Aktiviti Persatuan Kaum Ibu Latar-	
belakang Pemimpin Kaum Ibu	33
3.1.5 Peranan Pemimpin Dalam Badan-badan	70
yang tidak Bersuara Politik	70
4. Peringkat Kedua ; Pengiktirafan	74
4.1 Hubungan Pemimpin Dengan Ahli Biasa	74
Persatuan Kaum Ibu Kepada Pergerakan	36
4.2 Hubungan Di antara Pemimpin Pergerakan	
Wanita UMNO	75
Wanita UMNO	75

	4.1 Perkembangan Pergerakan Wanita UMNO pada masa kini	39
BAB V :	4.2 Latarbelakang sosial anggota yang dikaji	41
BAB IV :	1. Kegiatan Pergerakan Wanita UMNO Bahagian dan Cawangan	49
	1.1 Mesyuarat	49
	1.2 Kegiatan Politik	51
BAB VI :	1.3 Kegiatan Sosial dan Kebajikan	56
BIBLIOGRAFI	2. Pola Pimpinan	62
LAMPIRAN QUESTIONNAIRE	2.1 Definisi	62
LAMPIRAN NAMA-NAMA	2.2 Keanggotaan di Peringkat Bahagian	63
LAMPIRAN GAMBAR	2.3 Kedudukan Ekonomi dan Sosial Anggota Pemimpin	64
	2.4 Cara Pemilihan	66
	2.5 Tugas dan Tanggungjawab	67
	2.6 Menghadapi Tugas-tugas Dalam Pilihanraya	68
	2.7 Penglibatan Pemimpin Dalam Badan-badan Yang Tidak Berbau Politik	70
	2.8 Hubungan Pemimpin Dengan Ahli Biasa	74
	2.9 Hubungan Di antara Pemimpin Pergerakan Wanita UMNO	75

2.10 Analisa Pimpinan Pergerakan Wanita

76

BAB V : SIKAP POLITIK

1. Pengertian Sikap

79

2. Pendapat dan Pandangan Responden Terhadap

Pemimpin UMNO Masakini dan Kedudukan Politik

Pada Masa Akan Datang

85

2.1 Pandangan Responden Terhadap Wakil Rakyat

Di Kawasan Mereka

87

BAB VI : PENUTUP

95 - 107

BIBLIOGRAFI

LAMPIRAN QUESTIONAIRE

LAMPIRAN NAMA-NAMA TOKOH POLITIK YANG DITEMUDUGA

LAMPIRAN GAMBAR

Ketika, kepada semua responden saya yang telah memberi kerjasama yang sewajarnya. Sesungguhnya tanpa kerjasama anda semua, kajian ini tidak mungkin dapat disiapkan.

Akhirnya, ribuan terima kasih saya sampaikan kepada kakak Hasnah yang telah berusaha-payah menaip thesis ini sehingga selesai. Juga buat teman-teman tersayang; Ma, Mie, Ana dan Shah serta Joe dan Bob.

Wassalam.

Penulis

-v-

PENGHARGAAN

Bismillah hir-Rahman nir-Rahim

Melalui ruangan ini saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih dan setinggi-tinggi penghargaan kepada pihak-pihak tertentu yang telah banyak memberi sumbangan dan kerjasama sehingga latihan Ilmiah ini dapat disiapkan.

Pertama, kepada penyelia saya, Profesor Dr. Hussain Mohammad; Pensyarah Jabatan Antropologi dan Sosiologi Universiti Malaya yang tidak jemu-jemu memberi bimbingan serta tunjuk ajar dan teguran yang membina kepada saya dalam menyiapkan thesis ini. Semoga beliau mendapat rahmat dari Allah (S.W.T.)

Kedua, kepada bekas pemimpin Pergerakan Kaum Ibu dan pemimpin UMNO Bahagian Besut yang telah banyak memberi maklumat-maklumat yang saya perlukan untuk kajian ini.

Ketiga, kepada semua responden saya yang telah memberi kerjasama yang sewajarnya. Sesungguhnya tanpa kerjasama anda semua, kajian ini tidak mungkin dapat disiapkan.

Akhirnya, ribuan terima kasih saya ucapkan kepada Kakak Hasnah yang telah bersusah-payah menaip thesis ini sehingga selesai. Juga buat teman-teman tersayang; Ma, Mie, Ana dan Shah serta Joe dan Bob.

Wassalam.

Penulis

SINOPSIS

Latihan ilmiah ini berjudul "Penglibatan Wanita dalam Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut"; terbahagi kepada 6 bahagian.

Di dalam bab I, pengkaji telah menghuraikan tujuan kajian ini dilakukan; bidang yang dirangkuminya; metode yang digunakan dan masalah-masalah yang dihadapi semasa menjalankan kajian Ilmiah ini.

Bab II membentangkan tentang latarbelakang kawasan kajian; di mana pengkaji telah menerangkan tentang kedudukan daerah Besut; penyibaran penduduk; pusat pertumbuhan Besut; kemudahan ekonomi dan sosial; birokrasi umum Besut serta latarbelakang kawasan parlimen Besut.

Bab III menceritakan tentang sejarah penubuhan UMNO Bahagian Besut dan latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO Malaysia serta Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut secara keseluruhan. Di dalam membicarakan tentang latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut, pengkaji tidak ketinggalan menceritakan tentang latarbelakang responden di mana ianya dilihat dari segi pelajaran, umur, pekerjaan, jumlah anak, tempat asal, pekerjaan suami dan tempoh masa yang diambil untuk memegang jawatan penting didalam PWU di peringkat cawangan atau Bahagian.

Bab IV membicarakan tentang penyertaan dan kegiatan Pergerakan Wanita UMNO Bahagian dan Cawangan.

- Bab V menghuraikan tentang sikap politik responden. Penganalisaan tentang sikap dilihat dari segi penyertaan mereka di-
1. dalam kegiatan Pergerakan, pendapat dan pandangan mereka tentang aktiviti Pergerakan, tentang pemimpin-pemimpin UMNO masa kini dan kedudukan politik pada masa akan datang. Pengkaji juga telah menyentuh tentang masalah yang sering dihadapi oleh ahli-ahli Jawatankuasa Pergerakan.

Bab VI adalah penutup di mana pengkaji telah membuat kesimpulan mengenai data-data yang diperolehi daripada kajian yang dibuat. Disamping itu pengkaji juga telah memberi beberapa cadangan untuk kebaikan Pergerakan tersebut.

4. Jadual 3.2 : Jumlah Cawangan Pergerakan Wanita
UMNO Merentasi Kawasan Pilihsaraya 40
5. Jadual 3.3 : Bilah Ahli Dan Taraf Perkahwinan 42
6. Jadual 3.4 : Jumlah Anak Yang Dipunyai Oleh
Responden 43
7. Jadual 3.5 : Taraf Pendidikan Dan Pekerjaan 44
8. Jadual 3.6 : Pekerjaan Suami 45
9. Jadual 3.7 : Tahun-tahun Sebagai Ahli UMNO Dan
Sebagai Ahli Jawatankuasa Cawangan
Dan Bahagian 47
10. Jadual 3.8 : Penglibatan Keluarga Di Dalam Parti 48

SENARAI JADUAL-JADUAL

Muka Surat

Muka Surat

11. Jadual 4.1 : Keahlian Dan Pemegang Jawatan	
1. Jadual 2.1 : Jumlah Pengundi Mengikut Kawasan Dewan Undangan Negeri Parlimen	70
12. Jadual 4.2 : Besut : Tahun 1982 Dipapung Setelah	18
2. Jadual 2.2 : Bilangan Ahli UMNO Dan Jumlah	73
13. Jadual 5.1 : Cawangan Bagi Tiap-tiap Kawasan Dewan Undangan Negeri	81 19
3. Jadual 3.1 : Jumlah Cawangan Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut Dari Tahun 1978 Hingga 1983	82 39
4. Jadual 3.2 : Jumlah Cawangan Pergerakan Wanita UMNO Mengikut Kawasan Pilihanraya	83 40
5. Jadual 3.3 : Umur Ahli Dan Taraf Perkahwinan	42
6. Jadual 3.4 : Jumlah Anak Yang Dipunyai Oleh Responden	35 43
7. Jadual 3.5 : Taraf Pendidikan Dan Pekerjaan Ahli Pada Seseorang Pemimpin Politik	86 44
8. Jadual 3.6 : Pekerjaan Suami	45
9. Jadual 3.7 : Tahun-tahun Sebagai Ahli UMNO Dan Sebagai Ahli Jawatankuasa Cawangan Dan Bahagian	31 47
10. Jadual 3.8 : Penglibatan Keluarga Di dalam Parti	48

11.	Jadual 4.1 : Keahlian Dan Pemegang Jawatan Dalam Persatuan Dan Lain-lain Kegiatan Sukarela	70
12.	Jadual 4.2 : Jawatan Lain Yang Dipegang Sebelum Menjadi Ahli Jawatankuasa Bahagian	73
13.	Jadual 5.1 : Faktor Yang Mendorong Responden Untuk Menyertai Pergerakan Wanita	81
14.	Jadual 5.2 : Tujuan Menghadiri Kegiatan Pergerakan	82
15.	Jadual 5.3 : Faedah Yang Diperolehi Dari Kegiatan Pergerakan	83
16.	Jadual 5.4 : Kekkerapan Responden Menghadiri Kegiatan Pergerakan	84
17.	Jadual 5.5 : Atas Dasar Apa Responden Memilih Seorang Ketua Pergerakan	85
18.	Jadual 5.6 : Apakah Ciri-ciri Penting Yang Harus Ada Pada Seseorang Pemimpin Politik	86

SENARAI RAJAH

Rajah I :	Struktur Organisasi UMNO	31
Rajah II :	Struktur pimpinan	64

BAB I

PENDAHULUAN

Untuk mendapat gambaran yang lebih jelas mengenai penyertaan wanita Melayu di dalam politik pada masa kini, detik kemerdekaan boleh dijadikan sebagai tapak permulaan bagi lingkungan masa yang dimaksudkan oleh pengkaji. ^{Sebagai masa kini} Jadi penyertaan wanita Melayu dalam politik pada masakini dimaksudkan sebagai penyertaan mereka sejak lepas kemerdekaan.

Seperti yang telah diketahui wanita Melayu di zaman awal kemerdekaan dianggap pasif dalam semua lapangan hidup kecuali di bidang politik. Timbulnya kesedaran politik di kalangan sebilangan kecil wanita adalah dalam penyertaan yang paling terhad sekali iaitu ekoran dari kemerdekaan yang telah mencatatkan beberapa hak yang dimiliki oleh kaum wanita. Meskipun begitu hak-hak ini sebenarnya tidak begitu disedari oleh kaum wanita. Contoh yang paling jelas mengenai keadaan ini dapat dilihat dari segi hak wanita di dalam bidang politik. Mengikut apa yang terdapat di dalam perlembagaan, kedudukan wanita dalam bidang politik menggambarkan satu masa depan yang cemerlang. Hak-hak wanita untuk mengambil bahagian dalam politik terbuka dengan seluas-luasnya. Mereka boleh mengundi bagi menentukan wakil mereka sendiri. Mereka juga boleh menjadi calon Dewan Rakyat dan Dewan Negara dan boleh memimpin parti-parti politik. Di sini jelas kelihatan satu keadaan yang ideal. Namun begitu, seperti yang telah dinyatakan, kehadiran hak-hak ini tidak begitu disedari oleh mereka. Jadi

tidak hairanlah jika semasa pilihanraya kebanyakan dari mereka yang turut mengundi, telah mengundi secara membuta-tuli sahaja⁽¹⁾. Jadi pada pelaksanaannya ia belum lagi menepati hakikat bahawa wanita Melayu telah menyedari tentang hak mereka di dalam bidang politik. Walaupun pada tujuan asalnya hak itu diberi kerana memandangkan kepada hakikat bahawa pemikiran kaum wanita adalah juga penting untuk negara, tetapi pada pelaksanaannya hak itu digunakan sebagai satu tugas sahaja. Jadi inilah yang dimaksudkan dengan kenyataan "Wanita Melayu hanya dianggap tidak pasif dalam bidang politik dalam pengertian yang amat terhad."

Pada masa kini keadaan tersebut telah banyak berubah. Perubahan yang berlaku di dalam masyarakat baik dalam bidang politik, ekonomi, pelajaran dan sosial telah juga mengubah kedudukan dan peranan yang dimainkan oleh wanita. Mereka mula sedar tentang hak-hak mereka, misalnya di dalam politik. Di samping itu perkembangan politik negara sejak akhir-akhir ini telah menambahkan minat dan menarik lebih ramai lagi kaum wanita untuk turut serta di dalam lapangan ini. Mereka mulai sedar bahawa bidang politik adalah satu-satunya jalan bagi mereka memperjuangkan dan meninggikan lagi kedudukan kaum wanita. Perlantikan Tan Sri Fatimah Haji Hashim sebagai Menteri wanita yang pertama di dalam kabinet Malaysia merupakan satu peringkat yang penting di dalam sejarah politik wanita, kerana dengan ini penyertaan wanita di dalam bidang politik telah mendapat pengiktirafan dari semua pihak.

(1) Secara umum dapat dikatakan bahawa hal ini "mungkin" disebabkan oleh ceteknya pendidikan dan pengetahuan menyebabkan mereka mudah terpengaruh kepada orang-orang yang mereka hormati di tempat mereka.

Meskipun wanita UMNO adalah satu-satunya angkatan wanita yang terbesar di tanah air, namun kita tidak boleh lupa bahawa ia juga mewakili satu golongan masyarakat yang masih mundur di dalam serba-serbi bidang. Jadi walaupun kesedaran untuk maju dan mengangkat diri ke taraf yang lebih tinggi telah meluas di kalangan mereka, namun keupayaan dan kemampuan untuk memenuhi hasrat dan cita-cita tersebut masih berkurangan. Salah satu faktor yang menghambat kemajuan mereka ialah kekurangan pemimpin di tiap peringkat terutama di luar bandar. Mereka memerlukan pembelaan dari kalangan bijak pandai, sedangkan golongan intelek dari kaum wanita terlalu sedikit yang menceburkan diri di dalam organisasi untuk menjadi pemimpin. Jadi di sini walaupun wanita UMNO telah berjasa besar ke arah menanamkan kesedaran di kalangan kaum wanita untuk menerima cabaran di zamannya, tetapi perjuangan itu amat berat sekali kerana kepercayaan dan pegangan kepada nilai-nilai tradisional telah berkurun-kurun berakar dalam cara hidup kaum kita.

Seterusnya untuk memahami dengan lebih mendalam dimensi politik dan sejauh mana berkesannya politik wanita penulis akan membuat penganalisisan mengenai penglibatan wanita Melayu di dalam politik khususnya di peringkat bahagian.

Kajian ini juga bertujuan untuk melihat dengan lebih terperinci golongan wanita mana yang lebih aktif dalam politik dan apakah faktor yang mendorongkan mereka sehingga berjaya memegang jawatan di peringkat bahagian. Untuk tujuan ini penganalisisan dilakukan berdasarkan kepada umur, taraf pelajaran, pekerjaan, kedudukan suami dan sebagainya.

Pengkaji juga ingin melihat dengan lebih mendalam apakah sumbangan

1. Tujuan Kajian dan Bidang Kajian

Kajian ini bertujuan untuk menghuraikan penglibatan politik kaum wanita di daerah Besut, khususnya di dalam Pergerakan Wanita UMNO di peringkat UMNO bahagian berkenaan. Untuk maksud ini, pengkaji telah meneliti sedikit sebanyak latarbelakang atau sejarah Pergerakan Wanita UMNO dan Pergerakan Pemuda UMNO serta UMNO peringkat bahagian seluruhnya. Di antara aspek latarbelakang itu merangkumi :- masa penubuhan; jumlah ahli yang terdaftar; latarbelakang pemimpinnya; golongan yang paling ber-giat dalam politik; bidang kegiatan yang dijalankan dan apakah langkah-langkah yang diambil untuk menambahkan ahli serta strategi yang digunakan untuk menghadapi parti lawan.

Dengan mengkaji sejarah penubuhan UMNO peringkat bahagian secara keseluruhannya, pengkaji berharap dapat menerangkan perkembangan dalam UMNO amnya dan Pergerakan Wanita UMNO khususnya, terutama dari segi per-tambahan jumlah ahli atau juga aktiviti yang telah dijalankan. Selain dari itu pengkaji juga ingin melihat perubahan-perubahan yang berlaku di-dalam Pergerakan Wanita UMNO di peringkat bahagian.

Kajian ini juga bertujuan untuk melihat dengan lebih terperinci golongan wanita mana yang lebih aktif dalam politik dan apakah faktor yang mendorongkan mereka sehingga berjaya memegang jawatan di peringkat bahagian. Untuk tujuan ini penganalisaan dilakukan berdasarkan kepada umur, taraf pelajaran, pekerjaan, kedudukan suami dan sebagainya.

Pengkaji juga ingin melihat dengan lebih mendalam apakah sumbangan

yang telah diberikan oleh kaum wanita melalui Pergerakan Wanita UMNO ini terhadap UMNO khususnya dan politik tempatan amnya. Sumbangan itu dilihat dari segi ekonomi, pelajaran, kebajikan dan lain-lain aktiviti sosial.

Di samping itu kajian ini juga bertujuan untuk mengetahui pandangan wanita terhadap aktiviti-aktiviti yang telah dianjurkan dan juga terhadap pemimpin-pemimpin mereka pada masa kini. Melalui kajian ini juga pengkaji ingin melihat perhubungan di antara pemimpin dengan pemimpin dan pemimpin dengan ahli-ahli seksinya.

Seterusnya kajian ini bertujuan untuk melihat pola kepimpinan Pergerakan UMNO bahagian dan juga sikap pemimpin-pemimpinnya terhadap politik. Penganalisaan terhadap sikap dilakukan untuk mengetahui samada penglibatan wanita di dalam politik hingga ke peringkat bahagian itu semata-mata kerana kesedaran dan minat mereka terhadap politik atau ada sebab-sebab lain yang menyebabkan mereka berbuat demikian.

Pengkaji juga ingin melihat apakah masalah yang dihadapi oleh pemimpin Pergerakan dalam menjalankan aktiviti yang telah dianjurkan dan juga kelemahan yang timbul yang perlu diperbaiki untuk kebaikan di masa depan.

Akhir sekali pengkaji ingin mengetahui cawangan mana yang paling berjaya dalam menjalankan aktiviti-aktiviti Pergerakan dan cawangan mana yang boleh dianggap gagal untuk mencapai matlamatnya. Di sini pengkaji dapat membuat kesimpulan apakah faktor yang telah membawa kejayaan kepada sesebuah cawangan dan apakah pula faktor yang membawa kegagalan.

Bidang kajian boleh dilihat daripada dua segi iaitu dari segi kawasan dan tajuk kajian. Dari segi kawasan, kajian ini hanya ditumpukan

kepada sebuah daerah yang penghuninya hampir 100% terdiri dari orang-orang Melayu. Daerah ini mempunyai empat kawasan pilihanraya.

Dari segi tajuk kajian, ianya hanya terbatas pada kaum wanita sahaja. Namun demikian tidak semua ahli Pergerakan Wanita UMNO di daerah ini diambil sebagai responden. Pemilihan dilakukan mengikut kedudukan mereka di dalam Pergerakan ini. Oleh kerana itu responden yang dipilih oleh pengkaji adalah terdiri daripada ahli jawatankuasa wanita di peringkat bahagian dan ketua serta setiausahanya di peringkat cawangan.

2. Kaedah Kajian

Pengkaji telah mengambil masa lebih kurang dua bulan iaitu dari pertengahan bulan Mac hingga akhir bulan Mei untuk mengumpul bahan-bahan yang dikira perlu untuk kajian ini. Pada peringkat awalnya, pengkaji telah menemui setiap responden dan menemuramah mereka mengikut soalan yang telah disediakan di dalam borang ^{soal} selidik. Ahli-ahli Pergerakan yang dipilih untuk mengisi borang tersebut ialah semua ahli jawatankuasa Pergerakan Wanita di peringkat bahagian. Manakala di peringkat cawangan pula, pengkaji hanya memilih ketua Pergerakan dan setiausahanya sahaja. Jumlah ahli jawatankuasa wanita di peringkat bahagian ialah 16 orang dan ketua serta setiausaha di peringkat cawangan ialah 34 orang.

^{soal} Questionnaire atau borang selidik yang diserahkan kepada 50 orang responden adalah bertujuan untuk mengetahui butir-butir peribadi responden dan juga pandangan serta pendapat mereka. Soalan yang dikemukakan terbahagi kepada dua bahagian iaitu soalan tertutup dan soalan terbuka. Soalan tertutup di mana pengkaji telah menetapkan jawapan yang dikira

sesuai dan responden hanya perlu menandakan jawapan di petak-petak kosong yang telah disediakan. Soalan tertutup selalunya digunakan untuk soalan-soalan yang berupa fakta seperti umur, taraf persekolahan, jumlah tanggungan dan sebagainya.

Soalan terbuka pula ialah di mana pengkaji tidak menyediakan jawapan. Jawapannya adalah terserah kepada responden. Soalan jenis ini digunakan untuk mengetahui pendapat atau pandangan responden terhadap satu-satu perkara.

Satu lagi kaedah yang digunakan di dalam kajian ini ialah 'interview' atau temuduga. Kaedah ini dijalankan apabila maklumat yang didapati kurang jelas atau tepat dan sedikit saja bahan-bahan yang sediada untuk membantu pengkaji melengkapkan kajiannya. Oleh kerana itu, pengkaji menggunakan kaedah ini untuk mendapatkan maklumat yang lebih jelas dan mendalam dari pihak-pihak yang lebih mengetahui. Kaedah interview ini digunakan semasa pengkaji ingin mendapatkan bahan-bahan tentang sejarah penubuhan UMNO peringkat bahagian dan Pergerakan Wanita UMNO khususnya. Untuk tujuan tersebut, pengkaji telah menemui pemimpin-pemimpin UMNO yang terdahulu.

Kaedah ini juga digunakan apabila pengkaji ingin mengetahui lebih mendalam kedudukan Pergerakan Wanita pada masa kini dan sumbangannya terhadap politik dan masyarakat. Pengkaji telah menemui beberapa orang pemimpinnya yang dianggap berkalibar dalam Pergerakan ini untuk mendapat pandangan dan pendapat mereka.

Seterusnya kaedah pemerhatian juga dianggap penting dalam membantu pengkaji untuk mendapat maklumat tentang Pergerakan Wanita UMNO secara

keseluruhannya. Kaedah pemerhatian dijalankan apabila pengkaji ingin mendapatkan maklumat yang lebih lanjut tentang satu-satu isu yang lebih sensitif dan dikira perlu dan juga apabila pengkaji mendapati ada soalan-soalan atau pertanyaan-pertanyaan yang agak peribadi dan sukar untuk mendapat jawapan yang benar-benar jujur dari pihak responden. Contohnya, untuk mengetahui kedudukan ekonomi responden, pengkaji telah mengunjungi rumah responden dan dapat melihat sendiri apakah mereka terdiri dari orang-orang yang berada atau sebaliknya.

Pemerhatian juga perlu apabila pengkaji ingin melihat sendiri bagaimanakah ahli-ahli Pergerakan ini mengendalikan aktiviti-aktiviti yang telah dianjurkan dan setakat mana ianya mendapat sambutan. Untuk mencapai tujuan tersebut, pengkaji telah menyertai berbagai-bagai kegiatan yang dijalankan; contohnya, ketika ahli Pergerakan ini menjalankan mesyuarat baik di peringkat cawangan atau bahagian. Di sini pengkaji dapat melihat bagaimana ahli-ahli Pergerakan mengatur strategi untuk mengadakan sesebuah perjumpaan atau mesyuarat.

Kaedah pemerhatian ini juga telah membantu pengkaji untuk melihat bagaimanakah hubungan di antara ahli biasa dengan ahli jawatankuasa dan juga di antara pemimpin dengan pemimpin samada di peringkat cawangan atau bahagian.

Selain dari itu, pengkaji telah mengunjungi beberapa buah cawangan untuk melihat kegiatan seperti kelas jahitan dan masakan, kelas berzanji dan juga kelas ugama. Cawangan yang pernah pengkaji kunjungi ialah cawangan Jerneh, Kampong Raja, Alor Lintang dan Kuala Besut. Dengan penglibatan yang secara tidak langsung ini, pengkaji dapat melihat sendiri

bagaimanakah sambutan ahli terhadap aktiviti yang dianjurkan serta aktiviti mana yang dianggap paling mendapat sambutan. Penolong tidak mahu dianggap sebagai orang yang tidak tahu atau tidak faham.

3. Masalah Kajian

Dalam menjalankan kajian tersebut, pengkaji telah menghadapi beberapa masalah; antaranya ialah, fail-fail yang terdapat di pejabat UMNO tidak lengkap dan setengahnya telah hilang disebabkan perpindahan pejabat UMNO yang kerap berlaku sebelum ianya mempunyai pejabat yang tetap di bandar Jerneh sekarang. Oleh kerana ketiadaan fail-fail yang mengandungi maklumat penting tentang kegiatan UMNO bahagian Besut pada tahun-tahun yang terdahulu, pengkaji tidak mendapat maklumat yang lengkap terutama tentang sejarah penubuhan UMNO Bahagian Besut dan Pergerakan Wanita UMNO khususnya.

Untuk mendapat maklumat tentang sejarah UMNO keseluruhannya, pengkaji telah menemui pemimpin-pemimpin yang terdahulu. Di sini pengkaji telah menghadapi satu lagi masalah di mana mereka yang ditemui tidak dapat memberi maklumat yang lengkap dan jelas. Hal ini adalah disebabkan kebanyakan mereka sudah terlalu uzur dan setengahnya menghadapi masalah pendengaran. Mereka juga sukar untuk mengingati satu-satu peristiwa dan tarikh yang dianggap penting oleh pengkaji.

Selain dari itu, pengkaji juga menghadapi masalah di mana borang soal selidik yang diserahkan kepada responden telah hilang dan setengah responden agak lewat mengisi borang tersebut. Hal ini telah melambatkan lagi kajian penulis.

Pengkaji juga sukar untuk mendapat pendapat dan keterangan yang

BAB II

benar-benar jujur dari responden. Jawapan dan penerangan yang diberikan seringkali tidak menepati kehendak soalan. Mereka seolah-olah tidak mahu dianggap sebagai orang yang tidak tahu atau tidak faham.

Responden juga agak keberatan untuk menjawab soalan yang berunsur politik dan yang memerlukan pandangan mereka. Pengkaji terpaksa membantu mereka untuk menjawab soalan dengan mencadangkan beberapa jawapan yang dikira sesuai dan responden akhirnya hanya menyetujui saja tanpa apa-apa komen atau bantahan.

2. Penyaluran Penduduk:

Untuk melihat kegiatan yang dijalankan pengkaji telah mengunjungi setiap kawasan atau cawangan; tetapi adakalanya, kegiatan itu tidak dapat dijalankan kerana hanya beberapa orang sahaja ahli yang menghadirkan diri. Hal ini sering berlaku di kawasan-kawasan yang agak pendalaman dan cawangan-cawangan yang baru ditubuhkan.

Beaut (pusat perikanan yang terbesar di Beaut) dan Jerteh (Pekan terbesar di Beaut). Kawasan yang paling ramai penduduk ialah kawasan Jerteh di mana jumlah penduduknya kira-kira 6,614 orang. Penempatan orang Melayu dapat dilihat di kawasan pendalaman seperti di kawasan ulu Beaut dan Beaut tengah, di kawasan persisiran pantai dan juga di sepanjang jalan besar yang menghubungkan Terengganu dan Kelantan. Oleh kerana letaknya bersempiran dengan negeri Kelantan, jadi loghat percakapan penduduknya adalah sama sahaja dengan loghat Kelantan. Loghat percakapan inilah yang memudahkan penduduk di daerah Beaut dengan penduduk di daerah-daerah lain di negeri Terengganu.

BAB II

Pusat Pertumbuhan Daerah Besut

LATARBELAKANG KAWASAN KAJIAN

Di daerah Besut terdapat tiga buah pusat daerah iaitu Kampong

1. Kedudukan Besut:-

Besut adalah sebuah daerah dalam negeri Terengganu yang letaknya di bahagian utara, bersempadankan negeri Kelantan. Daerah ini adalah yang keempat besarnya di antara enam daerah dalam negeri Terengganu. Luasnya kira-kira 879.2 batu persegi.

2. Penyibaran Penduduk:-

Jumlah penduduk daerah Besut dalam tahun 1981 ialah 102,964 orang, di mana kaum lelaki berjumlah 50,800 orang dan kaum perempuan berjumlah 52,164 orang. Kira-kira 95% penduduk terdiri dari orang-orang Melayu. Orang-orang Cina hanya terdapat di beberapa buah pekan seperti di Kuala Besut (pusat perikanan yang terbesar di Besut) dan Jerteh (Pekan terbesar di Besut). Kawasan yang paling ramai penduduk ialah kawasan Jerteh di mana jumlah penduduknya kira-kira 6,614 orang. Penempatan orang Melayu dapat dilihat di kawasan pendalaman seperti di kawasan ulu Besut dan Besut tengah, di kawasan persisiran pantai dan juga di sepanjang jalan besar yang menghubungkan Terengganu dan Kelantan. Oleh kerana letaknya berhampiran dengan negeri Kelantan, jadi loghat percakapan penduduknya adalah sama sahaja dengan loghat Kelantan. Loghat percakapan inilah yang membezakan penduduk di daerah Besut dengan penduduk di daerah-daerah lain di negeri Terengganu.

di Malaysia kini, loghat dengan percampuran bahasa dan lekse serta bilik

semasyang dan lain-lain kemudahan. Jerteh akan terus memainkan peranan

utamanya setelah pendudukan lebarnya Timur-Barat nanti.

3. Pusat Pertumbuhan Daerah Besut

Di daerah Besut terdapat tiga buah pusat daerah iaitu Kampong Raja, Jerteh dan Kampong Buluh. Pusat daerah adalah pusat pertumbuhan yang besar dalam suatu daerah dan kemudahan yang disediakan dapat menampung sehingga 20,000 orang penduduk. Manakala 3 buah pusat kecil daerah yang terdapat di daerah Besut ialah Kuala Besut, Bukit Payong dan Renek. Pusat kecil daerah ini adalah pusat pertumbuhan yang boleh menampung keperluan perkhidmatan bagi beberapa buah pusat tempatan dalam lingkungan 10 hingga 20 km dan perkhidmatan yang disediakan dapat menampung keperluan 50,000 orang penduduk.

Untuk mengenali kawasan ini dengan lebih dekat, pengkaji akan membincangkan secara ringkas dua buah pusat daerah yang dikira penting bagi kawasan Parlimen Besut iaitu Kampong Raja dan Jerteh (Kampong Buluh tidak termasuk kawasan parlimen Besut) manakala pusat kecil daerah hanya akan ditumpukan kepada Kuala Besut sahaja.

3.1 Pekan Jerteh

Kedudukan pekan Jerteh yang agak strategik, iaitu di tengah-tengah perjalanan dari Kuala Terengganu ke Kota Bharu, juga pusat pertemuan di daerah Besut, telah mempengaruhi pekan ini untuk dijadikan pusat kegiatan ekonomi daerah. Oleh kerana itu Majlis Daerah Besut telah membina sebuah kompleks pasar baru yang dianggap termoden di Malaysia kini, lengkap dengan perhentian bas dan teksi serta bilik sembahyang dan lain-lain kemudahan. Jerteh akan terus memainkan peranan utamanya setelah penubuhan lebuh raya Timur-Barat nanti.

3.2 Kampong Raja

Kampong Raja adalah pusat pentadbiran daerah Besut di mana semua jabatan kerajaan samada kerajaan negeri atau persekutuan terletak di kawasan tersebut. Sebagai sebuah pusat pentadbiran, banyak projek-projek pembangunan dirancangkan, bukan saja untuk memberi kemudahan kepada penduduk di Kampong Raja, tetapi juga kepada penduduk di Besut amnya.

3.3 Pekan Kuala Besut

Pekan Kuala Besut adalah pekan yang tertua di daerah Besut. Ianya merupakan sebuah pekan dan pelabuhan kepada nelayan-nelayan samada di sekitar Kuala Besut, Pulau Perhentian, Pulau Redang dan juga negeri Kelantan. Majlis Daerah Besut telah membuat rancangan hendak menjadikan Pekan Kuala Besut sebagai pusat kegiatan ekonomi bagi kaum nelayan. Di kawasan ini MARA telahpun membina sebuah bangunan bazaar (10 unit gerai) dan satu bangunan perniagaan 4 pintu. Majlis Daerah Besut sendiri telah membina berpuluh-puluh buah gerai untuk menggalakkan penduduk di kawasan ini berniaga.

4. Kemudahan ekonomi

Pekerjaan yang terpenting bagi penduduk di daerah Besut ialah pertanian. Kira-kira 65% daripada penduduk daerah Besut menjalankan kegiatan pertanian seperti menanam padi, menoreh getah dan menanam tembakau. Manakala 35% lagi terdiri dari nelayan, peniaga dan kakitangan kerajaan.

Salah satu cara yang diambil oleh kerajaan untuk membangunkan kawasan perniagaan. Bidang ini selalunya diceburi oleh kaum wanita. Hal ini

pertanian di daerah Besut ialah dengan mengadakan rancangan pembangunan pertanian Besut. Di dalam kawasan pembangunan pertanian Besut ini terdapat kawasan tanah padi seluas lebih kurang 12,600 ekar yang ditanam dua kali setahun. Untuk membolehkan kawasan tanah padi yang luas itu ditanam dengan tanaman padi dua musim, berbagai rancangan telah diadakan dan setakat ini sudah hampir 80% daripada kawasan ini sudah dapat ditanam padi dua musim.

Bagi menambahkan lagi pendapatan petani-petani melalui tanaman padi ini, kerajaan telahpun memberi berbagai-bagai bantuan seperti bantuan baja, subsidi tenggala, kemudahan-kemudahan pinjaman melalui Bank Pertanian dan juga pakar-pakar pertanian yang sentiasa memberi tunjuk ajar kepada petani-petani di dalam segala hal mengenai pertanian.

Selain dari pertanian, menangkap ikan juga merupakan kerja utama bagi penduduk di daerah Besut, terutama yang tinggal di kawasan-kawasan pesisir pantai seperti di Kuala Besut, Kampong Air Tawar, Benting Lintang dan Pulau Perhentian. Di kawasan ini terdapat lebih kurang 3,595 orang nelayan yang bekerja dengan 552 bot, pukut tunda, pukut hanyut dan lain-lain lagi. Di Kuala Besut saja terdapat lebih daripada 3,000 orang keluarga nelayan. Oleh kerana Kuala Besut merupakan satu tempat yang berpotensi bagi perusahaan perikanan, maka pihak kerajaan telah memberi perhatian yang utama terhadap kawasan tersebut, di mana sebuah pelabuhan dan kompleks perikanan yang berharga \$10.5 juta sedang dilaksanakan.

Selain dari kerja-kerja pertanian dan menangkap ikan, terdapat juga segolongan kecil penduduk di daerah ini yang terlibat di dalam lapangan perniagaan. Bidang ini selalunya diceburi oleh kaum wanita. Hal ini

dapat kita lihat di pasar-pasar yang utama seperti di bandar Jerneh dan Kampong Raja. Sebilangan besar peniaga yang terdapat di dalam pasar tersebut adalah terdiri dari kaum wanita. Menyedari hakikat ini, pihak kerajaan telah membina rumah-rumah kedai yang akan dijual kepada bumiputra. Bagi menampung keperluan peniaga-peniaga kecil, pihak kerajaan telah membina sebuah pasar yang termoden dan apabila siap kelak ianya akan memberi peluang kepada 254 orang peniaga.

5. Kemudahan sosial:-

5.1 Pelajaran

Daerah Besut mempunyai 59 buah sekolah rendah yang terdiri dari sekolah kebangsaan sebanyak 57 buah, sekolah rendah kebangsaan; 1 buah dan sekolah rendah jenis kebangsaan; 1 buah. Manakala bilangan sekolah menengah ialah 6 buah. Selain dari itu, terdapat 5 buah sekolah menengah agama yang dikendalikan oleh pejabat Hal-ehwal Agama Terengganu. Yayasan Islam Terengganu juga tidak ketinggalan memberi kemudahan kepada penuntut-penuntut yang kebanyakan tercicir dalam peperiksaan SRP dan SPM, di mana sebuah sekolah pusat pendidikan Islam telah ditubuhkan.

Selain daripada Kementerian Pelajaran, Jabatan Kemajuan Masyarakat (KEMAS) juga tidak kurang peranannya dalam memberi kemudahan pendidikan kepada penuntut-penuntut pra-sekolah. Penuntut yang dimaksudkan itu ialah berumur antara 5 hingga 6 tahun. Di daerah Besut terdapat sebanyak 50 buah kelas pra-sekolah.

Untuk meningkatkan lagi prestasi pengurusan pendidikan di daerah

Besut, sebuah pejabat pelajaran daerah Besut telah ditubuhkan bertempat di kawasan Alor Lintang Besut.

5.2 Kemudahan perubatan dan kesihatan:-

Daerah Besut mempunyai beberapa kemudahan pusat perubatan dan kesihatan yang memainkan peranan dalam memberi perkhidmatan kesihatan kepada masyarakat di daerah ini. Antaranya; pusat kesihatan besar terdapat 3 buah, pusat kesihatan kecil; 3 buah, klinik desa 20 buah dan klinik bidan 9 buah.

Di daerah Besut juga terdapat klinik bergerak. Perkhidmatan yang diberikan oleh klinik bergerak adalah sama dengan yang terdapat di pusat kesihatan besar dan kecil. Tumpuan yang diberikan oleh klinik bergerak ialah di kawasan-kawasan terpencil di mana penduduk di kawasan ini sukar untuk mendapat perkhidmatan dari pusat-pusat kesihatan.

Perkhidmatan perubatan:-

Di bawah perkhidmatan perubatan, terdapat sebuah hospital daerah Besut yang mengendalikan perkhidmatan yang sediada seperti rawatan pesakit luar am dan rawatan pesakit dalam.

6.1 Birokrasi Daerah Besut

Hospital daerah Besut yang terletak di Jerteh adalah sebuah hospital yang dilengkapi dengan alat kelengkapan keperluan asas bagi penduduk daerah Besut. Hospital ini mempunyai 5 buah wad untuk rawatan pesakit.

Hospital Daerah Besut mempunyai 3 orang Pegawai Daerah iaitu Penolong Pegawai Daerah pertama, Penolong Pegawai Daerah kedua dan Penolong Pegawai Daerah ketiga. Hospital Daerah Besut terletak di Kampung Raja.

5.3 Lain-lain Kemudahan

a. Kemudahan Jalan Raya

Pada keseluruhannya, daerah Besut mempunyai perhubungan jalan raya yang baik. Sudah banyak jalan tanah merah yang dahulunya menghubungkan antara satu kampung dengan kampung yang lain, dinaikkan taraf menjadi jalan tar.

b. Kemudahan Bekalan Letrik

Pejabat Lembaga Letrik negeri daerah Besut adalah jabatan yang mengendalikan dan memberi kemudahan pemasangan api kepada pengguna-pengguna di daerah Besut. Jumlah pengguna setakat ini ialah 12,459 orang. Jumlah ini boleh dibahagikan seperti berikut :- Pengguna kediaman berjumlah 11,051 orang pengguna perniagaan 1,384 orang, pengguna perusahaan 5 orang dan pengguna lampu awam 19 tempat.

c. Kemudahan Telefon

Di daerah Besut terdapat 14 buah pondok telefon, 8 di bawah ibu sawat Jerteh dan 6 buah lagi di bawah ibu sawat Kampong Raja.

Kategori Pengguna	Jumlah Pengguna
Kampung Jerteh	8,132
Kampung Jerleh	9,200
Kampung Jerleh	9,200
Jumlah	36,741

6. Politik

6.1 Birokrasi Umum Besut

Bagi tujuan pentadbiran, daerah Besut di bahagikan kepada 21 buah mukim dengan ditadbir oleh 15 orang penghulu dan diselaraskan oleh seorang Pegawai Daerah. Pegawai Daerah ini dibantu oleh 3 orang Penolong Pegawai Daerah iaitu Penolong Pegawai Daerah pertama, Penolong Pegawai Daerah kedua dan Penolong Pegawai Daerah ketiga. Pusat pentadbiran Besut terletak di Kampong Raja.

6.2 Latarbelakang kawasan Parlimen Besut

Kawasan parlimen Besut (tidak termasuk Kampong Buluh) mengandungi 4 buah kawasan Dewan Undangan Negeri, iaitu Kampong Raja, Bukit Kenak, Kuala Besut dan Hulu Besut. Kawasan ini mempunyai 103 buah cawangan UMNO, 61 buah cawangan Pergerakan Pemuda dan 62 buah cawangan Pergerakan Wanita. Jumlah pengundi bagi kawasan parlimen Besut pada tahun 1982 ialah 36,741 orang. Jadual di bawah menunjukkan dengan lebih jelas jumlah pengundi bagi tiap-tiap kawasan Dewan Undangan Negeri.

JADUAL 2.1		
JUMLAH PENGUNDI MENGIKUT KAWASAN DEWAN UNDANGAN NEGERI PARLIMEN BESUT: TAHUN 1982		
Kawasan	Jumlah Ahli	Jumlah Cawangan
Kampong Raja	2,968	26
Bukit Kenak	4,229	30
Kuala Besut	3,312	24
Hulu Besut		23
Jumlah		103

Kawasan Dewan Undangan Negeri	Jumlah Pengundi
Kampong Raja	8,880
Bukit Kenak	9,295
Kuala Besut	9,402
Hulu Besut	9,164
Jumlah	36,741

Sumber : Diperolehi dari catitan di papan kenyataan

Pejabat UMNO Bahagian Besut.

Jadual 2.2 di bawah menunjukkan jumlah ahli UMNO dan juga jumlah cawangan UMNO bagi tiap-tiap kawasan Dewan Undangan Negeri.

JADUAL 2.2
BILANGAN AHLI UMNO DAN
JUMLAH CAWANGAN BAGI
TIAP-TIAP KAWASAN
DEWAN UNDANGAN NEGERI

Kawasan	Jumlah Ahli	Jumlah Cawangan
Kampong Raja	2,968	26
Bukit Kenak	4,220	30
Kuala Besut	3,312	24
Hulu Besut	3,582	23
Jumlah	14,082	103

Sumber : Diperolehi dari Penyata Tahunan 1982/83 UMNO Bahagian Besut.

Kawasan parlimen Besut memang mempunyai sejarah pergolakan politik yang hebat iaitu pertentangan UMNO dengan PAS dalam beberapa pilihanraya umum yang telah diadakan pada masa-masa yang lalu. PAS menguasai kawasan ini sebanyak dua kali iaitu dalam pilihanraya pada tahun 1959 dan 1964. Walaupun selepas itu PAS menerima kekalahan namun pemimpin-pemimpin dan penyokong-penyokong PAS tidak pernah berputus asa, mereka menjalankan kegiatan parti mereka dengan mengadakan perhimpunan dan ceramah-ceramah dan calon-calonnya yang kalah itu terus juga memberi perkhidmatan kepada masyarakat di daerah ini.

BAB III

SEJARAH PENUBUHAN UMNO BAHAGIAN

BESUT DAN LATARBELAKANG PERGERAKAN

WANITA UMNO MALAYSIA SERTA

PERGERAKAN WANITA UMNO BAHAGIAN BESUT

PENDAHULUAN

Bab ini akan membincangkan tentang sejarah penubuhan UMNO Bahagian Besut secara umum dan juga sedikit sebanyak sejarah penubuhan Pergerakan Pemuda UMNO Bahagian. Disamping itu tumpuan juga akan diberikan kepada latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO Malaysia iaitu dari segi sejarah penubuhannya dan latarbelakang Pergerakan wanita UMNO Bahagian Besut secara keseluruhan.

1. Sejarah Penubuhan UMNO Bahagian Besut

UMNO Bahagian Besut ditubuhkan pada 31hb. Ogos, 1958. Sebelum itu daerah Besut termasuk dalam kawasan pilihanraya Terengganu Utara. Pergerakan Wanita UMNO dan Pergerakan Pemuda ditubuh serentak dengan UMNO Bahagian. Penubuhan ini telah diresmikan oleh Ketua UMNO Malaysia pada masa itu iaitu Dato' Onn Jaafar. Sambutan yang diberikan oleh penduduk di kawasan ini adalah sederhana.

Pemimpin yang dilantik pada masa itu telah menjalankan berbagai-bagai usaha untuk menarik perhatian orang ramai terhadap pertubuhan yang baru diperkenalkan ini. Antara langkah yang dijalankan ialah menghantar ahli Jawatankuasa ke kampung-kampung untuk memberi penerangan tentang struktur dan tujuan penubuhan UMNO di peringkat Bahagian. Hasil dari kegigihan pemimpin UMNO pada masa itu, UMNO Bahagian Besut telah dapat memperluaskan kuasanya dan menanam kepercayaan dikalangan sebilangan besar penduduk didaerah ini. Golongan yang dianggap bergerak cergas dalam kegiatan politik UMNO pada masa itu adalah terdiri dari kaum guru dan peniaga.

Latarbelakang Pemimpin.

Orang yang pertama dilantik menjadi ketua UMNO di peringkat Bahagian pada masa itu ialah Tuan Haji Mohd Yusof bin Abdul Manaf. Beliau pernah bertugas sebagai guru pelawat agama Terengganu, kadi besar Terengganu dan Pendakwa Hal Ehwal Agama Terengganu. Jawatan sebagai ketua UMNO Bahagian dipegang hanya selama 3 bulan sahaja kerana beliau telah menerima arahan meletakkan jawatan kerana tidak boleh aktif dalam politik atas sebab-sebab yang melibatkan jawatannya sebagai kadi iaitu mengikut peraturan perjawatan kakitangan kerajaan. Pada masa sekarang beliau menetap di Kuala Terengganu dan bertugas sebagai Pegawai Agama Islam secara sambilan, di bawah jabatan Yayasan Islam Terengganu. Usia beliau sekarang ialah 60 tahun. Buat masa ini beliau masih melibatkan diri dalam politik UMNO, khususnya di daerah Kuala Terengganu iaitu dalam kawasan pilihanraya Binjai.

Orang yang kedua memegang jawatan ketua ialah Dato' Abu Bakar bin Ahmad. Beliau memegang jawatan tersebut dari tahun 1958 hingga 1973. Beliau adalah bekas seorang peniaga. Dalam pilihanraya 1964, beliau bertanding bagi kawasan parlimen Besut menentang Encik Daud bin Abdul Samad, tetapi kalah. Seterusnya beliau dilantik sebagai senator dari tahun 1970 hingga 1974 dan menang tanpa bertanding dalam pilihanraya 1974 bagi kawasan dewan undangan negeri Kampong Raja dan dilantik sebagai ahli EXCO dalam tahun 1974.

Selepas Dato' Abu Bakar Ahmad, jawatan ketua dipegang pula oleh Haji Zakaria bin Haji Abdul Rahman. Beliau menjadi wakil rakyat dalam kawasan ini sejak tahun 1974 hinggalah kini. Beliau ialah bekas seorang guru siswazah dan pernah bertugas sebagai pegawai tentera wataniah dengan menyandang pangkat Mejor. Beliau mula bergerak cergas dalam UMNO sejak tahun 1963. Dalam pilihanraya tahun 1974, beliau telah menang tanpa bertanding untuk menjadi wakil parlimen Besut dan kemudiannya dilantik sebagai Setiausaha Parlimen Kementerian Luar Negeri. Beliau juga telah dilantik menjadi timbalan ketua perhubungan UMNO Negeri Terengganu dan ahli majlis tertinggi Malaysia.

1.1 Sejarah ringkas penubuhan Pergerakan Pemuda UMNO

Sejak tahun 1958, setelah tertubuhnya UMNO Bahagian, Pergerakan Pemuda UMNO turut memainkan peranan penting dalam menjayakan matlamat parti. Kegiatan yang dijalankan tidak saja bersama UMNO Bahagian, tetapi juga secara persendirian.

Pergerakan ini terbuka kepada ahli-ahli yang berumur di antara 16 tahun hingga 35 tahun. Dengan tertubuhnya Pergerakan ini, erti buat pertama kali pemuda-pemuda di daerah Besut disatukan di bawah satu pertubuhan. Mereka diajar untuk bekerja, memikul tanggungjawab dan ditanam dengan semangat taat setia kepada bangsa, tanah air dan agama. Untuk melaksanakan tujuan ini, Pergerakan Pemuda menjadikan lapangan sukan, pelajaran dan kesenian sebagai bidang yang patut dititikberatkan, tapi dari apa yang diketahui, Pergerakan Pemuda di peringkat awalnya tidak dapat menjalankan aktiviti ini dengan sempurna, kerana perkara-perkara siasah lebih diberi perhatian. Keadaan ini berubah di tahun-tahun 60an di mana kegiatan Pemuda lebih jelas kelihatan. Ahli-ahli seksi ini sangat aktif dalam usaha mengutip derma. Usaha-usaha seperti pementasan sandiwara, pertunjukan filem, malam-malam sosial dan pestaria merupakan aktiviti yang dijalankan oleh ahli pemuda untuk mendapatkan sumber kewangan.

Pergerakan Pemuda mempunyai sistem pentadbiran yang lebih lengkap dari Pergerakan Kaum Ibu UMNO. Hal ini kerana Pergerakan Kaum Ibu tidak mempunyai satu undang-undang yang nyata seperti Pergerakan Pemuda. Walaupun begitu, Pergerakan Pemuda masih tertakluk kepada arahan di peringkat bahagian.

Latarbelakang pemimpin Pergerakan Pemuda.

Kebanyakan pemimpin Pergerakan Pemuda UMNO pada masa itu terdiri dari kaum guru, pegawai kerajaan dan juga peniaga.

Pemimpin Pergerakan Pemuda yang pertama di daerah Besut ialah Haji Hussain bin Sulaiman. Beliau bekerja sebagai guru agama di-sekolah rendah dan memegang jawatan sebagai ketua Pemuda dari tahun 1958 hingga 1960.

Selepas Haji Hussain Sulaiman, jawatan ketua diambil alih pula oleh Dato' Haji Wan Ishak bin Ali. Beliau ialah seorang peniaga. Seterusnya, dalam tahun 1963, jawatan ini dipegang pula oleh Zakaria bin Muda (Allahyarham) iaitu bekas kopral polis Malaysia. Dalam tahun 1965, Encik Abdullah bin Jusoh pula mengambil tempat. Beliau adalah seorang guru sekolah rendah dan pernah berkhidmat sebagai penyelia kelas dewasa dalam tahun 1960 an. Seterusnya jawatan ketua disandang pula oleh Cikgu Shafie Daud. Beliau ialah seorang guru dan pernah mendapat pendidikan di Maktab Perguruan.

Ketua Pergerakan Pemuda pada masa kini ialah Encik Wan Zakaria bin Abdul Rahman. Beliau ialah bekas penolong pegawai daerah Besut bahagian pembangunan dan pernah dilantik sebagai pegawai Tadbir Kerajaan Negeri Terengganu dalam tahun 1974. Sebelum itu beliau bertugas sebagai guru di salah sebuah sekolah Menengah di Besut. Pada masa sekarang beliau adalah ahli Dewan Undangan Negeri kawasan Kuala Besut dan juga setiausaha politik Menteri Besar Terengganu. Beliau pernah mendapat didikan di Universiti Malaya dalam tahun 1970 hingga tahun 1973.

2. Latarbelakang penubuhan Pergerakan Wanita UMNO Malaysia

Penglibatan wanita di dalam politik bukanlah satu perkara yang baru. Sejak zaman pra-merdeka lagi kita dapati kaum wanita telah menunjukkan kecenderungan mereka di dalam bidang tersebut. Mereka telah sama-sama berjuang dengan UMNO dalam menentang proposisi 'Malaya Union'. Kebenaran perkara ini diakui oleh Captain C.D. Geimmous, iaitu salah seorang daripada dua orang ahli parlimen Inggeris yang dihantar ke Tanah Melayu untuk menilai reaksi orang-orang Melayu terhadap proposisi Malaya Union itu

Abdul Latif Sahar (1967 : 28) telah membuat petikan kata-kata Geimmous dari British Malaya, Vol. XXI No. 4, August 1946; m.s. 53;

"the most remarkable thing of all was the part the women are playing in this great national movement they go up on political platform and make speechees"

Walaupun terdapat bukti-bukti yang menunjukkan kaum wanita telah melibatkan diri sedemikian rupa sejak zaman penjajah lagi, tapi bilangannya amat kecil. Masyarakat Melayu pada masa itu masih menganggap tempat kaum wanita hanyalah di rumah sahaja. Bagi masyarakat Melayu pada masa itu, bidang politik adalah satu bidang yang khusus untuk kaum lelaki. Pendapat sedemikian mungkin timbul disebabkan oleh kebudayaan dan nilai yang terdapat dalam masyarakat Melayu lebih menekankan tentang kurangnya kecekapan dan kesanggupan wanita berpolitik dan dengan ini mengurangkan pula "sense of effectiveness"

mereka. Robert E Lane (1963 : 388) mengatakan:-

"Wherever the consequences of women suffrage have been studied it would appear that women differ from men in their political behaviour only in being some what more frequently to the personally emotional and eresthetic aspect of political life and electoral campaign".

Berikutan dengan kemasukan idea-idea baru dari barat, akhirnya pandangan masyarakat Melayu terhadap kaum wanita yang menyertai kegiatan di luar rumah telah mula berubah.

Sejarah penyertaan wanita dalam satu bentuk pertubuhan bermula dengan tertubuhnya Pergerakan Kaum Ibu UMNO pada awal tahun 1947 dengan nama Jabatan Kaum Ibu. Setelah itu nama ini ditukarkan kepada Pergerakan Kaum Ibu pada 25hb. Ogos, 1949. Sebenarnya idea untuk menubuhkan sebuah Pergerakan bagi ahli-ahli wanita UMNO telah disuarakan oleh 3 orang wakil wanita yang turut hadir di dalam persidangan UMNO di Kuala Lumpur, pada tahun 1964. Mereka terdiri dari Datin Puteh Mariah wakil Perikatan Melayu Perak, Puan Zainab Abdul Rahman, wakil persatuan Melayu Seberang Perai dan Puan Saleha Ali yang mewakili persatuan Melayu Selangor. Mereka berpendapat adalah perlu sekali menyatukan kaum wanita di dalam UMNO supaya UMNO juga mendapat sokongan yang penuh dari semua anggota masyarakat Melayu. Setelah jabatan ini ditubuhkan pada awal tahun 1947, Datin Puteh Mariah telah dilantik menjadi ketua.

Pergerakan Kaum Ibu UMNO yang diwujudkan itu sebenarnya adalah gabungan dari bahagian-bahagian kaum wanita yang telah ada pada persatuan negeri yang bergabung dengan UMNO. Pergerakan Kaum Ibu UMNO tidak mempunyai satu peraturan yang khusus yang dapat dikatakan sebagai sistem pentadbiran kaum Ibu. Walaupun tidak ada keterangan yang jelas mengenai sistem pentadbirannya, mungkin Pergerakan Kaum Ibu UMNO juga mempunyai sistem pentadbiran yang tidak jauh bezanya dengan Perikatan Bahagian Pemuda UMNO dan UMNO sendiri.

Pada peringkat awal, kesedaran politik kaum wanita tidak begitu menggalakkan. Kesedaran politik lebih banyak di kalangan mereka yang berpelajaran terutama dari kalangan guru dan di kalangan isteri-isteri yang suaminya bergiat cergas didalam UMNO. Mereka inilah yang menjadi wakil persatuan negeri ke persidangan-persidangan UMNO. Kurangnya kesedaran politik di kalangan wanita-wanita Melayu, terutama yang tinggal di luar bandar, bukan saja disebabkan mereka itu tidak berpelajaran tetapi yang lebih jelas mereka masih dikongkong oleh fahaman-fahaman lama. Sistem masyarakat Melayu pada masa itu masih ketat dan menurut mereka, ugama Islam sendiri tidak menggalakkan kaum wanita menunjukkan muka dikhalayak ramai.

Pemimpin wanita pada masa itu terpaksa bekerja kuat untuk memberi kesedaran politik kepada wanita di luar bandar. Hajjah Zainon yang menjadi ketua Pergerakan ini yang kedua telah melawat ke merata negeri dengan membawa sebuah bendera UMNO dan sebuah peta Tanah Melayu supaya memudahkan lagi penerangan kepada kaum wanita di luar bandar.

Tugas ini juga terpaksa dilakukan oleh pemimpin-pemimpin di-
peringkat negeri dan bahagian. Sambutan wanita luar bandar ber-
tambah baik selepas 1950an, kerana adanya usaha-usaha yang serius
dari pemimpin-pemimpin wanita, sesuai dengan kehendak-kehendak yang
pilihanraya 1951 dan 1955.

Jumlah ahli Kaum Ibu semasa Puteh Mariah menjadi ketua di-
anggarkan seramai 10,000 dan 12,000 orang; sebahagian besarnya ter-
diri daripada orang kampung. Dalam tahun 1954 dianggarkan jumlah
ahli di dalam seksi ini telah meningkat kepada 16,000 orang.

2.1. Penukaran nama Kaum Ibu Kepada Pergerakan Wanita UMNO

Sejak tertubuhnya Pergerakan Kaum Ibu, ahli-ahli seksi beserta
pemimpinnya telah berusaha untuk menarik wanita-wanita muda supaya
menyertai parti tersebut. Ahli-ahli seksi telah membuat analisa
bahawa kegagalan mereka untuk menarik wanita-wanita yang lebih muda
adalah akibat imej seksi itu dimata orang ramai, di mana nama kaum
Ibu dianggap tidak lagi sesuai. Perbincangan mengenai perkara ter-
sebut bermula dalam tahun 1962. Dalam tahun 1963, perhimpunan
tahunan Kaum Ibu telah meluluskan dan memajukan kepada Majlis Tertinggi
suatu ketetapan bahawa nama seksi tersebut harus ditukar dari kaum
Ibu kepada Kaum Wanita. Ketetapan ini telah dibentangkan semula dalam
perhimpunan tahun 1964 dengan alasan bahawa nama wanita itu akan menarik
semua wanita dari berbagai peringkat dan golongan. Pada masa itu
terdapat dua golongan yang mempunyai pendapat bertentangan tentang
pertukaran nama ini. Satu golongan mengemukakan hujah-hujah yang

menyokong pertukaran tersebut dan satu golongan lagi telah cuba menentang dengan mengemukakan berbagai alasan. Akhirnya, menjelang tahun 1972, penukaran ini telah dipersetujui oleh Majlis Tertinggi dan dimasukkan ke dalam perlembagaan. Seksi itu mendakwa kadar ahli yang berumur antara 16 dengan 25 tahun telah bertambah dari 40 kepada 62 peratus. Penukaran nama kepada Pergerakan Wanita mungkin penting dari segi psikologi.

2.2. Tujuan Pergerakan Wanita UMNO

Walaupun perlembagaan UMNO dan undang-undang kecil Pergerakan Kaum Ibu UMNO telah diubah beberapa kali dari tahun 1946 hingga 1972 dengan pindaan-pindaannya, namun tujuan dan struktur seksi Kaum Ibu tidak berubah susunannya, sehinggalah nama Kaum Ibu ditukarkan kepada Pergerakan Wanita.

Tujuan Pergerakan Wanita UMNO boleh dibahagikan kepada tiga bahagian :-

2.4. Struktur Organisasi Pergerakan Wanita

- a. - Menggalakkan ahli-ahli mengambil bahagian secara aktif dalam lapangan siasah, agama, pelajaran, khasnya urusan rumahtangga, ekonomi, undang-undang, hak-hak wanita, kebudayaan, kesenian, sukan dan kebajikan masyarakat.

- b. - Menganjur dan mengadakan latihan kepimpinan dan lain-lain latihan bagi mencapai tujuan-tujuan diatas.

- c. - Bekerjasama dengan badan-badan lain yang dipersetujui oleh Majlis Tertinggi.

2.3. Peranan Pergerakan Wanita.

Peranan utamanya ialah memberi kesedaran kepada kaum wanita tentang hak-hak mereka dalam bidang politik, ekonomi, pelajaran dan keadilan sosial. Kesedaran ini perlu untuk meninggikan status ekonomi dan sosial wanita Melayu.

Pergerakan Wanita ini lebih 'internally oriented' dalam pengertian bahawa segala aktivitinya terbatas kepada 'domestic matters' yang berkaitan dengan ahli-ahlinya. Penglibatan dalam 'external issues' adalah secara incidental saja. Keadaan yang sebegini wujud kerana Pergerakan Wanita UMNO bukan sebuah organisasi politik wanita yang mempunyai 'autonomous status' tetapi ia adalah sebahagian daripada parti UMNO.

2.4. Struktur Organisasi Pergerakan Wanita

'Organizational set up' Pergerakan wanita dapat dilihat dengan jelas lagi dalam struktur UMNO seluruhnya kerana organisational set upnya adalah sama dengan pertubuhan UMNO.

Organisasi parti ini adalah bermula dengan 'cawangan' sebagai asasny dan National Executive Committee sebagai yang tertinggi sekali. Organisasinya adalah pada 3 peringkat iaitu :-

3. Latarbelak i. - Nasional Wanita UMNO Bahagian Pusat

ii. - State Division

3.1 Sejarah Penubuhan

iii. - Cawangan.

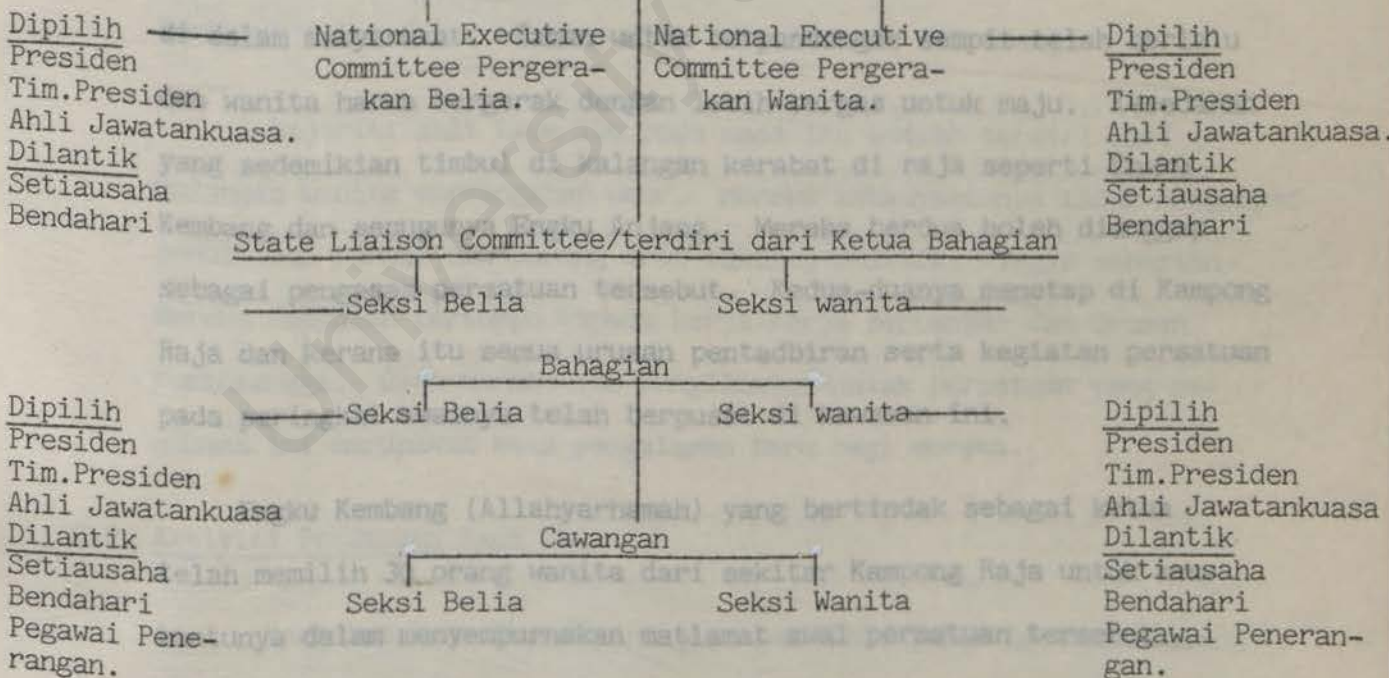
Dalam ketiga-tiga peringkat ini seksi Pergerakan Wanita ditubuhkan seperti yang terdapat dalam perlembagaan parti. Rajah berikut menunjukkan kedudukan Pergerakan Wanita diperingkat Bahagian dalam struktur Organisasi UMNO.

RAJAH I

STRUKTUR ORGANISASI UMNO

1. Perhimpunan Agung Tahunan Pergerakan Belia.
2. Perhimpunan Agung Tahunan Pergerakan Wanita.

sebagai untuk memba National Executive Committee

3. Latarbelakang Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut

3.1 Sejarah Penubuhan

Untuk melihat latarbelakang penubuhan Pergerakan Wanita UMNO di daerah Besut, kita akan membincangkan terlebih dahulu persatuan kaum Ibu yang ditubuhkan lewat tahun 1954. Setelah UMNO Bahagian Besut ditubuhkan pada 31hb. Ogos, 1958, persatuan tersebut telah bergabung dengan UMNO dan namanya ditukar kepada Pergerakan Kaum Ibu UMNO.

Penubuhan persatuan Kaum Ibu di daerah Besut, adalah lahir dari kesedaran tentang betapa perlunya kaum wanita mencari jalan bekerja sama untuk membaiki taraf mereka dan meningkatkan lagi peranan mereka di dalam masyarakat. Zaman untuk berpandangan sempit telah berlalu dan wanita harus bergerak dengan lebih cergas untuk maju. Kesedaran yang sedemikian timbul di kalangan kerabat di raja seperti Engku Kembang dan sepupunya Engku Anjang. Mereka berdua boleh dianggap sebagai pengasas persatuan tersebut. Kedua-duanya menetap di Kampong Raja dan kerana itu semua urusan pentadbiran serta kegiatan persatuan pada peringkat awalnya telah berpusat di kawasan ini.

Engku Kembang (Allahyarhamah) yang bertindak sebagai ketua telah memilih 30 orang wanita dari sekitar Kampong Raja untuk membantunya dalam menyempurnakan matlamat awal persatuan tersebut. Beliau juga telah melantik sepupunya Engku Anjang sebagai Setiausaha.

Langkah pertama yang diambil oleh pemimpin persatuan ini ialah menghantar ahli jawatankuasanya ke setiap kampung untuk memberi penerangan kepada kaum wanita tentang persatuan yang baru ditubuhkan ini. Kesedaran politik di kalangan wanita yang tinggal di kawasan pendalaman amat mengecewakan. Oleh kerana itu ahli jawatankuasa persatuan Kaum Ibu terpaksa bekerja kuat iaitu dengan menemui mereka dari rumah ke rumah dan membuat perhubungan secara peribadi. Ahli jawatankuasa terpaksa memujuk mereka supaya menyertai persatuan ini. Mereka juga dibantu untuk mengatasi perasaan malu dan diberi keyakinan bahawa tidak ada kecaman terhadap penglibatan mereka di dalam persatuan yang berbau politik. Atas daya inisiatif ahli jawatankuasa dan pemimpinnya, dalam jangka masa dua bulan saja persatuan tersebut telah dapat mengumpulkan ahli seramai 200 orang.

Majoriti ahli Kaum Ibu pada masa itu adalah terdiri dari kalangan wanita pertengahan umur. Mereka kebanyakannya tidak mempunyai pendidikan formal dan kurang arif tentang politik. Tugas seharian mereka hanyalah tertumpu kepada kerja-kerja pertanian dan urusan rumahtangga. Oleh kerana itu penglibatan dalam persatuan yang serupa ini merupakan satu pengalaman baru bagi mereka.

3.2. Aktiviti Persatuan Kaum Ibu

Kegiatan kaum Ibu diperingkat awal ini, lebih tertumpu kepada bidang sosial dan kebajikan wanita. Perbelanjaan untuk mengendalikan aktiviti persatuan adalah dari bayaran yuran yang dikenakan sebanyak \$1.00 setahun dan juga dari derma kawasan setempat. Selain dari itu

penjualan barang-barang yang dihasilkan oleh kaum Ibu juga merupakan sumber utama tabung kewangan persatuan. Sebahagian besar wang kutipan yang diperolehi disalurkan kembali kepada masyarakat tempatan melalui kerja-kerja kebajikan yang dijalankan oleh ahli-ahli dalam kejadian-kejadian seperti banjir, kebakaran atau trajidi peribadi. Kaum Ibu akan membantu dengan menyumbangkan wang dan barang-barang makanan serta pakaian.

Selain dari itu persatuan kaum Ibu juga telah menubuhkan satu tabung 'khairat kematian'. Tabung ini diujudkan atas sumbangan derma yang diberikan oleh ahli pada setiap tahun. Tabung 'khairat kematian' digunakan untuk membantu perbelanjaan pengkebumian ahli Kaum Ibu dan juga anggota keluarganya.

Tingginya kadar buta huruf di kalangan ahli kaum Ibu menyebabkan tertubuhnya kelas-kelas menulis dan membaca. Kelas-kelas ini biasanya dikendalikan secara sukarela oleh ahli-ahli seksi yang mempunyai pendidikan formal. Persatuan ini juga mengadakan kelas ugama sebanyak dua kali dalam seminggu dan sambutan ahli terhadap kelas tersebut agak memuaskan.

Selain dari itu, ahli kaum Ibu juga diberi pelajaran dalam bentuk kemahiran seperti menjahit, menenun dan memasak. Guru kelas ini juga adalah ahli yang mempunyai kebolehan dalam lapangan tersebut. Khidmat mereka adalah secara sukarela. Kelas ini diadakan dengan percuma dan peralatan yang diperlukan seperti dapur dan mesin jahit dibeli dengan wang kutipan setempat. Tempat yang digunakan untuk

menjalankan aktiviti-aktiviti tersebut adalah di kawasan kediaman ketua kaum Ibu, di mana sebuah bilik telah disediakan untuk tujuan ini.

Seterusnya ahli-ahli kaum Ibu juga sering mengambil bahagian dalam perayaan-perayaan seperti menyambut 1hb. Muharam, Maulud Nabi, hari raya aidilfitri dan lain-lain lagi. Mereka juga pernah dikunjungi oleh ketua kaum Ibu iaitu Ibu Zain.

3.3. Latarbelakang Pemimpin Kaum Ibu

Engku Kembang atau nama sebenarnya Tengku Kembang bte Tengku Indera Segara dilahirkan dalam tahun 1900 dan meninggal dunia dalam tahun 1980. Semasa beliau dilantik menjadi ketua, usia beliau di dalam lingkungan limapuluhan. Engku Kembang telah didorong melibatkan dirinya ke dalam bidang politik oleh suaminya Tengku Lela Segara. Suaminya berpendidikan Inggeris dan berkhidmat dengan Kerajaan sebagai pesuruhjaya daerah Besut atau jawatan ini sekarang dipanggil Pegawai daerah. Setelah persatuan kaum Ibu bergabung dengan UMNO Bahagian pada tahun 1958, Engku Kembang masih kekal dengan jawatannya sebagai ketua.

Seorang lagi tokoh Kaum Ibu yang dianggap terkemuka di daerah Besut pada masa itu ialah Engku Anjang bte Tengku Chik. Beliau dilahirkan pada tahun 1920. Semasa beliau berusia 32 tahun beliau dilantik menjadi setiausaha Kaum Ibu yang pertama. Sebagai setiausaha beliau terpaksa bekerja kuat untuk menjayakan persatuan ini. Bagi

Engku Anjang, pelajaran merupakan kunci untuk meningkatkan taraf kaum wanita. Atas kesedaran inilah beliau membuat cadangan untuk menubuhkan kelas buta huruf dan cadangan ini telah mendapat sokongan yang sepenuhnya dari ketua Kaum Ibu dan juga ahli jawatankuasa.

Semasa pilihanraya yang pertama dalam tahun 1959, Engku Anjang telah mengetuai ahli jawatankuasa untuk menjalankan kempen dari rumah ke rumah. Kempen ini dijalankan bukan saja di sekitar kawasan Kampong Raja, tetapi juga di kawasan lain, seperti di kampong Buruk sebuah kampung terpencil di daerah Kampong Buluh. Kawasan ini merupakan kubu parti lawan. Engku Anjang telah menggunakan berbagai cara untuk memikat kaum wanita di kampong tersebut, tetapi malangnya, kehadiran beliau telah dihalang oleh suami wanita-wanita tersebut dan hampir terjadi pertumpahan darah.

4. Peringkat Kedua; Pengiktirafan Persatuan Kaum Ibu kepada Pergerakan Wanita UMNO

Setelah persatuan kaum Ibu diiktiraf sebagai Pergerakan Kaum Ibu UMNO dan seterusnya kepada Pergerakan Wanita UMNO, banyak perubahan telah dilakukan baik dari segi pentadbiran dan juga aktiviti yang dijalankan.

Jumlah ahli kaum Ibu pada masa itu tidak diketahui dengan tepat kerana rekod-rekod Pergerakan Kaum Ibu telah banyak yang hilang akibat perpindahan pejabat UMNO dari kampong Raja ke Jerreh. Selain dari itu, di bawah Akta Ordinan Pertubuhan 1949, cawangan dan bahagian tidak diperlukan untuk mendaftarkan keahlian mereka dan rekod-rekod

tidak disimpan untuk tujuan resmi. Pengiraan bilangan ahli Kaum Ibu berdasarkan kepada jumlah yuran juga tidak dapat dipercayai kerana UMNO tidak mempunyai sebab untuk menyimpan dan menyiarkan senarai-senarai yuran yang berasingan dari Kaum Ibu. Lebih-lebih lagi jumlah anggota wanita yang terlibat dengan giatnya dalam aktiviti-aktiviti tempatan seksi itu ramai yang tidak membayar yuran.

Setelah ketua kaum Ibu yang pertama iaitu Engku Kembang bersara, jawatan ini dipegang pula oleh Cik Zainab. Beliau adalah seorang suri rumah dan isteri kepada seorang guru. Jawatan ini dipegang dari tahun 1962 hingga 1966.

Seterusnya dalam tahun 1966, ketua Kaum Ibu dipegang pula oleh Hajjah Che' Fatimah Yusof. Setelah hampir 10 tahun jawatan ketua disandang oleh ahli dari kawasan kampung Raja, kali ini jawatan tersebut diambil alih pula oleh ahli dari kawasan Jerteh. Hajjah Fatimah memegang jawatan tersebut hingga tahun 1977 iaitu setelah nama Kaum Ibu ditukarkan kepada Pergerakan Wanita UMNO. Pemilihan beliau adalah atas suara ramai. Menurut beliau, ahli wanita yang terkumpul dari kawasan Jerteh pada masa itu ialah lebih kurang 100 orang dan telah meningkat kepada 150 orang di pertengahan tahun 1970an. Sebilangan besar dari ahli Pergerakan adalah terdiri dari golongan wanita pertengahan umur dan berkedudukan sebagai suri rumahtangga. Kebanyakan mereka terdiri dari isteri-isteri pemimpin parti, isteri guru dan juga peniaga. Cawangan Pergerakan wanita yang ada di seluruh Besut pada masa itu dijumlahkan sebanyak 18 buah. Setiap cawangan mempunyai ahli yang

(2)
melebihi dari 100 orang.

Antara kegiatan yang dijalankan pada masa itu ialah seperti kelas masakan, kelas jahitan dan sulam menyulam serta kelas ugama.

Kelas jahitan dan masakan diadakan sebanyak 1 kali dalam seminggu.

Mereka juga mengadakan parti tuperware untuk menarik lebih ramai ahli menyertai pergerakan tersebut. Aktiviti wanita dalam tahun-tahun 1960an dan awal 70an lebih banyak tertumpu di kawasan Jerneh.

Selain dari aktiviti yang disebutkan di atas mereka juga pernah mengadakan lawatan ke pusat-pusat perusahaan didalam negeri Terengganu. Pada hari raya mereka mengunjungi hospital daerah untuk membahagikan kuih-muih kepada para pesakit.

Masalah besar yang dihadapi oleh ahli-ahli Pergerakan PWU⁽³⁾ pada masa itu ialah masalah kewangan. Salah satu usaha yang diambil untuk mengatasi masalah tersebut ialah dengan mengadakan kontrak masakan. Apabila mesyuarat atau perjumpaan diadakan, majlis itu akan disertai dengan jamuan ringan dan tugas untuk menyediakan jamuan tersebut adalah dilakukan oleh ahli Pergerakan Wanita. Bayaran yang diterima akan dimasukkan ke dalam tabung kewangan Pergerakan.

(2) Sumber; Keterangan daripada Ketua Kaum Ibu UMNO Bahagian Besut pada tahun 1966 hingga 1977, Che" Fatimah Yusof.

(3) PWU; penulis maksudkan kepada Pergerakan Wanita UMNO.

Tokoh-tokoh politik yang pernah datang pada masa itu ialah Tengku Abdul Rahman, Dato' Onn dan Datin Halimah, Tan Sri Jaafar Albar, Dato' Sa'adon dan lain-lain lagi.

4.1. Perkembangan Pergerakan Wanita UMNO pada masa kini

Untuk melihat perkembangan PWU Bahagian Besut pada masa kini, kita lihat terlebih dahulu pertambahan jumlah cawangan PWU dari tahun 1980 hingga 1983.

Kawasan	Jumlah Cawangan
Hulu Besut	19 buah
Bukit Kenak	17 "
Kampung Raja	16 "
Kuala Besut	"
Jumlah	"

JADUAL 3.1
JUMLAH CAWANGAN PERGERAKAN
WANITA UMNO BAHAGIAN BESUT
DARI TAHUN 1978 HINGGA 1983

Sumber: Diperolehi dari Penyata Tahunan 1982/83 Pergerakan wanita UMNO Bahagian Besut.

Tahun	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83
Jumlah Cawangan	22	24	48	62	69

Sumber: Diperolehi dari Penyata Tahunan 1982/83 UMNO Bahagian Besut. Ini adalah hasil dari usaha Pergerakan Wanita sendiri dan juga tunjuk ajar y

Dari jadual di atas kita dapati jumlah cawangan PWU bertambah pada setiap tahun. Pertambahan yang agak pesat berlaku ialah di saat-saat menjelang pilihanraya pada tahun 1982, contohnya diantara tahun 1980 hingga 1981 jumlah cawangan wanita bertambah sebanyak 24 buah.

Satu kejayaan yang agak membanggakan telah dicapai oleh PWU sepanjang masa kini PWU Bahagian Besut telah berjaya mengumpulkan ahli lebih daripada 4,000 orang. Manakala jumlah cawangan ialah 69

Buah. Jadual di bawah menunjukkan jumlah cawangan PWU mengikut kawasan pilihanraya.

JADUAL 3.2

JUMLAH CAWANGAN PERGERAKAN
WANITA UMNO MENGIKUT KAWASAN
PILIHANRAYA

Kawasan	Jumlah Cawangan
Hulu Besut	19 buah
Bukit Kenak	17 "
Kampong Raja	16 "
Kuala Besut	17 "
Jumlah	69 "

Sumber; Diperolehi dari Penyata Tahunan 1982/83 Pergerakan wanita UMNO Bahagian Besut.

Dengan jumlah cawangan 69 buah ini, PWU Bahagian Besut merupakan kawasan yang kedua banyaknya mempunyai cawangan wanita di dalam negeri Terengganu iaitu di belakang Kawasan Hulu Terengganu. Kejayaan ini adalah hasil dari usaha Pergerakan Wanita sendiri dan juga tunjuk ajar yang diberikan oleh UMNO Bahagian dan juga Pemuda Bahagian.

Dengan jumlah cawangan yang besar ini PWU Bahagian telah menubuhkan beberapa biro seperti biro ekonomi, biro pelajaran, biro buruh dan biro politik. Biro-biro tersebut ditubuhkan pada tahun 1982. Jumlah ahli jawatankuasa bahagian termasuk ketua, setiausaha dan bendahari ialah 16 orang. Manakala setiausaha dan ketua cawangan berjumlah 34 orang.

Satu kejayaan yang agak membanggakan telah dicapai oleh PWU sepanjang tahun 1983 ialah di mana mesyuarat agung wanita telah diadakan secara berasingan dengan mesyuarat UMNO Cawangan. Hal ini orang belum berkahwin dan hanya seorang sahaja yang bertaraf jawatan.

memperlihatkan bahawa kaum wanita di peringkat cawangan telah menunjukkan kemampuan mereka untuk mengendalikan mesyuarat secara bersendirian. Mereka telah tahu tentang cara-cara menyediakan minit mesyuarat, membuat lapuran kemajuan cawangan dan juga membuat penyata akaun.

Di peringkat bahagian pula, PWU telah dapat mengadakan penyata kira-kira sendiri dan tidak lagi bercampur-aduk dengan kira-kira UMNO Bahagian. Selain dari itu PWU Bahagian juga telah berjaya mengadakan pengerusi tetapnya sendiri. Sebelum tahun 1983, pengerusi tetap PWU adalah salah seorang ahli jawatankuasa UMNO Bahagian.

Dari segi aktiviti juga terdapat perkembangan di mana PWU telah menambahkan kegiatannya melalui biro-biro yang telah ditubuhkan. Biro ugama contohnya telah menganjurkan kelas nasyid, kelas membaca al-quran, kelas berzanji dan kursus memandikan mayat wanita. Manakala biro politik telah mengadakan kursus kepimpinan, kursus politik dan dialog diantara pemimpin dengan ahli-ahli Pergerakan.

4.2. Latarbelakang sosial anggota yang dikaji

Responden yang dipilih untuk kajian ini ialah ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dan ketua serta setiausaha di peringkat cawangan.

Jumlah ahli jawatankuasa bahagian termasuk ketua, setiausaha dan bendahari ialah 16 orang. Manakala setiausaha dan ketua cawangan berjumlah 34 orang.

Seperti yang ditunjukkan di dalam jadual di bawah, kita dapati daripada 50 orang responden, 33 orang daripada mereka sudah berkahwin, 16 orang belum berkahwin dan hanya seorang sahaja yang bertaraf janda.

JADUAL 3.3

UMUR AHLI DAN TARAF PERKAHWINAN

Umur	Belum	Berkahwin	Bercerai	Jumlah
18 - 25	14	1	2	15
26 - 35	2	13	6	15
36 - 45		16	1	17
46 - 55		3	2	3
Jumlah	16	33	1	50

Satu ciri umum bagi ahli jawatankuasa PWU, anggota-anggotanya adalah terdiri dari mereka yang sudah berkahwin. Walaupun perlembagaan PWU menetapkan bahawa wanita yang diterima menjadi ahli ialah dari peringkat umur 16 tahun ke atas, tetapi sepanjang kajian yang dijalankan tidak terdapat anggota yang berumur di antara 16 hingga 20 tahun. Pada hitungan panjangnya 25 tahun ke atas.

Di peringkat cawangan boleh dikatakan 100% setiausaha PWU adalah wanita yang lebih muda usianya. Umur mereka adalah di antara 22 tahun hingga 26 tahun. Manakala jawatan ketua di pegang oleh wanita di dalam pertengahan umur iaitu di antara 35 hingga 55 tahun.

JADUAL 3.4

JUMLAH ANAK YANG DIPUNYAI OLEH RESPONDEN

Jumlah Anak	Bilangan Responden				
	Tidak Bersekolah	Sekolah Rendah	Sekolah Menengah	Sekolah Arab	Jumlah
1 orang			2		
2 "			6		
3 "			8		
4 "			2		
5 "			2		
Lebih daripada 5			10		
Tiada anak	3	8	3	4	
Jumlah		3	33	11	
Jumlah	3	16	23	4	50

Daripada 33 orang responden yang telah berkahwin, 30 orang daripada mereka mempunyai anak dan hanya 3 orang sahaja yang tidak mempunyai anak. Semua wanita yang berkahwin mempunyai anak di antara seorang hingga 7 orang. Usia anak yang tertua dengan yang paling kecil adalah antara 1 tahun hingga 25 tahun. Hanya 3 orang sahaja di kalangan mereka tidak mendapat pendidikan formal, tetapi mereka telah mengikut kelas pelajaran dewasa dalam tahun 1950an dan 60an. Responden yang terumur di antara 18 hingga 26 tahun, kebanyakannya mendapat pendidikan hingga ke-sekolah menengah dan sebilangan besar dari mereka mempunyai kelulusan dalam peperiksaan SPM. Hanya 4 orang sahaja di kalangan responden yang mendapat didikan di sekolah Arab.

JADUAL 3.5

TARAF PENDIDIKAN DAN PEKERJAAN

Pekerjaan	Taraf Persekolahan				Jumlah
	Tidak Bersekolah	Sekolah Rendah	Sekolah Menengah	Sekolah Arab	
Pegawai Kerajaan			4		
Guru			4		
Guru Ugama					
Peniaga		5			
Pencen					
Suri Rumah	3	8	8	4	
Lain-lain		3	11		
Jumlah	3	16	27	4	50

Tingkat Pendidikan

Dari jadual di atas kita dapati lebih daripada 80% responden mendapat pendidikan hingga ke sekolah menengah. Boleh dikatakan 100% pemimpin PWU mendapat pendidikan secara formal. Hanya 3 orang sahaja di kalangan mereka tidak mendapat pendidikan formal, tetapi mereka telah mengikut kelas pelajaran dewasa dalam tahun 1950an dan 60an. Responden yang berumur di antara 18 hingga 26 tahun, kebanyakannya mendapat pendidikan hingga ke sekolah menengah dan sebilangan besar dari mereka mempunyai kelulusan dalam peperiksaan SPM. Hanya 4 orang sahaja di kalangan responden yang mendapat pendidikan di sekolah Arab.

Pekerjaan

Hampir 80% daripada responden adalah terdiri daripada suri rumah. Hanya 8 orang sahaja di kalangan mereka yang bekerja dengan kerajaan. Dari jumlah ini 4 orang bekerja sebagai guru sekolah rendah, 2 orang sebagai pegawai kerajaan dan 2 orang sebagai kerani. 5 orang daripada mereka bekerja sendiri iaitu berniaga. Seramai 11 orang pemimpin PWU yang bekerja sebagai Pemaju KEMAS⁴ (guru KEMAS), 1 orang sebagai bidan dan 2 orang sebagai pembantu guru pelawat agama.

Jawatan sebagai Pemaju KEMAS adalah pekerjaan yang sering disandang oleh yang paling utama dipilih untuk bertugas di peringkat cawangan. Mereka selalunya diberi tugas sebagai setiausaha. Di peringkat cawangan guru-guru KEMAS tersebut diberi tanggungjawab untuk memastikan setiap kegiatan yang dianjurkan oleh PWU berjalan dengan lancar, terutama kelas-kelas masakan, jahitan dan gubahan.

JADUAL 3.6

PEKERJAAN SUAMI

Pekerjaan	Bilangan
Ahli Dewan Undangan Negeri	2
Guru	8
Pegawai Kerajaan/Kerani	4
Peniaga	5
Petani	4
Pencen	2
Lain-lain	8
Jumlah	50

(4) KEMAS dimaksudkan dengan Kemajuan Masyarakat

Dari 33 orang responden yang telah berkahwin, 22 orang daripada mereka mempunyai suami yang bekerja dengan kerajaan. Selain daripada pekerjaan guru, kerani dan pegawai kerajaan, terdapat juga responden yang mempunyai suami yang bertugas sebagai polis, askar dan imam masjid.

Pendapatan bulanan suami mereka adalah di antara \$300 hingga \$2,000

ke atas.
Sebagai Ahli

0 - 4

5 - 9

10 - 14

AJK

AJK

AJK

AJK

AJK

AJK

Pekerjaan suami adalah antara faktor penting yang mempengaruhi

kedudukan isteri di dalam PWU. Misalnya jika suami mereka bekerja sebagai wakil rakyat, guru atau pegawai kerajaan, mereka adalah antara orang yang paling utama dipilih untuk memegang jawatan penting di peringkat bahagian. Meskipun begitu, tidaklah semua di antara mereka dipilih semata-mata kerana pekerjaan suami tetapi juga kerana kebolehan dan kesanggupan serta minat mereka di dalam bidang politik.

Tempat Asal:

Dari jadual di atas kita dapati jarak waktu seseorang pemimpin menjadi ahli. Hampir 100% responden adalah berasal dari negeri Terengganu. Hanya 2 orang sahaja di kalangan mereka yang berasal dari negeri Kelantan. Daripada 50 orang responden, 11 orang adalah datang dari daerah Kuala Terengganu dan telah menetap di daerah Besut dalam jangkamasa 10 hingga 20 tahun. 38 orang responden adalah penduduk asal daerah Besut, manakala 2 orang lagi adalah dari daerah Kota Bharu Kelantan dan telah menetap di daerah Besut dalam jangkamasa 10 tahun.

Jawatan di dalam PWU. Mereka kebanyakannya terdiri dari setiausaha cawangan Pergerakan Wanita. Manakala di kalangan ahli jawatankuasa bahagian pula terdapat 4 orang yang pernah memegang jawatan di peringkat bahagian dalam jangkamasa 10 hingga 14 tahun. Penglibatan mereka di dalam

partiti adalah di antara 25 hingga 29 tahun.

JADUAL 3.7

TAHUN-TAHUN SEBAGAI AHLI UMNO DAN SEBAGAI AHLI
JAWATANKUASA DI PERINGKAT CAWANGAN DAN BAHAGIAN

PERKALANGAN KELUARGA DI DALAM PARTI

Jumlah Tahun Sebagai Ahli	Jumlah Tahun Sebagai Ahli Jawatankuasa					
	0 - 4		5 - 9		10 - 14	
	AJK Cawangan	AJK Bahagian	AJK Cawangan	AJK Bahagian	AJK Cawangan	AJK Bahagian
0 - 4	24					
5 - 9	6					
10 - 14		2				1
15 - 19		9				
20 - 24				1		3
25 - 29						4

Dari jadual di atas kita dapati jarak waktu seseorang pemimpin telah berkhidmat sebagai ahli UMNO dengan waktu memegang jawatan pertama di peringkat cawangan ialah antara 0 hingga 9 tahun. Tinjauan ini juga memperlihatkan tempoh masa yang diambil dari mula seseorang itu menjadi ahli UMNO hingga menjadi ahli jawatankuasa peringkat bahagian ialah lebih kurang 10 tahun.

Daripada 34 orang ahli jawatankuasa di peringkat cawangan, 24 orang daripada mereka mengambil masa selama 4 tahun sahaja untuk memegang jawatan di dalam PWU. Mereka kebanyakannya terdiri dari setiausaha cawangan Pergerakan Wanita. Manakala di kalangan ahli jawatankuasa bahagian pula terdapat 4 orang yang pernah memegang jawatan di peringkat bahagian dalam jangkamasa 10 hingga 14 tahun. Penglibatan mereka di dalam

parti adalah di antara 25 hingga 29 tahun.

JADUAL 3.8

PENGLIBATAN KELUARGA DI DALAM PARTI

Anggota Keluarga	Jumlah Keahlian	Ahli Jawatankuasa/ Pemegang Jawatan
Suami sahaja	33	30
Ibu bapa sahaja	14	5
Suami/ibu bapa/ abang/kakak/ adik	3	-
Tiada	-	-

(a) Mesyuarat Jawatankuasa

Dari jadual di atas kita dapati setiap responden mempunyai anggota keluarga yang terlibat di dalam parti. 33 orang responden yang telah berkahwin mempunyai suami yang juga bergiat aktif di dalam politik. 30 orang daripada suami responden adalah ahli jawatankuasa atau pemegang jawatan penting di dalam parti UMNO. Hanya 3 orang responden sahaja yang mempunyai ramai anggota keluarga yang terlibat di dalam parti.

Sepanjang tahun 1982 dan awal tahun 1983, PWU Bahagian Besut telah mengadakan mesyuaratnya sebanyak 9 kali⁽⁵⁾. Mesyuarat tersebut diadakan di pejabat UMNO Bahagian.

Isu yang menjadi topik perbincangan di dalam setiap mesyuarat selalunya berkisar kepada perkara-perkara yang dapat memajukan lagi

(5) Sumber: Penyata tahunan 1982/83 PWU Bahagian Besut, m.s. 4.

BAB IV

PENYERTAAN DAN KEGIATAN PERGERAKAN

WANITA UMNO BAHAGIAN DAN CAWANGAN

1. Kegiatan Pergerakan Wanita UMNO Bahagian dan Cawangan

Kegiatan PWU di semua peringkat parti adalah berdasarkan peruntukan Perlembagaan UMNO dan peraturan PWU. Walaupun begitu, dalam banyak hal, keadaan ini tidaklah sedemikian kerana secara relatifnya, PWU menikmati kebebasan dalam mengendalikan perjalanannya dalam memberi arahan mengenai kegiatan yang harus dijalankan.

1.1 Mesyuarat:

(a) Mesyuarat Jawatankuasa

Jawatankuasa PWU Bahagian akan mengadakan mesyuarat sekurang-kurangnya sekali dalam masa dua bulan, atau pada sebarang masa yang dikehendaki oleh ketua atau dengan permintaan bersurat daripada satu pertiga ahli jawatankuasanya. Mesyuarat jawatankuasa PWU Bahagian adalah di pengurusan oleh ketua atau naib ketua.

Sepanjang tahun 1982 dan awal tahun 1983, PWU Bahagian Besut telah mengadakan mesyuaratnya sebanyak 9 kali⁽⁵⁾. Mesyuarat tersebut diadakan di pejabat UMNO Bahagian.

Isu yang menjadi topik perbincangan di dalam setiap mesyuarat selalunya berkisar kepada perkara-perkara yang dapat memajukan lagi

(5) Sumber; Penyata tahunan 1982/83 PWU Bahagian Besut. m.s. 4.

PWU seluruhnya. Di samping itu mereka juga sering membincangkan tentang kelemahan-kelemahan yang timbul di dalam Pergerakan Wanita dan tindakan-tindakan yang perlu untuk mengatasinya. Tumpuan perbincangan juga akan berkisar kepada soal-soal yang berkaitan dengan aktiviti Pergerakan. Tujuannya adalah untuk memastikan samada aktiviti yang telah dijalankan itu mendapat sambutan atau tidak.

Bahagian dan 3 orang wakil ke mesyuarat Perwakilan UMNO Bahagian Besut. Kehadiran ahli jawatankuasa di dalam setiap mesyuarat adalah sederhana. Peratus kehadiran dalam setiap kali mesyuarat yang di-

1.2 diadakan adalah di antara 50% hingga 90%.⁽⁶⁾

Mesyuarat ahli jawatankuasa Bahagian yang paling akhir diadakan ialah pada 24hb. Mac, 1983.⁽⁷⁾ Di dalam mesyuarat tersebut ahli jawatankuasa telah membincangkan tentang persediaan mereka untuk mengadakan mesyuarat perwakilan. Selain dari itu, ahli jawatankuasa juga telah membincangkan satu tugas baru yang diserahkan oleh UMNO Bahagian kepada mereka iaitu untuk mencari bahan-bahan sejarah UMNO Besut khususnya mengenai Pergerakan Kaum Ibu.

(b) Mesyuarat Perwakilan

Mesyuarat Perwakilan PWU Bahagian Besut kali yang ke 18 telah diadakan pada lhb. April, 1983 bertempat di Dewan Majlis Daerah Kampong Raja, Besut. Upacara perasmian mesyuarat tersebut telah dilakukan oleh Y.B. Puan Napsiah bte Omar, Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

(6) Sumber; Penyata Tahunan 1982/83 PWU Bahagian Besut. m.s. 3.

(7) Sumber; Penyata Tahunan 1982/83 PWU Bahagian Besut. m.s. 4.

Seperti biasa mesyuarat tersebut diadakan lebih awal daripada mesyuarat Perwakilan Tahunan UMNO Bahagian dan ianya diwakili oleh ahli jawatankuasa bahagian, ketua-ketua cawangan dan 3 orang wakil daripada ahli jawatankuasa UMNO Bahagian. Seperti biasa perhimpunan ini adalah untuk membincangkan usul-usul yang diterima dari cawangan-cawangan di samping itu juga memilih jawatankuasa Pergerakan Wanita Bahagian dan 3 orang wakil ke mesyuarat Perwakilan UMNO Bahagian serta 2 orang wakil ke perhimpunan Agung PWU Malaysia.

1.2 Kegiatan Politik

Kegiatan politik yang diusahakan oleh PWU peringkat Bahagian adalah dianjurkan oleh satu biro yang ditubuh khusus untuk tujuan ini iaitu biro politik. Biro tersebut mengandungi seorang pengerusi, setiausaha, bendahari dan beberapa orang ahli jawatankuasa. Jawatan pengerusi di dalam biro tersebut dipegang oleh ketua PWU. Aktiviti yang dijalankan oleh biro politik adalah berkaitan dengan usaha-usaha untuk mencapai matlamat politik parti. Biro tersebut bertanggungjawab untuk menambahkan bilangan ahli dan menubuhkan cawangan baru serta mengadakan lawatan atau perjumpaan-perjumpaan di setiap cawangan.

Biro ini juga akan bekerjasama dengan Pergerakan Pemuda UMNO dan Malaysia. Biro ini bertumpu kepada soal-soal ekonomi, politik, pendidikan dan kebajikan masyarakat umumnya dan mencari jalan untuk mengatasinya.

(a) Kursus Kepimpinan

Ahli jawatankuasa PWU sentiasa sedar tentang betapa perlunya sedikit sebanyak pengetahuan politik untuk semua ahli parti. Oleh

kerana itu, PWU peringkat Bahagian telah menganjur kursus kepimpinan kepada setiap ahli jawatankuasa terutama di peringkat cawangan.

Penekanan diberi kepada ahli di peringkat cawangan kerana sebilangan besar dari mereka masih menganggap bidang politik satu perkara yang baru dan penuh cabaran. Selain kursus politik adalah pegawai penerangan

UMNO Kebangsaan, Ketua UMNO Negeri dan Bahagian, Ketua Jawatankuasa Wanita Bahagian.

Kursus kepimpinan ini akan mengajar pemimpin-pemimpin wanita tentang cara-cara mentadbir, cara menyediakan laporan kemajuan cawangan dan juga cara menyediakan penyata akaun.

Penyata Tahunan PWU Bahagian Besut ialah untuk memberi pelajaran dan pengajaran mendalam serta menyeluruh kepada ahli-ahli mengenai

(b) Majlis Dailog

Biro politik PWU juga sering menganjur majlis dailog antara wakil cawangan wanita dengan pemimpin-pemimpin bahagian dan negeri. Majlis dailog seumpama ini adalah bertujuan untuk menambahkan pengetahuan ahli tentang isu-isu semasa, bukan saja mengenai politik, tetapi juga ekonomi dan sosial. Majlis ini juga akan melatih ahli supaya lebih berani untuk tampil ke khalayak ramai dalam menyuarakan pendapat dan

sebarang rasa tidak puashati terhadap parti. Salah satu dailog yang pernah diadakan oleh PWU Bahagian Besut ialah dailog antara wakil cawangan wanita dengan Puan Rahmah Othman, Timbalan Menteri Penerangan tetapi kebanyakan besar ahlinya, aktiviti politik biasanya ter-Malaysia. Dailog ini tertumpu kepada soal-soal ekonomi, politik, batas kepada perbincangan-perbincangan dalam mesyuarat-mesyuarat agung pendidikan dan kebajikan masyarakat amnya.

dan perhimpunan tahunan. Bagaimanapun, dalam saat-saat pilihanraya,

(c) Kursus Politik

Kegiatan politik menjadi bertambah rancak di saat-saat menjelangnya

pilihanraya. Pada masa itu lebih banyak kursus politik dan ceramah diadakan oleh PWU Bahagian. Kursus politik tersebut adalah dalam bentuk ceramah berhubung dengan UMNO, pergolakan politik serta konsep dan strategi perjuangan parti, kemajuan dan perpaduan UMNO kebangsaan. Penceramah-penceramah dalam kursus politik adalah pegawai penerangan UMNO Kebangsaan, Ketua UMNO Negeri dan Bahagian, ketua dan Setiausaha itu, semasa penyelenggaraannya pilihanraya, teknik berunding, dan Wanita Bahagian.

Tujuan kursus-kursus politik ini seperti yang tercatat di dalam Penyata Tahunan PWU Bahagian Besut; ialah untuk memberi pelajaran dan pengetahuan yang mendalam serta menyeluruh kepada ahli-ahli mengenai konsep parti, pentadbiran perlembagaan serta perkembangan politik seluruhnya. Di dalam ceramah tersebut diselit juga dengan unsur agama yang menjadi sendi atau teras perjuangan parti. Kursus ini juga meliputi soal-soal yang luas seperti mengadakan ceramah mengenai peranan wanita di dalam masyarakat, kerja dan organisasi parti serta kerjasama dengan badan-badan sukarela.

Pemimpin-pemimpin PWU sentiasa terlibat dalam hal-hal politik melalui penyertaan mereka di dalam kursus-kursus latihan dan seminar; tetapi bagi sebahagian besar ahlinya, aktiviti politik biasanya terbatas kepada perbincangan-perbincangan dalam mesyuarat-mesyuarat agung dan perhimpunan tahunan. Bagaimanapun, dalam saat-saat pilihanraya, kebanyakan ahli menumpukan perhatian dalam kegiatan politik bila mereka turut sama berkempen kepada para pengundi, menerangkan cara-cara mengundi, mendapatkan sokongan bagi calon-calon UMNO.

(d) Teknik berkempen:

Kempen dari rumah ke rumah.

Teknik berkempen secara mengadakan ceramah dan kursus kadang-kadang kurang berkesan terutama di peringkat cawangan. Orang-orang kampung lebih terpengaruh dengan cara 'face to face'. Oleh kerana itu, semasa menjelangnya pilihanraya, teknik berkempen dari rumah ke rumah merupakan satu cara penting untuk menarik penyokong, terutama di kalangan wanita. Sebelum kempen dijalankan, ahli jawatankuasa bahagian selalunya mengunjungi setiap cawangan untuk memberi tunjuk ajar kepada ahli jawatankuasa cawangan tentang cara berkempen. Mereka akan diajar tentang cara-cara bagaimana untuk menarik perhatian orang ramai terhadap kempen mereka. Sebelum sampai waktu pilihanraya, ahli-ahli PWU akan berpecah menjadi beberapa kumpulan kecil. Pada umumnya mengandungi 2 atau 3 orang wanita dalam satu kumpulan. Mereka pergi dari rumah ke rumah untuk meminta sokongan kaum wanita dan menerangkan prinsip perjuangan UMNO. Usaha-usaha dan perbaharuan yang akan dijalankan sekiranya wakil-wakil mereka dipilih. Mereka juga diperkenalkan dengan calon-calon UMNO yang bertanding dan diajar cara-cara untuk mengundi. Orang-orang yang menjadi tumpuan ahli jawatankuasa ialah orang-orang tua dan wanita-wanita yang jarang menghadiri kempen seperti ini. Mereka dianggap masih jahil tentang politik dan pilihanraya.

ini.

Teknik berkempen dari rumah ke rumah dikatakan lebih berkesan di peringkat cawangan di mana terdapat ramai penyokong-penyokong UMNO.

(5) Oleh kerana pengaruh mereka sudah tersibar luas di kampung, mereka berjaya menarik lebih ramai lagi wanita keluar mengundi. Semasa menghadapi

pilihanraya tahun 1982, lebih daripada 90% ahli jawatankuasa bahagian dan cawangan menjalankan aktiviti tersebut. Ahli wanita yang paling ramai menjalankan gerakan ini ialah dari PWU cawangan Kampong Raja. Pada masa itu lebih kurang 60 orang wanita terlibat dalam kempen ini.⁽⁸⁾ Tumpuan kempen ini ialah di kawasan-kawasan pendalaman. Kempen ini telah mendapat kerjasama daripada ahli-ahli wanita UMNO di cawangan-cawangan tempat kempen itu dijalankan. Kesan daripada kempen ini boleh dikatakan memuaskan, terutama untuk mendapat gambaran yang tepat tentang kedudukan pengundi di sesebuah kampung. Dalam menjalankan kempen ini, pernah juga wanita-wanita tersebut diganggu oleh orang-orang yang tidak berkenaan, contohnya dari parti lawan.

Dalam menjalankan gerakan kempen dari rumah ke rumah, kawasan Kampong Raja lebih beruntung dari kawasan-kawasan lain kerana terdapat ramai ahli-ahli wanita yang telah berpengalaman menjalankan kempen ini, setengahnya sejak pilihanraya tahun 1955 lagi. Kadangkala kempen ini juga agak mengecewakan kerana pada masa gerakan ini dijalankan setengah wanita tidak ada di rumah kerana bekerja di kebun atau pergi ke tempat kenduri atau pergi ke pekan sehari untuk membeli-belah. Perkara ini berlaku kerana pihak cawangan berkenaan tidak memberitahu kepada orang-orang di kawasan tersebut tentang hal-hal berkenaan serta mencadangkan masa yang paling sesuai untuk menjalankan gerakan kempen ini.

(8) Sumber; Ketua PWU Bahagian Besut, Tok Puan Hajjah Hasnah bte Abu Bakar.

(e) Tugas Semasa Pilihanraya

Semasa pilihanraya berjalan, jawatankuasa akan pergi dari rumah ke rumah menjemput ahli-ahlinya untuk keluar mengundi, terutama kaum wanita. Ahli jawatankuasa juga ditugaskan untuk menyediakan makan minum untuk ahli-ahli parti yang bertugas pada hari pilihanraya tersebut. Mereka tidak diberikan apa-apa bayaran kerana sumbangan mereka adalah secara sukarela. Terdapat juga di kalangan mereka dilantik sebagai ketua peti undi di kawasan mereka. Sebilangan besar ahli jawatankuasa bahagian dilantik sebagai penceramah khas parti UMNO. Manakala di peringkat cawangan kebanyakan setiausaha ditugaskan sebagai kerani peti undi.

Beberapa hari sebelum pilihanraya, wanita-wanita ini terlibat dengan urusan-urusan parti hingga kadang-kadang masa mereka lebih banyak dihabiskan di pejabat UMNO. Tetapi atas daya usaha ahli-ahli PWU. Kebanyakan guru yang mengajar kelas-kelas

1.3 Kegiatan Sosial dan Kebajikan

Kegiatan sosial dan kebajikan PWU dilakukan setiap masa. Kegiatan ini adalah bertujuan untuk memberi perkhidmatan dan sumbangan kepada masyarakat seluruhnya. Selain dari itu, kegiatan sosial juga adalah bertujuan supaya ahli-ahli Pergerakan Wanita terus bergerak sepanjang tahun.

Aktiviti sosial dan kebajikan ini adalah sama bagi semua PWU Bahagian dan cawangan yang lain di seluruh negara. Walaubagaimanapun jenis dan kekerapan kegiatan sosial adalah berbeza dari cawangan ke cawangan; bergantung kepada minat, sambutan dan pentadbiran masing-masing.

Aktiviti sosial dan kebajikan yang dijalankan adalah seperti berikut:-

- 1) Kelas masakan
- 2) Kelas jahitan dan gubahan
- 3) Kelas agama
- 4) Kelas berzanji
- 5) Kelas al-quran
- 6) Kelas nasyid
- 7) Kursus mandi mayat.

(a) Kegiatan ekonomi

Selain daripada kegiatan politik, kegiatan ekonomi juga dijalankan. Kegiatan ini dijalankan untuk mendapatkan wang bagi tabung PWU Bahagian dan juga cawangan. Hasilnya didapati dari kelas gubahan, masakan dan jahitan. Kegiatan ini adalah di bawah anjuran KEMAS⁽⁹⁾ tetapi atas daya usaha ahli-ahli PWU. Kebanyakan guru yang mengajar kelas-kelas tersebut adalah terdiri dari ahli PWU yang juga memegang jawatan penting di peringkat cawangan dan bahagian.

Di peringkat bahagian, kelas jahitan dan gubahan yang dianjurkan oleh biro ekonomi dan diadakan sebanyak 3 kali seminggu di bilik pejabat pentadbiran umum hanya mendapat sambutan di peringkat awal penubuhannya iaitu di dalam tahun 1982. Setelah itu kehadiran ahli semakin merosot Bahagian Besut ialah mengadakan kontrak jamuan dan minuman. Biro ini

(9) Jika dilihat dari kaca mata pelaksanaan, kelas-kelas yang di bawah anjuran KEMAS ini merupakan salah satu jentera pentadbiran kerajaan, tetapi dari satu sudut lagi ianya untuk memberi fahaman kepada rakyat bahawa kelas-kelas tersebut tidak dikuasai oleh parti.

di majlis-majlis perhimpunan yang dianjurkan oleh UMNO Bahagian Besut.

dan kelas ini akhirnya ditutup pada pertengahan tahun 1983.

Di peringkat cawangan, kelas masakan, jahitan dan gubahan umumnya dianjurkan oleh pihak KEMAS. Kelas ini lebih berkesan kerana guru-guru yang mengajar mempunyai kemahiran dan latihan yang cukup. Setengah kawasan menambahkan aktivitinya dengan kerja-tangan seperti anyaman dan sulam menyulam. Kelas-kelas tersebut diadakan sebanyak 2 kali seminggu iaitu diselang-selikan di antara satu sama lain. Jumlah ahli yang hadir adalah di antara 10 hingga 20 orang. Setengah cawangan yang agak aktif, seperti di kawasan Kampong Raja dan kawasan Balik Bukit Jerneh, sambutan ahli begitu menggalakkan kerana jumlah ahli yang hadir kadang-kadang melebihi 30 orang.

Setengah cawangan menggunakan kelas-kelas tersebut sebagai punca untuk mendapatkan wang bagi tabung Pergerakan Wanita. Contohnya mereka menjual kuih-muih yang dihasilkan dari kelas masakan dan juga hasil kerja-tangan dari kelas gubahan. Cara mereka mendapatkan modal untuk membeli bahan-bahan memasak ialah dengan mengenakan bayaran sebanyak \$10.00 seorang. Wang ini digunakan sebagai modal dan keuntungan yang diperolehi akan dimasukkan ke dalam tabung PWU. Ahli-ahli akan mendapat separuh saja dari wang yang telah dilaburkan.

Satu usaha yang agak berkesan dijalankan oleh biro ekonomi PWU Bahagian Besut ialah mengadakan kontrak jamuan dan minuman. Biro ini telah berjaya mengisi tabung kewangan wanita UMNO Bahagian dengan hasil yang agak lumayan dari beberapa kali kontrak jamuan dan minuman di majlis-majlis perhimpunan yang dianjurkan oleh UMNO Bahagian Besut.

(c) (b) Kegiatan Ugama

PWU Kelas ugama, nasyid, berzanji, al-quran dan kursus mandi mayat wanita adalah dianjurkan oleh biro ugama dan kebajikan. Di peringkat bahagian kelas membaca al-quran, berzanji dan nasyid diadakan pada tiap-tiap hari Sabtu bertempat di bilik mesyuarat UMNO Jerteh. Manakala kelas ugama diadakan di masjid Jerteh. Kelas-kelas tersebut mendapat sambutan secara sederhana. Irti ini hanya diadakan di beberapa buah

kawasan sahaja iaitu di kawasan Jerteh, Kampong Raja dan Alor Lintang. Di peringkat cawangan, kelas ugama mendapat sambutan yang agak Biro pelajaran juga telah menyumbangkan bantuan pemeriksaan S.R.P. kepada menggalakkan. Kelas ini diadakan pada tiap-tiap minggu iaitu pada hari murid-murid miskin. Sumbangan ini diadakan dalam bentuk wang dan juga Selasa dan tempatnya ialah di masjid atau di surau-surau. pakaian.

Kelas nasyid juga diadakan di beberapa buah cawangan. Pertandingan (d) Kegiatan Kebajikan nasyid di antara cawangan juga pernah diadakan dan kumpulan nasyid yang dianggap terbaik akan diundang untuk majlis-majlis tertentu, umpamanya ketika meraikan kedatangan pemimpin-pemimpin mereka. Kelas nasyid ini diadakan hanya pada waktu-waktu tertentu sahaja iaitu ketika pertunjukkan nasyid diperlukan untuk satu-satu majlis. juga di dalam bentuk

pakaian. Semasa perayaan hari raya, ahli jawatankuasa PWU Bahagian telah menyertai majlis penyambutan khalif-mahin raya kepada para besakit-pesakit di hospital kerajaan Besut Jerteh. Majlis ini dianjurkan oleh PWU Bahagian akhir sekali diadakan ialah pada 19hb. Mac, 1983 di balairaya Kuala Besut. (10)

diberi tugas untuk membuat pembayaran kepada pencatit-pencatit minit mesyuarat. Di dalam mesyuarat ahli jawatankuasa bahagian contohnya,

(10) Sumber; diperolehi dari Penyata Tahunan 1982/83 PWU Bahagian Besut

m.s.4

beri bayaran yang kurang dari \$50. Manakala di dalam mesyuarat yang lebih besar seperti mesyuarat perwakilan pencatit minit mesyuarat akan dibayar sebanyak \$100.

(c) Kegiatan Pelajaran

PWU Bahagian Besut juga menumpukan kegiatannya di dalam bidang pelajaran. Kegiatan yang bersangkutan dengan pelajaran dianjurkan oleh biro pelajaran PWU Bahagian. Antara kegiatan yang dijalankan ialah mengadakan kelas tambahan untuk pelajar-pelajar SRP dan SPM pada hari minggu dan semasa cuti sekolah. Guru-guru yang mengajar adalah secara sukarela. Kelas tambahan seperti ini hanya diadakan di beberapa buah kawasan sahaja iaitu di kawasan Jerteh, Kampong Raja dan Alor Lintang. PWU Bahagian Besut juga sering menganjurkan lawatan ke beberapa buah kawasan di dalam negeri atau luar negeri. Lawatan semacam ini bertujuan untuk menambahkan pengetahuan ahli dan juga menggalakan lagi minat untuk belajar. Biro pelajaran juga telah menyumbangkan bantuan peperiksaan S.R.P. kepada murid-murid miskin. Sumbangan ini diadakan dalam bentuk wang dan juga pakaian. Lawatan ke Kuala Lumpur pada 12hb. Oktober, 1982. Lawatan ini disertai oleh 80 orang ahli dari setiap cabang wanita. (11)

(d) Kegiatan Kebajikan

Kegiatan kebajikan adalah dianjurkan oleh biro kebajikan dan agama PWU Bahagian. Biro tersebut bertanggungjawab membantu orang-orang miskin untuk mendapat bantuan dari pihak kerajaan. Bantuan tersebut di dalam bentuk wang iaitu di antara \$40 hingga \$60 dan juga di dalam bentuk pakaian. Semasa menyambut hari raya, ahli jawatankuasa PWU Bahagian telah menyertai majlis penyampaian kuih-muih raya kepada para pesakit-pesakit di Hospital Daerah Besut Jerteh. Majlis ini dianjurkan oleh UMNO Bahagian dan ianya diadakan pada tiap-tiap tahun. Biro kebajikan dan agama juga diberi tugas untuk membuat pembayaran kepada pencatit-pencatit minit mesyuarat. Di dalam mesyuarat ahli jawatankuasa bahagian contohnya, kebanyakan pencatit minit mesyuarat bertugas secara sukarela ataupun diberi bayaran yang kurang dari \$50. Manakala di dalam mesyuarat yang lebih besar seperti mesyuarat perwakilan pencatit minit mesyuarat akan dibayar sebanyak \$100.

(e) Lain-lain Kegiatan

2.1 Satu lagi biro yang ditubuhkan oleh PWU Bahagian Besut ialah biro Buruh dan Guna Tenaga. Biro tersebut belum mempunyai peranan yang khusus. Pada masa ini sumbangannya hanya untuk membantu biro lain, contohnya semasa satu-satu majlis jamuan makan diadakan.

PWU Bahagian Besut juga sering menganjurkan lawatan sambil belajar samada di dalam negeri atau luar negeri. Lawatan seumpama ini bertujuan untuk menambahkan pengetahuan ahli dan juga mengeratkan lagi hubungan antara ahli dan pemimpin. Salah satu lawatan yang pernah diadakan ialah lawatan ke Kuala Lumpur pada 12hb. Oktober, 1982. Lawatan ini disertai oleh 80 orang ahli dari setiap cawangan wanita.⁽¹¹⁾

Kegiatan bersama PWU dengan UMNO Bahagian dan Pergerakan Pemuda Bahagian ialah di dalam menjayakan rancangan "Gerakan Mesra"⁽¹²⁾ Rancangan ini adalah lanjutan kepada rancangan tiga tahun berasaskan strategi 3K⁽¹³⁾ yang telah dilancarkan oleh UMNO Bahagian di dalam saat-saat menghadapi pilihanraya umum tahun 1982 yang lalu. Majlis Gerakan Mesra yang pertama diadakan oleh UMNO Bahagian untuk ahli-ahli PWU ialah pada pertengahan bulan Mei. Majlis ini telah berlansung di tempat kediaman ketua UMNO Bahagian Besut dan sambutan yang diberikan oleh ahli-ahli PWU agak menggalakkan.

(11) Sumber; Penyata Tahunan 1982/83 PWU UMNO Bahagian Besut; m.s.4

(12) "Gerakan Mesra" adalah bertujuan untuk memupuk perasaan kasih mesra, hormat menghormati, harga menghargai dan semangat persaudaraan Islamiah di kalangan ahli-ahli UMNO.

(13) Strategi 3K ialah kemas, kuat dan Kembang. Strategi ini dijalankan oleh UMNO Bahagian Besut sebelum pilihanraya umum 1982 dalam usaha untuk menentang ancaman parti lawan dan persiapan menghadapi pilihanraya.

2. Pola Pimpinan

2.1 Definisi:-

Pengertian "pemimpin" yang dikemukakan oleh La Piere dan Farmsworth (1947 : 71) ialah;

"A leader is to take the lead, making suggestions which are accepted, showing the way and so forth. He becomes the model of the group. His opinion and his orders are adhered to. In fact what he does affect others more than what others do effect him".

Apa yang dimaksudkan di sini ialah, seseorang pemimpin itu mestilah sanggup membuka jalan, memberi pandangan dan fikiran yang boleh diterima oleh semua golongan masyarakat. Sebagai seorang pemimpin, kata-katanya selalu dipatuhi dan segala gerak-lakunya akan sentiasa diperhatikan oleh pengikutnya dan akan menjadi contoh tauladan setiap masa.

Father James Keeler (1962 : 23) pula berpendapat;

"A leader is often described as are who knows the way, shows the way and goes the way. Leadership does not mean wealth, great education or position. His mean initiative, willingness to serve and idealism rooted in divine truth. The leader is willing to accept the burdens of responsibility because his self confidence comes from a deep and abiding faith in god and a genuine concern for his follow man."

Jadi kita lihat di sini bahawa seseorang itu boleh menjadi pemimpin bukanlah semata-mata bergantung kepada tinggi rendah pelajarannya,

kekayaannya atau kedudukannya. Seorang pemimpin yang baik mestilah sanggup berkhidmat dan mempunyai pengaruh ke atas semua anggota-anggotanya.

Sekarang kita tinjau pula apakah kriteria-kriteria yang patut ada pada seseorang pemimpin dalam Pergerakan Wanita. Mengikut pendapat yang dikemukakan oleh seorang Ahli Jawatankuasa Pergerakan, 'seorang pemimpin itu ialah seorang yang dapat menjalankan tugas dengan jujur, mempunyai semangat berkhidmat dan dedikasi yang tinggi'. Menurut beliau lagi pemimpin itu janganlah hanya pandai memberi nasihat dan buah fikiran tetapi ia sendiri tidak dapat mempraktikkan apa yang diberikannya secara lisan itu. Apa yang lebih ditekankan ialah seorang pemimpin itu harus jujur dan mempunyai semangat berkhidmat.

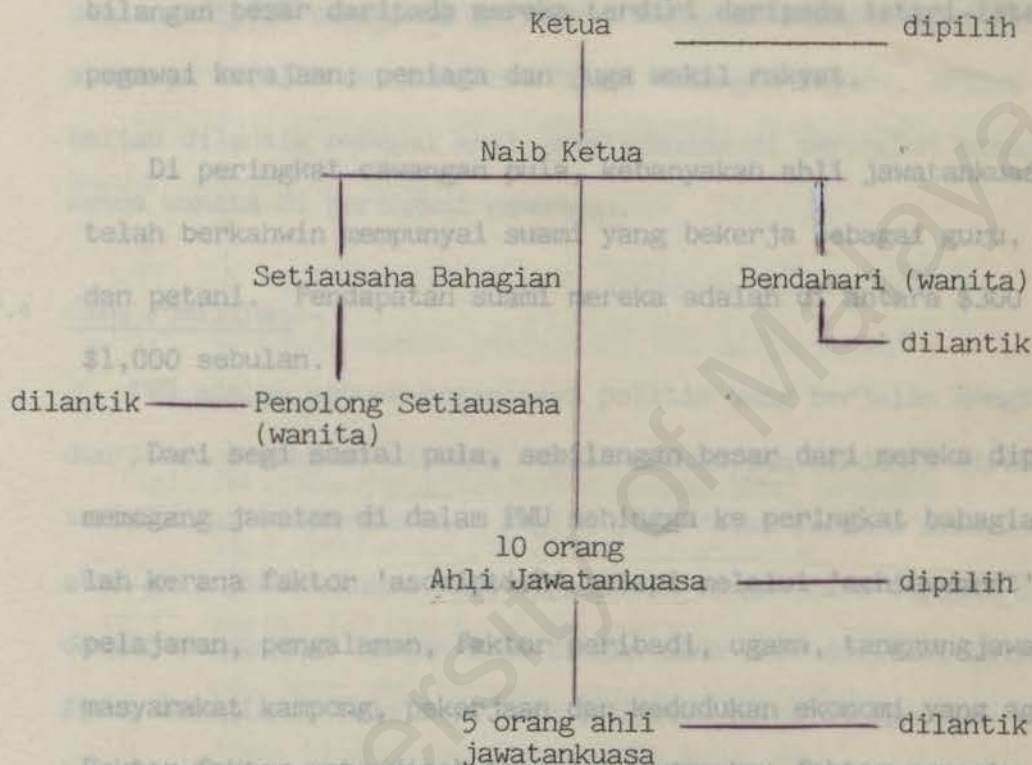
2.2 Keanggotaan Pemimpin di Peringkat Bahagian

Jawatankuasa PWU Bahagian mengandungi ketua, naib ketua, setiausaha, penolong setiausaha, bendahari dan ahli jawatankuasa. PWU Bahagian juga mempunyai seorang pengerusi tetap ⁽¹⁴⁾ dan penolong pengerusi tetap. Sebelum tahun 1982, pengerusi tetap UMNO Bahagian adalah juga pengerusi PWU Bahagian. Jawatankuasa PWU Bahagian ditugaskan untuk menguruskan kegiatan dalam bidang ekonomi, sosial, pelajaran agama dan kebajikan. Mereka yang menguruskan lapangan yang disebutkan itu mempunyai jawatankuasa kecilnya masing-masing. Kegiatan-kegiatan Pergerakan adalah dianjurkan oleh biro-biro yang ditubuhkan khusus untuk tujuan tersebut.

(14) Pengerusi Tetap dilantik dari salah seorang ahli Pergerakan. Tugasnya ialah untuk mempengerusikan mesyuarat yang dijalankan, tidak meliputi tugas-tugas lain yang dijalankan oleh ahli jawatankuasa yang lainnya.

RAJAH II

STRUKTUR PIMPINAN

2.3 Kedudukan Ekonomi dan Sosial

Anggota Pemimpin

Jika ditinjau dari segi kedudukan ekonomi dan sosial kita akan lihat bahawa mereka ini mempunyai kedudukan ekonomi dan sosial yang lebih baik dari ahli-ahli biasa. Dari segi ekonomi misalnya, mereka termasuk di dalam golongan yang mempunyai kedudukan ekonomi yang agak kukuh. Daripada 14 orang ahli jawatankuasa Bahagian yang berkahwin hanya 3 orang sahaja yang bekerja sebagai guru di sekolah rendah, 2 orang guru KEMAS dan yang lainnya terdiri dari suri rumahtangga.

Pendapatan suami mereka di antara \$800 hingga \$3,000 sebulan. Hanya seorang sahaja pendapatan suaminya melebihi \$7,000 iaitu ketua Pergerakan. Kedudukan ekonomi yang agak kukuh ini adalah kerana sebilangan besar daripada mereka terdiri daripada isteri-isteri guru; pegawai kerajaan; peniaga dan juga wakil rakyat.

Di peringkat cawangan pula, kebanyakan ahli jawatankuasa yang telah berkahwin mempunyai suami yang bekerja sebagai guru, peniaga dan petani. Pendapatan suami mereka adalah di antara \$300 hingga \$1,000 sebulan.

Dari segi sosial pula, sebilangan besar dari mereka dipilih memegang jawatan di dalam PWU sehingga ke peringkat bahagian tidaklah kerana faktor 'ascription' tetapi melalui 'achievement' seperti pelajaran, pengalaman, faktor peribadi, agama, tanggungjawab dalam masyarakat kampung, pekerjaan dan kedudukan ekonomi yang agak kukuh. Faktor-faktor yang disebutkan ini merupakan faktor penentu status.

Namun begitu tidak dapat dinafikan bahawa kedudukan suami di dalam politik juga merupakan faktor penentu seseorang wanita itu dipilih menjadi ahli jawatankuasa di peringkat bahagian. Boleh dikatakan perantaraan raih ketua dan 10 orang ahli jawatankuasanya. Manakala semua ahli jawatankuasa bahagian mempunyai suami yang juga memegang jawatan penting di peringkat bahagian dan cawangan.

Terdapat 3 orang pemimpin PWU mencapai kedudukan ini semata-mata kerana kedudukan suami. Misalnya jika suami mereka memegang jawatan penting di dalam UMNO bahagian atau terpilih menjadi Ahli Dewan Undangan Negeri, mereka dengan sendirinya dilantik menjadi ahli

2.3 jawatankuasa di peringkat cawangan dan bahagian. Contohnya isteri kepada Ahli Dewan Undangan Negeri kawasan Bukit Kenak. Sebelum suaminya menjadi wakil rakyat, beliau tidak memegang sebarang jawatan penting di dalam PWU samada di peringkat bahagian ataupun cawangan. Setelah suaminya dipilih menjadi Ahli Dewan Undangan Negeri, secara 'otomatis' beliau dilantik sebagai ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dan ketua wanita di peringkat cawangan.

2.4 Cara Pemilihan:-

PWU adalah sebuah organisasi politik yang berjalan mengikut sistem dan luns demokrasi di mana segala urusan dan tindakan dibuat secara terbuka dan berperaturan. Begitu juga dalam perkara memilih ketua atau ahli jawatankuasa yang dijalankan dengan cara terbuka iaitu dengan mengangkat tangan atau dengan cara undi sulit di dalam Mesyuarat Agung Bahagian. Selalunya cara mengundi iaitu dengan cara mengangkat tangan dijalankan dalam perlintakan ketua dan ahli jawatankuasa.

Ketua PWU Bahagian akan dipilih di dalam mesyuarat perwakilan tahunan PWU pada tiap-tiap 2 tahun sekali. Hal ini juga sama bagi perlintakan naib ketua dan 10 orang ahli jawatankuasanya. Manakala 5 orang lagi ahli jawatankuasa adalah dilantik oleh ketua PWU Bahagian dengan persetujuan ahli jawatankuasanya. Setiausaha UMNO Bahagian adalah juga setiausaha PWU. Penolong setiausaha dan bendahari akan dilantik oleh ketua dengan persetujuan jawatankuasa PWU Bahagian dan akan memegang jawatan itu sehingga diadakan mesyuarat perwakilan PWU yang berikutnya.

2.5 Tugas dan Tanggungjawab:-

Dari segi tugas dan tanggungjawab, pemimpin-pemimpin wanita di peringkat bahagian melaksanakan segala kegiatan yang patut dijalankan oleh satu-satu bahagian PWU.

Mengikut peraturan PWU, tanggungjawab jawatankuasa PWU Bahagian adalah seperti berikut:-

- (i) Bekerjasama dengan UMNO Bahagian dalam mengatur dan mengemaskan perjalanan PWU di peringkat di peringkat negeri atau pusat. Ahli jawatankuasa PWU Bahagian juga diberi peranan untuk melawat setiap cawangan dan memastikan kegiatan
- (ii) Berusaha dan bekerjasama dengan UMNO cawangan bagi menubuhkan PWU dalam bahagiannya.
- (iii) Berikhtiar dan berusaha mencari derma untuk memajukan PWU Bahagian dengan persetujuan jawatankuasa atau ketua UMNO Bahagian.

- (iv) Menyampaikan dan menjalankan arahan-arahan yang diterima daripada PWU Malaysia, UMNO Bahagian dan

Badan Perhubungan Pergerakan Wanita Negeri kepada cawangan-cawangan.

- (v) Memberhentikan ahli jawatankuasa daripada jawatan-nya setelah didapati mereka tidak menunaikan tugas.

Penggantinya akan dilantik setelah mesyuarat perwakilan diadakan. Tindakan ini hendaklah disahkan

oleh jawatankuasa UMNO Bahagian.

Umumnya dari segi tugas dan tanggungjawab, pemimpin-pemimpin wanita di peringkat bahagian melaksanakan segala kegiatan yang patut dijalankan oleh satu-satu bahagian PWU. Pemimpin-pemimpin PWU bahagian bertanggungjawab untuk memajukan cawangan dan dalam beberapa perkara ia mengambil daya utama menjalankan beberapa projek di peringkat bahagian. Jawatankuasa bahagian juga menjalankan kursus-kursus kepimpinan, latihan politik dan penerangan serta menyelaraskan kerja-kerja politik cawangan. Pemimpin-pemimpin bahagian bertanggungjawab mengatur perjumpaan ahli-ahlinya dengan pemimpin-pemimpin wanita di peringkat negeri atau pusat. Ahli jawatankuasa PWU Bahagian juga diberi peranan untuk melawat setiap cawangan dan memastikan kegiatan cawangan berjalan dengan lancar. Semasa Mesyuarat Agung cawangan diadakan, PWU Bahagian akan menghantar wakilnya sekurang-kurangnya 2 orang. Begitu juga apabila adanya penubuhan cawangan baru. Di sini kita dapati peranan PWU Bahagian amat penting dalam menentukan kekuatan keseluruhan PWU di kawasan parlimen Besut ini.

2.6 Menghadapi Tugas-tugas Dalam Pilihanraya

Di saat-saat menjelang pilihanraya, tugas ahli jawatankuasa bahagian mula bertambah. Mereka ditugaskan untuk memberi ceramah, bekerja keras berkenaan menjelang pilihanraya, terutama berhubung dengan menganjurkan kursus-kursus politik di peringkat cawangan dan menjalankan gerakan kempen dari rumah ke rumah. Selain dari itu, pemimpin bahagian juga bertanggungjawab mengadakan perjumpaan ahlinya dengan bakal pemimpin mereka.

2.7. Dalam menghadapi pilihanraya, pengalaman masa lalu banyak membantu UMNO Bahagian Besut dalam menyusun strategi untuk menghadapi parti lawan. Dalam hal tersebut PWU Bahagian juga tidak ketinggalan untuk mengatur strategi bagi mendapatkan seramai mungkin penyokong terutama di kalangan wanita.

Sejak pilihanraya tahun 1959, ramai yang berpendapat bahawa undi wanita adalah penting dalam menentukan kejayaan seseorang pemimpin. Contohnya, Rahimah Abdul Rahman (Setiausaha Pergerakan Kaum Ibu tahun 1959 dalam sekretariat UMNO) pernah berkata;

"Saya berazam untuk melihat wanita-wanita UMNO yang telah membawa kejayaan PERIKATAN dalam tahun 1955 akan memberi undi bagi PERIKATAN sekali lagi pada tahun ini".

Di sini jelas kelihatan beliau menekankan tentang betapa perlunya UMNO menentukan bahawa wanita Melayu yang diyakini menyokong parti, akan ikut menyokong PERIKATAN dalam pilihanraya tahun 1959.

Satu soalan timbul apakah benar, undi wanita menentukan kemenangan calon wanita? Pemimpin PWU Malaysia Datin Aishah Ghani mengakui undi wanita memang berpengaruh besar dalam menentukan kejayaan seseorang pemimpin. Kaum wanita dianggap orang yang taat mengundi. Mereka bekerja keras berkempen menjelang pilihanraya, terutama berkempen dari rumah ke rumah. Datin Paduka Rafidah Aziz juga mengakui dari masa ke masa bilangan undi wanita semakin bertambah disebabkan kesedaran politik kaum itu semakin meningkat pada masa sekarang.⁽¹⁵⁾

(15) Kenyataan di atas diperolehi dari Dewan Masyarakat tahun 1982.

2.7. Penglibatan Pemimpin Dalam Badan-badan Yang Tidak Berbau Politik

Di samping menjadi pemimpin dalam Pergerakan wanita, mereka juga memegang jawatan dalam pertubuhan-pertubuhan lain yang terdapat di kawasan ini. Perkara tersebut dapat dilihat dalam jadual di bawah:-

Salah seorang daripada mereka, JADUAL 41 jawatan penting dalam semua

KEAHLIAN DAN PEMEGANG JAWATAN

DALAM PERSATUAN DAN LAIN-LAIN

KEGIATAN SUKARELA

Pertubuhan	Keahlian	Pemegang jawatan (ahli jawatankuasa)
Persatuan Wanita	23	17
Persatuan Belia (4B, MAYC, ABIM)	29	22
Persatuan Peladang	4	1
Persatuan Ibu bapa dan guru	6	3
Lain-lain	5	5
Tidak ada	4	-

Dari 50 orang responden yang terdiri daripada ahli jawatankuasa bahagian dan cawangan, hanya 4 orang sahaja yang tidak menyertai lain-lain persatuan selain dari PWU. Seperti yang ditunjukkan di dalam jadual di atas, lebih daripada 90% pemimpin PWU menjadi ahli dalam persatuan wanita, persatuan Belia, persatuan Peladang, persatuan Ibu bapa dan guru dan lain-lain badan masyarakat dan kebajikan kampung.

80% daripada pemimpin-pemimpin tersebut melibatkan diri dalam lebih dari satu badan selain dari UMNO. 14 orang dari 16 orang ahli jawatankuasa di peringkat bahagian menyertai sekurang-kurangnya satu persatuan selain dari PWU. 2 orang wanita terlibat dalam 4 buah persatuan. Mereka adalah ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dan merupakan orang yang paling menonjol kebolehan mereka dalam memimpin. Salah seorang daripada mereka, memegang jawatan penting dalam semua persatuan yang dimasukinya. Seterusnya lebih daripada 20 orang melibatkan diri dalam 3 buah persatuan dan boleh dikatakan 90% daripada pemimpin-pemimpin PWU ini memegang jawatan penting dalam persatuan-persatuan tersebut.

Sebilangan besar daripada ahli jawatankuasa PWU Bahagian memegang jawatan penting di dalam Persatuan Wanita. Persatuan ini hanya mempunyai 5 cawangan sahaja di daerah Besut. Meskipun persatuan ini tidak berbau politik, tetapi boleh dikatakan semua ahli jawatankuasanya termasuk pengerusi, setiausaha dan bendahari adalah juga orang-orang yang memegang jawatan penting di dalam PWU.

Di peringkat cawangan, sebahagian besar setiausahanya yang terdiri dari wanita muda yang berumur di antara 20 tahun hingga 25 tahun melibatkan diri dalam persatuan Belia. Di dalam persatuan ini mereka juga memegang jawatan penting seperti ahli jawatankuasa, setiausaha atau bendahari. Satu fenomena menarik yang timbul di sini ialah di mana hampir 80% setiausaha PWU di peringkat cawangan adalah juga setiausaha persatuan Belia di tempat mereka.

Lain-lain persatuan yang diceburi oleh pemimpin PWU ialah persatuan Wanita Islam. Persatuan ini baru sahaja ditubuhkan di daerah Besut. Setakat ini hanya 5 orang sahaja dari ahli jawatankuasa PWU peringkat bahagian yang menyertai persatuan tersebut. Di samping itu terdapat 2 orang daripada ahli jawatankuasa di peringkat cawangan memegang jawatan sebagai ahli jawatankuasa kemajuan kampung, 2 orang dari ahli jawatankuasa PWU Bahagian menjadi ahli jawatankuasa PWU peringkat negeri dan 2 orang dilantik sebagai ahli Majlis Daerah Besut⁽¹⁶⁾. Satu lagi pertubuhan yang baru ditubuhkan ialah pertubuhan "Koop Bersatu"⁽¹⁷⁾. Dari 16 orang pemimpin PWU Bahagian hanya seorang sahaja daripada mereka dilantik sebagai ahli jawatankuasa kecil pertubuhan ini.

Dari kenyataan di atas kita dapati adanya susun lapis peranan yang dimainkan oleh pemimpin PWU samada di peringkat bahagian atau cawangan. Tempoh keahlian mereka di dalam persatuan-persatuan yang telah disebutkan di atas ialah 2 tahun hingga 23 tahun.

(16) Majlis Daerah Besut (MDB) pada asalnya Majlis Tempatan yang telah digabung menjadi Majlis Daerah. Ahli-ahlinya dilantik oleh Menteri Besar dan mengadakan mesyuarat tiap-tiap bulan diwakili oleh ahli-ahli parti UMNO (BN) Polis, kesihatan dll.

(17) "Koop Bersatu" adalah nama ringkas bagi Koperasi Bersatu Malaysia Bhd. Ianya ditubuhkan oleh UMNO Malaysia.

JADUAL 4-2

JAWATAN LAIN YANG DIPEGANG SEBELUM MENJADI AHLI JAWATANKUASA BAHAGIAN

Jawatan	Jumlah
Ketua PWU Cawangan	4 orang
Naib Ketua PWU Cawangan	1 "
Setiausaha PWU Cawangan	7 "
Penolong Setiausaha PWU Cawangan	1 "
Bendahari PWU Cawangan	3 "
Ketua Kaum Ibu	4 "
Setiausaha Kaum Ibu	3 "

Daripada 16 orang ahli jawatankuasa bahagian, hanya 2 orang sahaja yang tidak pernah memegang sebarang jawatan dalam PWU di peringkat cawangan iaitu sebelum dilantik sebagai ahli jawatankuasa di peringkat bahagian. Manakala 14 orang lagi, pernah memegang jawatan sekurang-kurangnya satu jawatan. 4 orang di kalangan mereka pernah memegang jawatan naib ketua dan ketua kaum ibu. Di samping itu terdapat 5 orang yang pernah memegang 3 jawatan dalam PWU di peringkat cawangan iaitu sebagai bendahari, setiausaha dan ketua. Tempoh penglibatan mereka di dalam politik ialah di antara 15 tahun hingga 26 tahun. Terdapat seorang di kalangan mereka yang pernah memegang semua jawatan yang ada di dalam Pergerakan Kaum Ibu dan Pergerakan Wanita

2.9 di peringkat cawangan. Beliau merupakan orang yang paling lama melibatkan diri di dalam parti iaitu kira-kira 30 tahun. Tempoh masa yang diambil oleh seseorang ahli Pergerakan Wanita untuk mencapai kedudukan di peringkat bahagian ialah antara 5 tahun hingga 10 tahun.

2.8 Hubungan pemimpin dengan ahli biasa

Dalam kajian yang dijalankan berdasarkan pemerhatian, pengkaji berpendapat hubungan ahli jawatankuasa dengan ahli-ahli biasa adalah baik. Hal ini dapat dibuktikan dengan sambutan dan kerjasama yang diberikan oleh ahli-ahli semasa pengkaji menjalankan kajiannya. Pengkaji telah menemui beberapa orang ahli biasa di beberapa buah cawangan untuk mendapatkan maklumat tersebut dan hampir setiap ahli yang ditemui menyatakan hubungan mereka dengan jawatankuasa adalah baik. Sikap tolong menolong di antara ahli dengan jawatankuasa sentiasa diamalkan. Misalnya di dalam soal-soal sakit demam, kenduri dan kematian. Lazimnya ahli-ahli dapat menemui dengan senang mana-mana ahli jawatankuasa di cawangan mereka untuk menyatakan masalah atau untuk mendapat penerangan. Selain dari itu ahli-ahli juga menyatakan mereka lebih banyak berhubung dengan ahli jawatankuasa cawangan daripada ketua Pergerakan Wanita bahagian dan ahli jawatankuasanya. Hal ini mungkin disebabkan kampung mereka tidak ada pemimpin wanita yang memegang jawatan di peringkat bahagian. Manakala ketua Pergerakan Wanita pula terpaksa meninggalkan kampung halamannya untuk mengikut suaminya yang bertugas di Kuala Lumpur. Meskipun begitu hampir setiap bulan beliau pulang untuk melaksanakan tanggungjawabnya sebagai ketua Pergerakan.

2.9 Hubungan di antara pemimpin PWU

Kalau dilihat secara kasar, hubungan antara pemimpin dalam Pergerakan merupakan satu hubungan yang 'integrated' tetapi pada hakikatnya terdapat juga ketidak sefahaman yang beraneka rupa di antara mereka. Keadaan ini ternyata apabila anggota-anggota ini ditemui secara 'individu'. Hubungan di antara ahli jawatankuasa bahagian, misalnya walaupun pada pandangan kasar baik, tetapi pada kenyataannya terdapat juga pertelingkahan di antara mereka. Perselisihan yang timbul bukan mengenai soal-soal yang berkaitan dengan parti tetapi lebih banyak menyentuh soal-soal peribadi. Hubungan yang tidak baik di antara ahli jawatankuasa juga timbul disebabkan oleh rasa cemburu misalnya, si A cemburu kepada si B kerana si B lebih menonjol kebolehannya atau kerana ianya lebih disenangi ramai atau disayangi oleh ketua.

Di peringkat cawangan pula, keadaan yang sama juga berlaku. Jika 'mechanisme organisasi' dalam seperti Pergerakan Politik Wanita ini dilambangkan ketua cawangan sebagai A, Naib ketua B, dan setiausaha C dan mereka juga mempunyai pengalaman yang luas di dalam bidang politik, dan setelah ditemui mereka secara 'individu' termasuk 10 orang ahli jawatankuasanya, mereka berpendapat si A atau si B tidak menjalankan kerja dengan baik dan segala gerak laku yang dijalankan oleh Pergerakan adalah hasil pemikiran C. Setiausaha selalu dianggap mempunyai fikiran yang bernas dan memberikan sumbangan yang lebih berkesan kepada aktiviti Pergerakan. Meskipun begitu pertelingkahan di antara setiausaha dan ahli jawatankuasa juga sering terjadi. Hal ini berlaku kerana setengah ahli jawatankuasa menganggap setiausaha cuba mempergunakan kuasanya untuk mengarahkan orang lain supaya mengikut setiap langkah dan tindakannya meskipun ianya tidak mendapat persetujuan ramai.

Walaupun hubungan kurang baik timbul di kalangan pemimpin PWU, tetapi pada umumnya, keadaan ini tidaklah terlalu ketara, kerana sebilangan besar daripada ahli jawatankuasa ini masih menjaga baik perhubungan di antara mereka.

Analisa pimpinan Pergerakan Wanita

Daripada gambaran pimpinan yang diberikan di atas, kelihatan beberapa sifat yang tertentu. Mereka yang dipilih sebagai ahli jawatankuasa Pergerakan terutama di peringkat bahagian, mempunyai kedudukan yang lebih tinggi dari segi ekonomi dan sosial. Mereka dipilih bukanlah berasaskan kepada kedudukan ekonomi, sosial dan pelajaran sahaja, tetapi juga atas kesediaan mereka berkhidmat dan kesanggupan menjalankan tugas-tugas yang diberikan kepada mereka. Di samping itu mereka ini termasuk dalam golongan yang memahami 'mekanisme organisasi' moden seperti Pergerakan Politik Wanita ini dan mereka juga mempunyai pengalaman yang luas di dalam bidang politik.

Sebagai saluran dari pihak Pergerakan Wanita pusat, Pergerakan ini secara idealnya bertugas sebagai satu pertubuhan. Kegiatan yang dijalankan adalah semata-mata untuk mendapat sokongan penduduk di kawasan ini terhadap pertubuhan politik UMNO di samping menjalankan kerja-kerja kebajikan untuk masyarakat. Oleh itu jika ditinjau dari fungsi dan peranan mereka dalam masyarakat, pemimpin-pemimpin di peringkat bahagian dan cawangan adalah 'instrument' bagi melaksanakan segala aktiviti politik, ekonomi, sosial dan pelajaran.

(18) Dengan "komparatif" ini, seseorang dalam yang tidak menerima salinan dari ahli-ahlinya yang lain.

Satu sifat yang jelas terdapat pada PWU baik di peringkat nasional, negeri, bahagian atau cawangan, iaitu jawatan pemimpin itu tidak begitu 'dinamik' dan 'competitive'.⁽¹⁸⁾ Dari maklumat yang diperolehi dapat dikatakan tidak ada pertandingan langsung dalam merebut jawatan pemimpin. Dalam mesyuarat Perwakilan Pergerakan Wanita Bahagian 1982, ahli jawatankuasa yang dipilih sebahagian besarnya adalah ahli jawatankuasa yang lama juga. Hanya 2 orang sahaja muka baru di dalam jawatan tersebut. Hal yang sama juga berlaku di peringkat cawangan misalnya, jawatan ketua cawangan dipegang oleh seorang sahaja dalam jangka masa 8 tahun. Begitu juga jawatan setiausaha dan ahli jawatankuasa yang lain. Mereka merupakan orang yang terkemuka sekali di kalangan anggota-anggota Pergerakan Wanita. Dari tinjauan yang telah dibuat, didapati bahawa kebanyakan orang kampung lebih suka menjadi pengikut daripada pemimpin. Mereka umumnya masih ragu-ragu samada penyertaan aktif wanita di dalam politik benar-benar tidak bertentangan dengan ajaran Islam atau sebaliknya.

Kurangnya penyertaan wanita muda dan berpelajaran di dalam aktiviti Pergerakan juga merupakan salah satu sebab tidak adanya pertandingan dalam merebut jawatan pemimpin. Keadaan yang sedemikian wujud kerana nilai masyarakat yang lebih menaruh kepercayaan kepada pemimpin-pemimpin dari jenerasi tua kerana mereka ini dikatakan lebih berpengalaman. Selain dari itu kebanyakan wanita-wanita muda yang

(18) Dengan "competitive" dimaksudkan pemilihan seseorang calon yang tidak menerima saingan dari ahli-ahlinya yang lain.

berpelajaran telah berhijrah ke bandar kerana peluang pekerjaan untuk mereka hanya terbuka di kawasan-kawasan tersebut.

1. Pengert Kurangnya pertandingan di dalam pemilihan jawatan pemimpin juga adalah disebabkan oleh adanya sikap pasif di kalangan kaum wanita muda untuk bergerak lebih cergas di bidang politik. Mereka menganggap tugas sebagai pemimpin wanita di peringkat bahagian amat mencabar. Bagi mereka seseorang wanita yang ingin melibatkan diri di dalam politik hingga ke peringkat bahagian harus berani menghadapi berbagai masalah dan risiko. Mereka sebenarnya kurang berpengalaman dan tidak banyak diberi dorongan.

bahagian, tetapi juga ahli jawatankuasa cawangan yang terdiri dari ketua dan setiausaha.

Sebelum itu kita harus terlebih dahulu memahami erti perkataan sikap. Sebenarnya interpretasi yang diberikan terhadap perkataan ini terlalu luas. Encyclopaedia Britannica menghuraikannya sebagai berikut:-

"Suatu kecenderungan ke arah sesuatu reaksi yang tertentu secaraanya hanya digunakan sebagai satu istilah yang mengambarkan pandangan fikiran, kepercayaan, sentimen dan kecenderungan ke arah sesuatu perbuatan, sikap selalu mementingkan perasaan dan emosi. Hanya boleh digambarkan melalui pendirian samada menentang atau menyokong, menyukai atau tidak menyukai sesuatu keadaan yang tertentu. Sikap boleh berubah ikut masa dan keadaan sekeliling".

BAB V

SIKAP POLITIK

1. Pengertian Sikap

Penganalisaan tentang sikap adalah perlu untuk mengetahui apakah ahli-ahli wanita yang menyertai kegiatan politik hingga ke peringkat bahagian itu benar-benar untuk memenuhi keinginan-keinginan seperti 'need to belong', 'need to know' atau ada sebab-sebab lain yang mendorong mereka berbuat demikian.

Penganalisaan ini tidak saja tertumpu kepada ahli jawatankuasa bahagian, tetapi juga ahli jawatankuasa cawangan yang terdiri dari ketua dan setiausaha.

Sebelum itu kita harus terlebih dahulu memahami erti perkataan sikap. Sebenarnya interpretasi yang diberikan terhadap perkataan ini terlalu luas. Encyclopedia Britannica menghuraikannya sebagai berikut:-

"Suatu kecenderungan ke arah sesuatu reaksi yang tertentu secara amnya ianya digunakan sebagai satu istilah yang menggambarkan pepaduan fikiran, kepercayaan, sentimen dan kecenderungan ke arah sesuatu perbuatan, sikap selalu mementingkan perasaan dan emosi. Ianya boleh digambarkan melalui pendirian samada menentang atau menyokong, menyukai atau tidak menyukai sesuatu keadaan yang tertentu. Sikap boleh berubah ikut masa dan keadaan sekeliling".

Jadi sikap politik di kalangan pemimpin PWU dapat dilihat dengan berpanduan kepada pengertian yang telah diberikan di atas.

Encyclopedia American juga memberi penghuraian yang lebih kurang sama dengan penghuraian di atas. Di antaranya ialah;

"Suatu kecenderungan untuk menerima dengan suatu cara tertentu terhadap seseorang, sesuatu objek, keadaan, peristiwa atau idea. Seseorang yang menunjukkan sikap terhadap sesuatu adalah sebenarnya menunjukkan kesedarannya terhadap perkara tersebut. Sikap mempunyai pertalian yang kuat sekali dengan pendapat. Sungguhpun begitu terdapat perbezaan yang nyata sekali dengan pendapat. Seseorang boleh mengemukakan pendapatnya dengan perkataan tetapi tidak dapat menunjukkan sikapnya dengan cara dengan sama. Dia hanya dapat menggambarkan sikapnya melalui perbuatan kerana itu terdapat keadaan di mana kadang-kadang sesuatu sikap itu ditunjukkan dengan tidak disedari hanya setelah berlakunya sesuatu perbuatan itu barulah sikap disebaliknya itu disedari."

Dari kedua-dua pengertian di atas kita dapat membuat satu kesimpulan bahawa sikap secara amnya digunakan sebagai satu istilah yang menggambarkan pemaduan seluruh fikiran, kepercayaan, sentimen, perasaan, emosi dan kecenderungan seseorang terhadap sesuatu. Sikap boleh dilihat melalui reaksi seseorang terhadap seseorang yang lain atau terhadap sesuatu objek, keadaan, peristiwa dan idea samada ia menyukai atau tidak menyukai, menerima atau membangkang dan sebagainya. Sikap juga boleh digambarkan melalui perbuatan atau reaksi yang timbul hasil dari keputusan yang dibuat oleh percampuran fikiran, kepercayaan dan sentimen.

Jadi sikap politik di kalangan pemimpin PWU dapat dilihat dengan berpanduan kepada pengertian yang telah diberikan di atas.

JADUAL 5.1

FAKTOR YANG MENDORONG RESPONDEN

UNTUK MENYERTAI PERGERAKAN WANITA		
Tujuan		
Faktor Pendorong	Bilangan	Peratus
Galakan suami	5	10%
Galakan kawan	-	-
Berminat dalam politik	12	24%
Kesedaran bahawa parti UMNO memperjuangkan bangsa Melayu	6	12%
Untuk berkhidmat kepada masyarakat dan negara	10	20%
Kegiatan bermanfaat	8	16%
Untuk bergaul dan pendidikan rumah tangga	9	18%
	50	100%

Dari jadual di atas kita dapati 56% daripada responden dapat menunjukkan sebab-sebab yang berkaitan dengan 'political belief'. 34% lagi tertarik dengan kegiatan-kegiatan yang dijalankan dan juga untuk meluaskan pergaulan. Hanya sebilangan kecil yang menyatakan penyertaan mereka di dalam PWU adalah semata-mata kerana galakan suami.

menyatakan penyertaan mereka dalam aktiviti-aktiviti tersebut semata-mata untuk mengisi masa lapang dan menambahkan jumlah kenalan. Hanya sebilangan kecil yang menyatakan penyertaan mereka dalam aktiviti-aktiviti tersebut semata-mata untuk mengisi masa lapang dan menambahkan jumlah kenalan. Hanya sebilangan kecil yang menyatakan penyertaan mereka dalam aktiviti-aktiviti tersebut semata-mata untuk mengisi masa lapang dan menambahkan jumlah kenalan.

JADUAL 5.2

TUJUAN MENGHADIRI KEGIATAN PERGERAKAN

Tujuan	Bilangan	Peratus
Untuk bergiat dalam politik	16	32%
Lebih memahami perkembangan politik	15	30%
Memperolehi pengetahuan yang lebih	14	28%
Untuk mendapat ramai kenalan	4	8%
Untuk menjayakan parti	11	22%
Sedar akan kedudukan dan peranan wanita	17	34%
Untuk mengisi masa lapang	5	10%
Memperolehi banyak pengetahuan	9	18%
Lain-lain	-	-
Jumlah	50	100%

Bagi soalan mengenai tujuan menghadiri kegiatan Pergerakan, seperti politik, ekonomi dan sosial, 54% daripada responden memberi jawapan yang berkaitan dengan soal-soal politik. Bagi mereka dengan menghadiri kegiatan PWU, mereka dapat bergiat lebih cergas dalam politik di samping itu dapat juga menjayakan matlamat parti. Manakala yang lain pula mengakui tujuan mereka menghadiri kegiatan yang dianjurkan adalah semata-mata untuk mendapatkan pengetahuan yang lebih terutama dari kelas-kelas seperti kelas agama, kelas masakan dan kelas jahitan. Hanya sebilangan kecil dari mereka menyatakan penyertaan mereka dalam aktiviti-aktiviti tersebut semata-mata untuk mengisi masa lapang dan menambahkan jumlah kenalan. Wanita di dalam masyarakat. 18% pula menyatakan aktiviti yang dianjurkan oleh Pergerakan telah meluaskan lagi pengetahuan mereka baik dalam bidang politik, mahupun ekonomi dan sosial.

JADUAL 5.3

FAEDAH YANG DIPEROLEHI DARI KEGIATAN PERGERAKAN

Faedah	Bilangan	Peratus
Lebih memahami perkembangan politik secara am	15	30%
Lebih menyedari matlamat perjuangan UMNO untuk bangsa Melayu	9	18%
Sedar akan kedudukan dan peranan wanita	17	34%
Memperolehi banyak pengetahuan	9	18%
Lain-lain	-	-
Jumlah	50	100%

Apabila dikemukakan soalan apakah faedah atau hasil yang diperolehi dari kegiatan Pergerakan, ramai di antara responden tidak dapat memilih jawapan yang dikira penting. Setengah mereka tidak pasti apakah hasil yang diperolehi setelah menghadiri kegiatan-kegiatan Pergerakan terutama yang bersangkutan dengan politik. Sungguhpun begitu, 30% daripada mereka mengakui dengan menyertai kegiatan Pergerakan, mereka dapat memahami perkembangan politik dengan lebih mendalam. Manakala 18% lagi memberi pengakuan bahawa dengan menghadiri kegiatan Pergerakan, mereka lebih menyedari tentang matlamat perjuangan UMNO untuk bangsa Melayu. 34% menganggap kegiatan Pergerakan telah memberi kesedaran kepada mereka tentang peranan dan kedudukan wanita di dalam masyarakat. 18% pula menyatakan aktiviti yang dianjurkan oleh Pergerakan telah meluaskan lagi pengetahuan mereka baik dalam bidang politik, mahupun ekonomi dan sosial.

JADUAL 5.4

KEKERAPAN RESPONDEN MENGHADIRI KEGIATAN PERGERAKAN

Kekerapan	Bilangan	Peratus
Tidak Pernah	-	-
Selalu	16	32%
Jarang-jarang	34	68%

Jawapan yang diberikan kepada soalan mengenai kekerapan mereka menghadiri kegiatan Pergerakan seperti kegiatan kebajikan dan sosial, 32% mengakui bahawa mereka sentiasa menyertai kegiatan tersebut. Manakala 68% lagi menyatakan mereka jarang-jarang menghadiri kegiatan-kegiatan yang telah diadakan kecuali yang dirasakan benar-benar memberi faedah, contohnya kelas ugama. Alasan yang diberikan, mereka tidak ada banyak masa lapang untuk menghadiri kelas-kelas masakan dan jahitan. Lagipun mereka rasa sudah memadai dengan pengetahuan yang telah sedia ada dalam kerja-kerja tersebut. Responden yang berpendapat demikian adalah terdiri dari wanita-wanita di dalam pertengahan umur.

Setelah ditinjau latarbelakang wanita-wanita yang menjadi ahli Pergerakan ini, sikap politik mereka diperlihatkan dalam pendapat-pendapat yang diberikan dan kekerapan menghadiri aktiviti-aktiviti. Dalam konteks yang sama Jarrol P. Menheim ((1975 : 7)

"Much of what we generally refer to as "political behavior" can be best understood in the context of certain attitudes that people hold. In the very real sense attitudes are the building blocks of political activity".

Menheim menegaskan sikap adalah faktor yang membina bentuk penyertaan atau kegiatan politik seseorang itu. Pola-pola penyertaan politik seseorang itu adalah dibendung oleh sikap, pandangan dan pendirian yang terjelma di dalam dirinya.

2. Pendapat dan Pandangan Responden terhadap pemimpin UMNO masa kini dan kedudukan politik pada masa akan datang

JADUAL 5.5

ATAS DASAR APA RESPONDEN

MEMILIH SEORANG KETUA PERGERAKAN

Faktor	Bilangan	Peratus
Kelayakan	14	28%
Kebolehan dan pengalaman	24	48%
Peribadi	10	20%
Kenamaan dan pangkat	-	-
Pengenalan dan persaudaraan	2	4%
Lain-lain	-	-
Jumlah	50	100%

Mengenai soalan apakah dasar yang perlu dititikberatkan dalam memilih seseorang ketua Pergerakan. 48% di kalangan mereka menganggap kebolehan dan pengalaman yang perlu diutamakan. Bagi mereka, seseorang pemimpin yang benar-benar berjaya adalah yang mempunyai kebolehan untuk memimpin dan mempunyai pengalaman yang luas dalam soal-soal yang

bersangkutan dengan kepimpinan. Pengalaman dikira penting untuk menjadi dasar atau titik panduan dalam mengendalikan tugas-tugas seorang pemimpin. Manakala 28% lagi menyatakan, jika seseorang itu dipandang layak untuk memimpin, walaupun tidak mempunyai pengalaman yang luas, tetapi mereka juga seharusnya menjadi pilihan utama. Kelayakan yang mereka maksudkan ialah mempunyai pelajaran yang tinggi, pandai berpidato, berperibadi baik dan dapat diketengah diketepikan dalam berbagai keadaan.

20% lagi menganggap faktor peribadi merupakan faktor utama. Bagi mereka, walaupun seseorang itu ada kebolehan, kelayakan dan pengalaman, tetapi jika peribadinya kurang baik, sudah pasti ramai orang yang tidak menyukainya dan kedudukannya sebagai pemimpin akan tergugat pada bila-bila masa. Hanya 2 orang sahaja yang menganggap pengenalan dan perkenalan mereka memilih seseorang ketua Pergerakan.

2.1 Pandangan Responden Terhadap Wakil Rakyat Di Kawasan Mereka

Apabila ditanya mengenai JADUAL 5.6 mengenai semua atau tidak wakil

rakyat yang APAKAH CIRI-CIRI PENTING YANG HARUS ADA dalam kalangan responden

memberi jawapan. Jawapan mereka adalah wakil rakyat pada masa

Ciri-ciri	Bilangan	Peratus
Berkalibar	14	28%
Ideologi parti yang dipegang	12	24%
Peribadi	10	20%
Keturunan dan ramai kaum keluarga pergaulan yang luas	8	16%
Alim dan berpengetahuan Ugama	6	12%
	50	100%

Dari jadual di atas, kita dapati 28% di kalangan mereka menganggap seseorang pemimpin politik itu haruslah berkalibar iaitu mempunyai ketokohan dan kebolehan yang diakui oleh setiap golongan rakyat. 24% lagi berpendapat ideologi parti yang dipegang adalah penting kerana jika ideologinya terpesong dari matlamat sebenar parti, tindak tanduknya juga akan turut menyeleweng dan kesannya akan dirasakan oleh rakyat.

20% lagi menganggap faktor peribadi penting kerana bagi mereka pemimpin yang mempunyai peribadi yang baik akan disegani rakyat dan datang adalah stabil. Manakala pergerakan yang dipegang dapat setiap gerak-lakunya akan sentiasa menjadi ikutan dan amalan. Manakala 12% lagi menyatakan seseorang pemimpin itu haruslah seorang yang alim dan berpengetahuan agama dan mempunyai pengetahuan agama yang cukup. Bagi mereka seorang pemimpin yang alim dan berpengetahuan agama mempunyai akhlak yang tinggi. Mereka selalunya menjalankan dasar kepimpinannya mengikut lunas-lunas Islam.

2.1 Pandangan Responden Terhadap Wakil Rakyat Di Kawasan Mereka

Apabila dikemukakan soalan mengenai sesuai atau tidak wakil rakyat yang ada pada masa sekarang, hampir 100% di kalangan responden memberi jawapan sesuai. Alasan mereka ialah wakil rakyat pada masa ini mempunyai kebolehan dan ketokohan dalam memimpin. Selain dari itu mereka juga mempunyai pelajaran yang tinggi dan pengalaman yang luas. Mereka sentiasa mengambil tahu tentang rakyat dan jika diundang untuk majlis kenduri mereka jarang menguzurkan diri.

Sungguhpun ramai yang berpuashati terhadap kepimpinan yang ada pada masa kini, tetapi terdapat juga sebilangan kecil yang membuat kritikan terhadap beberapa orang pemimpin. Bagi mereka pemimpin tersebut belum menampakkan ketokohnya untuk memimpin. Wanita-wanita

tersebut berpendapat pemimpin itu mestilah bergiat lebih lama dalam politik dan menimba sebanyak mungkin pengalaman dalam soal-soal kepimpinan.

2.2 Pandangan Responden Terhadap Masa Depan Politik dan Perkara-perkara yang Boleh Menguatkan lagi Parti ini.

Apabila diminta pandangan mereka tentang masa depan politik negara ini, ramai yang menyatakan keadaan politik pada masa akan datang adalah stabil. Manakala perkara-perkara yang dianggap dapat menguatkan parti ini ialah kerjasama yang erat di antara pemimpin dengan pemimpin dan juga di antara pemimpin dengan ahli. Persefahaman di antara pemimpin harus diwujudkan terlebih dahulu dan pemimpin harus mengikiskan sifat mementingkan diri sendiri kerana sikap ini akan mengurangkan kepercayaan rakyat terhadap pemimpin. Hubungan antara rakyat dengan pemimpin juga harus dititikberatkan, kerana jika rakyat tidak menaruh kepercayaan serta taat setia kepada pemimpin, perpecahan akan berlaku pada bila-bila masa sahaja.

Seterusnya apabila ditanya apakah mereka yakin negara ini dapat mengamalkan sistem pentadbiran berbentuk Islam sepenuhnya, hampir 50% daripada responden menyatakan rasa kurang yakin terhadap perkara tersebut. Bagi mereka pentadbiran berbentuk Islam tidak dapat diamalkan sepenuhnya kerana penduduk di negara ini terdiri dari berbilang kaum. Kerajaan tidak dapat melaksanakan undang-undang Islam sepenuhnya kerana kira-kira 50% penduduk di negara ini adalah bukan Islam yang sudah pasti akan menolak pelaksanaan tersebut.

Oleh Manakala 40% lagi menganggap undang-undang ini mungkin dapat dilaksanakan sekiranya pihak kerajaan mempunyai daya inisiatif yang tinggi untuk melaksanakannya. Bagi mereka pihak kerajaan harus memperkenalkan sistem pentadbiran berbentuk Islam secara beransur-ansur dan perlu berusaha untuk menarik semua kaum merestui langkah ini. Sekiranya semua usaha berjalan dengan berkesan, mereka berpendapat kejayaan sepenuhnya akan dapat dicapai dalam jangka masa 15 tahun hingga 20 tahun akan datang.

3. Sikap responden terhadap politik

Kesimpulannya dapat dikatakan bahawa golongan ini mempunyai sikap dan pendirian yang tegas di dalam politik kerana timbulnya ke-bahawa sebilangan besar daripada ahli jawatankuasa Pergerakan Wanita, sedaran di kalangan mereka bahawa cuma segelintir sahaja wanita samada di peringkat bahagian atau cawangan mempunyai sikap dan pandangan yang betul-betul berminat untuk menyertai politik. Oleh kerana pandangan yang hampir sama terhadap politik. Mereka mempunyai satu itu mereka mesti menunjukkan sikap yang tegas untuk dijadikan tauladan pendirian yang tegas untuk terus berjuang dalam menegakkan kepentingan kepada wanita-wanita lain. Penilaian yang timbul dari kesedaran itu wanita amnya dan negara umumnya. Keadaan ini adalah ditimbulkan oleh menyebabkan mereka mempunyai sikap yang tegas untuk berjuang di dalam beberapa sebab:-

- (a) Kedudukan dan harapan yang diberikan kepada mereka.
- (b) Kebolehan yang ada pada mereka.
- (c) Kesedaran mereka tentang hak-hak wanita dalam politik.

Pemaduan dari ketiga-tiga sebab di atas menjadikan mereka seorang yang bertanggungjawab terhadap ahli-ahli seksi yang dipimpinnya dan juga masyarakat seluruhnya. Tekad dan penilaian mereka sentiasa menjadi penggalak kepada mereka untuk terus bergerak bagi kebaikan wanita dan bangsanya. Walaupun ada di antara mereka yang bekerja,

oleh kerana adanya minat dan kesedaran mereka dapat juga meluangkan masa untuk turut berkhidmat di dalam politik hingga ke peringkat bahagian. Wanita dari golongan ini biasa menghadiri kursus-kursus politik yang dijalankan oleh parti pada tiap-tiap tahun. Di samping itu menghadiri kursus-kursus politik ini, mereka juga terlibat di dalam kempen-kempen pilihanraya. Jadi tidak hairanlah jika mereka ini mempunyai pandangan politik yang lebih luas dan dapat mengikuti aliran politik negara ini. Hal ini mungkin disebabkan oleh pelajaran politik yang selalu diterima.

Kesimpulannya dapat dikatakan bahawa golongan ini mempunyai sikap dan pendirian yang tegas di dalam politik kerana timbulnya kesedaran di kalangan mereka bahawa cuma segelintir sahaja wanita Melayu yang betul-betul berminat untuk menyertai politik. Oleh kerana itu mereka mesti menunjukkan sikap yang tegas untuk dijadikan tauladan kepada wanita-wanita lain. Penilaian yang timbul dari kesedaran itu menyebabkan mereka mempunyai sikap yang tegas untuk berjuang di dalam politik.

Seperti yang dikatakan pada mulanya, tidak semua wanita yang bergiat di dalam politik hingga ke peringkat bahagian itu didorong oleh rasa kesedaran politik, tetapi ada sebab-sebab lain yang mendorong mereka untuk berbuat demikian. Hal ini dapat dibuktikan berdasarkan pemerhatian dan pertemuan secara individu dengan orang-orang yang berkenaan. Mereka tidak dapat menjawab soalan yang dikemukakan dengan baik. Tegasnya mereka kelihatan ragu-ragu untuk menjawab dan tidak tahu jawapan mana yang dikira sesuai. Keadaan sedemikian lebih

ketara apabila dikemukakan soalan-soalan yang memerlukan pandangan serta pendapat mereka. Dengan lain perkataan, mereka tidak dapat memberi pandangan atau buah fikiran yang bernas dan setengahnya langsung tidak memberi apa-apa pandangan. Golongan ini boleh dikatakan tidak mempunyai kesedaran politik dan tidak mempunyai minat yang mendalam terhadap lapangan tersebut. Oleh kerana itu tidak hairanlah jika mereka tidak mempunyai pandangan, kesedaran dan nilai yang tinggi terhadap parti. Penglibatan mereka di dalam politik hanya semata-mata kerana galakan suami dan keinginan 'need to belong'. Mereka tidak mahu dianggap kumpulan yang 'out group'. Oleh kerana sebilangan besar isteri-isteri pemimpin UMNO melibatkan diri dalam politik hingga ke peringkat bahagian, jadi mereka tidak mahu dianggap golongan yang terasing dari kumpulan ini.

Setengahnya pula menggunakan lapangan politik untuk tujuan lain seperti untuk mendapatkan kemudahan, contohnya; lesen, permit, biasiswa dan juga kenaikan pangkat. Bagi mereka penglibatan dalam politik hingga ke peringkat bahagian adalah satu cara untuk mendapat perhatian dan pengaruh dari kaum wanita di tempat mereka dan masyarakat seluruhnya.

4. Masalah:-

Di dalam menjalankan tugas sebagai ahli jawatankuasa di peringkat bahagian, wanita-wanita tersebut tidak terlepas dari menghadapi berbagai-bagai masalah; seperti kata ketua PWU Malaysia (Puan Aishah Ghani) di dalam ucapan perasmian Mesyuarat Perwakilan PWU Bahagian Besut tahun 1979/80;

"Lahir saja seorang itu sebagai wanita, ada masalah yang perlu dihadapinya seperti prasangka dan sentimen orang ramai. Penerimaan orang ramai terhadap kemampuan wanita di dalam bidang politik tetap dipersoalkan".

Walaupun pada umumnya berlaku perubahan sikap di mana penyertaan kaum wanita Melayu dalam politik mendapatkan pengiktirafan daripada masyarakat seluruhnya, tapi perubahan ini telah membawa kepada pengurangan tanggungjawab kaum wanita terhadap rumahtangga. Kalau dalam masyarakat tradisional wanita mempunyai tanggungjawab yang sepenuhnya ke atas soal-soal urusan rumahtangga sahaja, maka dalam masyarakat hari ini, di samping menyertai kegiatan politik, mereka juga masih terus bertanggungjawab ke atas rumahtangga, suami dan anak-anak mereka. Di sini timbul kesulitan untuk membahagikan masa di antara tugas politik dan rumahtangga.

Ketokohan seseorang wanita di luar bandar yang sukat tertonjol juga dikaitkan dengan berbagai masalah. Masalah yang paling utama muncul daripada kekukuhan bentuk-bentuk nilai yang telah sedia terdapat di kalangan masyarakat Melayu. Sistem nilai ini belum melihat wanita mempunyai sama taraf dengan lelaki dari segi kepimpinan. Dari aspek ketokohan, kaum lelaki mudah tertonjol kerana memang telah menjadi lumrah, lelaki memimpin wanita.

Kemudian timbul pula masalah penguasaan wanita di dalam politik. Setengah tokoh pemimpin wanita tidak dapat menguasai bidang politik secara keseluruhan adalah disebabkan oleh beberapa faktor. Kata Puan Aishah Gahani;

"Wanita UMNO hanya mampu menguasai politik wanita UMNO. Bukan tidak mungkin kegagalan wanita menguasai bidang politik secara keseluruhan ini disebabkan sikap kebanyakan wanita terhadap parti, contohnya; ada setengahnya didorong oleh kedudukan suami, sebagai pemimpin dan setengahnya semata-mata ingin menghabiskan waktu lapang. Mereka yang banyak mengamalkan cara dan sikap politik begini tidak banyak mendatangkan manfaat dari segi pengalaman dan pengaruh." (19)

Ramai pula yang berpendapat bidang politik bukan bidang permainan bagi wanita, terutama di kalangan masyarakat luar bandar. Wanita di kawasan ini masih tertinggal jauh di bidang politik kerana pendidikan dan emansipasi wanita yang lambat diperkenalkan. Sekiranya sebilangan kecil wanita yang bergiat cergas di dalam politik, mereka akan menghadapi berbagai halangan psikologi. Apabila nama mereka dicalunkan untuk bertanding di dalam pilihanraya misalnya; maka segala sifat buruk dan baiknya menjadi perhatian ramai.

Kaum wanita sendiri turut dipersalahkan kerana masih ramai yang merasa kurang senang dengan penglibatan setengah wanita secara aktif di dalam politik. Mereka pada umumnya masih ragu-ragu dengan kemampuan wanita untuk menjadi pemimpin. Di sini timbul kesukaran bagi pemimpin-pemimpin PWU untuk menarik lebih ramai ahlinya supaya mengambil bahagian lebih aktif di dalam politik. Keadaan tersebut sering berlaku di cawangan-cawangan yang baru ditubuhkan kerana banyak kegiatan yang dijalankan tidak mendapat sambutan.

Demikianlah sedikit sebanyak masalah yang dihadapi oleh pemimpin wanita khususnya di peringkat bahagian. Mereka terjepit di antara sifat, sikap, nilai masyarakat dan keinginan untuk aktif

(19) Zaiton Nasir ; Wanita Dalam Politik - kualiti yang dipentingkan, bukan kuantiti ; Dewan Masyarakat April 1982.

di dalam bidang politik. Untuk menyelesaikan masalah ini, satu perubahan pemikiran yang benar-benar 'revolusionar' adalah diperlukan; contohnya, masyarakat mesti memberi pengakuan bahawa wanita dan lelaki sama-sama penting di dalam politik. Pemimpin wanita khasnya di peringkat bahagian perlu membuktikan kebolehan bukan dalam bentuk kata-kata tapi dalam bentuk tindakan. Setengah mereka mempunyai potensi untuk mencapai kedudukan yang lebih tinggi, tetapi jika masalah-masalah yang telah disebutkan tadi masih wujud, harapan untuk melihat kejayaan ini sia-sia semata.

Penyertaan wanita Melayu di dalam politik UMNO secara resmi bermula dengan tertubuhnya PWU pada 25hb. Ogos 1949. Kini PWU merupakan satu-satunya organisasi politik wanita yang berpengaruh dan menjadi saluran untuk penyertaan politik khasnya di kalangan wanita Melayu. Pada hakikatnya Pergerakan ini bukanlah sebuah organisasi politik wanita yang berotonomi tetapi adalah sebagai sayap UMNO - bagi golongan wanita. Keujudan dan kehadiran Pergerakan ini dapat dilihat dari penglibatannya dalam arena politik wanita, ia mempunyai ciri-ciri tersendiri seperti yang dapat dilihat dari kegiatan-kegiatannya di mana Pergerakan ini bukan sahaja bergerak di dalam bidang politik, tetapi juga mempunyai kegiatan di dalam bidang sosial. Keujudannya di tengah-tengah masyarakat majmuk dan 'multiracial' di Malaysia ini bermakna segala perjuangannya bukanlah untuk kepentingan wanita Melayu sahaja, tetapi adalah untuk kebaikan kaum wanita seluruhnya.

Kegiatan politik Pergerakan ini dapat dimanifestasikan dalam beberapa bentuk:-

BAB VI

PENUTUP

Bab ini akan menyoroti serba ringkas apa yang telah dibincangkan dalam bab-bab yang terdahulu, iaitu berhubung dengan PWU secara keseluruhan; penyertaan dan kegiatan PWU Bahagian dan cawangan serta cadangan-cadangan yang dirasakan perlu.

Penyertaan wanita Melayu di dalam politik UMNO secara resmi bermula dengan tertubuhnya PWU pada 25hb. Ogos 1949. Kini PWU merupakan satu-satunya organisasi politik wanita yang berpengaruh dan menjadi saluran untuk penyertaan politik khasnya di kalangan wanita Melayu. Pada hakikatnya Pergerakan ini bukanlah sebuah organisasi politik wanita yang berotonomi tetapi adalah sebagai sayap UMNO - bagi golongan wanita. Keujudan dan kehadiran Pergerakan ini dapat dilihat dari penglibatannya dalam arena politik wanita, ia mempunyai ciri-ciri tersendiri seperti yang dapat dilihat dari kegiatan-kegiatannya di mana Pergerakan ini bukan sahaja bergerak di dalam bidang politik, tetapi juga mempunyai kegiatan di dalam bidang sosial. Keujudannya di tengah-tengah masyarakat majmuk dan 'multiracial' di Malaysia ini bermakna segala perjuangannya bukanlah untuk kepentingan wanita Melayu sahaja, tetapi adalah untuk kebaikan kaum wanita seluruhnya.

Kegiatan politik Pergerakan ini dapat dimanifestasikan dalam beberapa bentuk:-

- i) Penyertaan di dalam parlimen, di mana peranan ini dimainkan oleh wanita-wanita yang terpilih dalam pilihanraya untuk menduduki Dewan Parlimen dan Dewan Undangan Negeri.
- ii) Penyertaan dalam pilihanraya seperti mengundi, menjadi calon dan berkempen.
- iii) Mengadakan seminar dan kursus-kursus politik untuk anggota Pergerakan.
- iv) Menghadiri mesyuarat-mesyuarat Pergerakan seperti Mesyuarat Agung Tahunan serta meluluskan resolusi-
 1. Komposisi ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dari segi umur; hampir keseluruhan wanita dalam lingkungan

Walaupun pada dasarnya Pergerakan ini merupakan sebuah organisasi, politik merupakan teras perjuangannya dan kegiatan-kegiatannya dalam bidang sosial merupakan satu tenaga penting yang menyebabkan Pergerakan ini mempunyai pengaruh yang luas. Pergerakan ini aktif dalam bidang politik pada masa-masa yang tertentu sahaja iaitu pada waktu pilihanraya. Masa-masa lain di sepanjang tahun dipenuhi dengan kegiatan-kegiatan sosial dan kebajikan. Kegiatan-kegiatan sosial ini mempunyai dua kesan, iaitu:-

- i) Kegiatan-kegiatan sosial yang dijalankan sepanjang tahun supaya anggotanya merasakan bahawa mereka adalah sebahagian daripada organisasi politik itu dan membolehkan mereka memberi sumbangan dan berkhidmat kepada masyarakat. Selain dari itu supaya anggota-anggota ini mempunyai "a sense of participation" dalam organisasi UMNO yang merupakan anggota

parti yang memerintah.

- ii) Kegiatan dalam lapangan sosial menjadi satu "strategi" kepada parti dalam usaha-usahanya menarik lebih ramai ahli dan pada masa yang sama memainkan peranannya memberikan pelajaran dan kesedaran politik kepada penyokong-penyokongnya.

Penyertaan dan kegiatan PWU Bahagian Besut - satu kesimpulan

PWU Bahagian Besut mempunyai beberapa ciri yang jelas seperti berikut:-

- vi) Kepimpinan tidak dinasti. Sebahagian besar ahli
 - i. Komposisi ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dari segi umur; hampir keseluruhan wanita dalam lingkungan umur, tiga puluhan, empat puluhan dan lima puluhan. Kurangnya penyertaan ahli-ahli yang lebih muda di-peringkat bahagian amat ketara sekali.
 - ii. Sebilangan besar dari ahli jawatankuasa di peringkat bahagian dan cawangan adalah terdiri dari wanita-wanita yang telah berkahwin.
 - iii. Pencapaian pelajaran ahli jawatankuasanya pada purata, adalah rendah.
 - iv. Sebahagian besar dari mereka melibatkan diri di dalam politik hingga ke peringkat bahagian bukan kerana ideologi politik, tetapi atas sebab-sebab sosial.
 - v. Sambutan yang diberikan kepada aktiviti yang dianjurkan oleh Pergerakan di peringkat bahagian amat

mengecewakan. Akibatnya kelas-kelas seperti kelas masakan, kelas jahitan dan kelas gubahan terpaksa ditutup. Kelas yang ada pada masa kini hanyalah kelas ugama, kelas membaca al-quran dan kelas berzanji. Di peringkat cawangan, sambutan ahli terhadap aktiviti yang dijalankan adalah sederhana.

Terdapat 5 buah cawangan yang dianggap paling maju iaitu Kampong Raja, Jerteh, Kuala Besut, Alor Lintang dan Bukit Payong.

vi) Kepimpinan tidak dinamis. Sebahagian besar ahli jawatankuasa di peringkat cawangan tidak mempunyai cita-cita untuk memegang jawatan di peringkat bahagian. Pemilihan ahli jawatankuasa bahagian adalah orang yang sama pada tiap-tiap tahun. Hanya separuh dari mereka yang boleh dianggap aktif dan mempunyai ketokohan dalam memimpin.

vii) Perhubungan pemimpin di peringkat bahagian dengan ahli biasa adalah kurang rapat. Keadaan ini wujud disebabkan timbulnya masalah kelompok kepentingan dan tidak ada "common basic" seperti ideologi politik yang boleh menyatupadukan mereka.

Daripada ciri-ciri di atas ternyata bahawa PWU Bahagian Besut adalah sebuah pergerakan yang kurang aktif. Dengan lain perkataan, PWU Bahagian Besut belum lagi mencapai kejayaan yang boleh dibanggakan. Terdapat beberapa faktor yang bertanggungjawab mengujudkan keadaan tersebut.

Faktor pertama ialah dari segi komposisi keanggotaan. Pergerakan ini mempunyai keahlian yang terdiri dari wanita-wanita yang agak sudah berumur. Secara tidak langsung ahli-ahli seperti ini tidak begitu berminat dalam aktiviti pergerakan kecuali ceramah-ceramah agama. Oleh kerana ahli-ahli ini tidak gemar menyertai aktiviti-aktiviti yang lain, dengan sendirinya aktiviti-aktiviti tersebut dikurangkan oleh Pergerakan.

Faktor kedua dapat dirujuk kepada keanggotaan pimpinan. Kurangnya pemimpin dari golongan muda menyebabkan kurangnya penyertaan ahli-ahli muda dalam aktiviti pergerakan.

Faktor selanjutnya yang telah mengujutkan keadaan "stagnant" didalam Pergerakan ialah kepimpinan. Amatlah jelas bahawa dikalangan pemimpin-pemimpin sendiri wujud keengganan untuk penglibatan yang ber-sungguh-sungguh dan berdedikasi. Kedapatan pemimpin yang tidak tahu menahu tentang tugas-tugas mereka dan hal-hal berkenaan dengan Pergerakan. Kepimpinan yang separuh hati ini telah gagal untuk membentuk ahli-ahli yang cergas dan bergiat dalam Pergerakan. Manifestasi daripada keadaan ini memperlihatkan Pergerakan ini tidak mempunyai ramai pemimpin yang berkelembagaan yang kuat terbukti menganggotai pemimpin-pemimpin Pergerakan. Perkara ini jelas dari statistik bahawa

Kurangnya kesedaran politik di kalangan setengah wanita yang memegang jawatan penting di peringkat cawangan dan bahagian adalah juga antara sebab yang mengujutkan keadaan "Stagnant" ini. Penyertaan politik mereka bukan kerana dorongan ideologi dan minat tetapi adalah akibat dari tekanan-tekanan sosial dan alam sekeliling. Mereka menyertai kegiatan politik hingga ke peringkat bahagian bukan dengan tujuan untuk memperjuangkan ideologi masing-masing tetapi adalah terjelma dari

keengganan untuk tergolong dalam "out group".

Berbeza daripada golongan pertama, golongan kedua yang dikatakan aktif dalam politik ini mempunyai kesedaran yang lebih dalam ertikata yang mereka ini lebih sering terdedah kepada punca-punca politik. Mereka juga mempunyai daya pemahaman yang tinggi terhadap berita-berita politik yang disiarkan oleh akhbar, radio dan talivisyen. Sikap dan pandangan mereka terhadap politik sebahagiannya adalah ditentukan oleh sikap serta pandangan yang berorientasikan moden. Golongan ini menyedari bahawa polisi-polisi kerajaan secara tidak langsung melibatkan diri mereka dan masyarakat seluruhnya. Mereka menceburi politik kerana mereka percaya dengan dasar-dasar dan ideologi parti ini. Meskipun kesedaran di kalangan mereka telah meluas, tetapi mereka tidak dapat bergiat lebih cergas di dalam politik kerana terdapat berbagai-bagai masalah yang menghalang mereka untuk berbuat demikian. Sebahagian besar masalah-masalah tersebut ialah berhubung dengan sistem nilai masyarakat di kawasan mereka dan juga yang menyentuh soal-soal peribadi.

Status sosio-ekonomi yang kukuh terbukti mempengaruhi pemilihan ke atas pemimpin-pemimpin Pergerakan. Perkara ini jelas dari hakikat bahawa golongan pemimpin adalah terdiri daripada mereka yang datang daripada latar-belakang sosio-ekonomi yang lebih kukuh berbanding dengan ahli-ahli biasa. Kedudukan sosio-ekonomi yang kukuh belum tentu dapat mendorong seseorang ke arah kadar dan tingkat penyertaan yang lebih aktif. Tidak semua pemimpin-pemimpin ini mempunyai minat yang mendalam terhadap politik. Faktor yang lebih berpengaruh ialah minat dan pengalaman seseorang individu.

Keadaan "stagnant" yang timbul dalam Pergerakan ini juga mungkin disebabkan oleh sikap ahli-ahli biasa yang tidak mahu mengambil tahu tentang aktiviti-aktiviti Pergerakan, termasuk Mesyuarat Agung Tahunan. Adalah di luar keupayaan ahli jawatankuasa untuk sentiasa mengesan dan berhubung dengan setiap orang ahli samada dari segi tenaga fizikal ataupun kewangan.

Cadangan-cadangan:

Berdasarkan kepada ulasan di atas, di sini penulis ingin mengemukakan beberapa cadangan untuk kebaikan Pergerakan ini.

- i. PWU Bahagian Besut haruslah berusaha menarik wanita-wanita muda terutama yang berpelajaran supaya menyertai kegiatan Pergerakan hingga ke peringkat bahagian. Satu daripada cara-cara untuk tujuan tersebut ialah dengan mengadakan wakil golongan muda dalam kepimpinan Pergerakan. Cara ini akan mengujudkan inisiatif di kalangan wanita muda untuk menganggotai Pergerakan kerana dengan ini mereka akan merasakan ada di antara ahli jawatankuasa yang memahami dan dapat menyuarakan kepentingan mereka. Seterusnya aktiviti-aktiviti Pergerakan harus menampung kepentingan kaum muda iaitu mengadakan aktiviti-aktiviti yang boleh menarik minat golongan muda.

Pemimpin-pemimpin golongan muda patut diberikan galakan dan bimbingan oleh pemimpin yang lebih berpengalaman. Pemimpin yang mempunyai potensi harus diberi peluang untuk menyertai ceramah, mewakili Pergerakan dalam mesyuarat-mesyuarat Agung dan sebagainya. Kehadiran golongan muda kemungkinan besar akan melahirkan "a sense of belonging" di kalangan ahli-ahli

golongan muda yang kemudiannya akan menambahkan kerjasama mereka untuk menjayakan Pergerakan.

- ii. Untuk meningkatkan mutu kepimpinan di peringkat cawangan dan bahagian, Pergerakan ini perlu menambahkan lebih banyak kursus-kursus kepimpinan dan dailog diantara pemimpin di peringkat Negeri dengan pemimpin di peringkat cawangan dan bahagian.
- iii. Biro politik memainkan peranan yang penting dalam menjayakan matlamat parti. Tugas biro tersebut harus ditingkatkan lagi supaya perjuangan politik kaum wanita di daerah Besut dapat diselaraskan dengan daerah lain dalam semua hal. Untuk memperkemaskan lagi pentadbiran di peringkat bahagian dan cawangan Pergerakan ini harus mengujudkan badan penyelarar bagi setiap kawasan iaitu dengan mengadakan pengerusi, set penyelarar serta ahli Jawatankuasanya.
- iv. Biro ekonomi tidak banyak menjalankan tugas-tugasnya. Oleh itu satu cadangan dari pengkaji ialah biro tersebut harus menitikberatkan kepada soal-soal rakyat, misalnya memberi kerjasama supaya rakyat miskin dapat bantuan MARA, bank dan lain-lain lagi. Ahli jawatankuasa biro ini boleh menjalankan kempen kepada ahli-ahli PWU supaya membuat simpanan di dalam Tabung Haji, Bank Rakyat serta melabur dalam Amanah Saham Nasional dan lain-lain lagi.

viii. Biro ekonomi juga telah membelakangkan tugasnya sehingga kelas-kelas seperti jahitan, gubahan dan masakan di peringkat bahagian terpaksa ditutup. Perkara ini harus diberi perhatian utama oleh ahli jawatankuasa di mana mereka harus mengkaji sebab-sebab mengapa ahli Pergerakan ke arah kemajuan. Oleh itu ahli Pergerakan dan orang-orang yang bertanggungjawab dalam pemilihan dan perantaraan

v. Biro kebajikan sosial tidak banyak menyelesaikan masalah anak-anak tempatan. Biro ini sepatutnya membuat kajian dan cuba mencari jalan penyelesaian

ix. Untuk terhadap masalah-masalah umum; contohnya, belia yang hidup tanpa tujuan. Biro ini harus memandang berat kepada masalah dadah yang mengancam sebilangan besar ahli, belia di daerah ini. PWU harus mengadakan ceramah tentang keburukan dadah dan juga menjalankan kempen anti dadah.

vi. Untuk mempererat lagi hubungan diantara golongan pemimpin dan ahli biasa, Pergerakan ini harus mengadakan majlis-majlis pertemuan diantara pemimpin dengan ahli-ahli.

vii. Dengan ketiadaan "political ideology", harus ada satu "common platform" atau isu-isu yang menjadi kepentingan bersama, agar dapat menyatupadukan golongan tua dan muda dalam pergerakan ini.

ini; harus memilih satu diantara dua iaitu penyertaan politik

viii. Perlantikan atau pemilihan anggota-anggota pemimpin tidak harus dijalankan dengan sewenang-wenangnya. Seseorang pemimpin yang dipilih hanya berdasarkan kepada kedudukan sosio ekonomi yang kukuh, tanpa memperhitungkan minat dan kesanggupan berkhidmat tidak akan menjadi pemimpin yang dinamis; yang boleh membawa Pergerakan ke arah kemajuan. Oleh itu ahli-ahli Pergerakan dan orang-orang yang bertanggungjawab dalam pemilihan dan perlantikan pemimpin haruslah meneliti perkara-perkara tersebut. Pemilihan haruslah rasional dan bukan berdasarkan emosi.

ix. Untuk meningkat kemajuan bagi semua cawangan PWU Bahagian Besut, Pergerakan perlu mengadakan pertandingan cawangan. Pertandingan boleh dijalankan dalam tiga aspek iaitu dari segi keramaian ahli, pentadbiran dan kegiatan. Pertandingan seperti ini akan memberi daya inisiatif kepada cawangan-cawangan dalam meningkatkan kegiatan dan membaiki kelemahan PWU seluruhnya. Hadiah-hadiah dan sijil-sijil kemenangan yang mencatatkan bahagian-bahagian yang di-menangi harus disediakan.

Penyertaan Politik : Perlu atau tidak?

Di sepanjang kajian ini fenomena yang sering diperbincangkan ialah penyertaan politik. Jika diaplikasikan konsep ini pada peringkat yang menyeluruh, tidak boleh tidak persoalan yang timbul ialah apakah sebuah sistem demokrasi seperti negara kita ini, harus memilih satu di antara dua iaitu penyertaan politik

yang pasif (political apathy) atau aktif (political activity).

Penyelesaian yang dicapai harus melihat bahaya dari kedua-dua corak penyertaan ini. Selain dari itu, perlu juga dipertimbangkan apakah implikasi buruk dan baik yang mungkin timbul jika penyertaan bercorak "political apathy" atau "political activity".

1. Political Apathy

- i. Tidak ada faedahnya menggalak, mendorong dan memberi ransangan kepada individu-individu yang tidak berminat dalam politik.

Mereka tidak akan mudah memahami betapa pentingnya penyertaan politik dan kebbaikannya ke atas masyarakat. Orang-orang

- ii. seperti ini mudah dipengaruhi oleh propaganda yang "kurang sihat".

- iii. Sekiranya pihak kerajaan mendesak supaya semua rakyat menyertai politik; bererti kerajaan lebih mementingkan ketaatan dan bukan penilaian rakyat secara rasional. Tidak ada faedahnya jika mementingkan kuantiti. Apa yang lebih utama ialah kualiti seseorang di dalam bidang politik. Oleh kerana itu lebih baik bersikap "apathetic" daripada menyertai politik secara "membabi buta".

- iv. Lagipun seseorang individu mempunyai hak meneliti samada untuk menyertai politik atau tidak dalam suatu sistem demokrasi.

- v. Dalam keadaan "optimal" sebahagian besar pengundi-pengundi tidak mempunyai pengetahuan dan kesedaran tentang politik. Oleh itu adalah sewajarnya jika hal ehwal politik diberikan saja kepada pendenggang, iaitu satu alat yang penting untuk menghindarkan

sebilangan kecil individu-individu yang berminat, mempunyai pengetahuan dan kesedaran politik.

- iii. Melalui pengalaman, individu-individu yang kurang berminat
- iv. Penyertaan politik secara meluas ada keburukannya misalnya, pengundi-pengundi yang terlalu "aktif" mungkin akan menghalang pihak pemerintah dari membuat dan mempercepatkan keputusan dasar yang layak dilakukan. Masyarakat yang "highly politicised" boleh membawa keadaan yang tidak stabil, perbalahan dan perpecahan.

2. Political Activity

- i. Penyertaan politik dalam sistem demokrasi dimanifestasikan dalam bentuk kuasa. Sesiapa yang tidak menyertai politik bermakna mereka tidak diwakili (not properly represented) dalam erti kata dalam satu-satu sistem politik. Ia menunjukkan kegagalan yang sebenarnya. Pemerintah dengan sendirinya dapat memutuskan sebarang dasar tanpa memperhitungkan terdapat orang-orang yang tidak mengundi. Jika ini berlansungan, "kejahilan" (ignorance) dalam politik bertokok tambah dan kualiti penyertaan politik (political vigilance and litality) akan berkurangan.

- ii. Apabila sikap tidak aktif berleluasa, akan menambahkan lagi peluang dan kesempatan orang-orang yang tidak bertanggungjawab dan mementingkan diri sendiri untuk menguasai seluruh jentera pentadbiran kerajaan. Bila keadaan "apathy" ujud, adalah sukar untuk membentuk dan mempertahankan (maintain) satu parti pembangkang, iaitu satu alat yang penting untuk menghindarkan

sikap "tyranny" dan penyalahgunaan kuasa oleh pihak pemerintah.

(11) *Abdullah Sani*
1972
iii. Melalui pengalaman, individu-individu yang kurang berpengetahuan tentang politik akan dapat mengetahui dan mempelajarinya. Dengan menyertai politik, seseorang individu itu didorong untuk mengetahui sesuatu untuk dirinya dalam membuat sebarang keputusan dan mereka juga akan sedar tentang perlunya mempelajari bagaimana sistem politik berjalan dan apakah prinsip dan nilai yang ada pada sistem politik tersebut. Jadi penyertaan dalam politik bukan saja dapat mendorong seseorang itu untuk memperolehi pengetahuan politik, tapi juga melahirkan kesedaran dan rasa tanggungjawab terhadap politik.

(12) *Alvin W. Gouldner*
1972
iv. "Apathy" adalah satu tanda (symptom), juga satu sebab kelemahan dalam satu-satu sistem politik. Ia menunjukkan kegagalan masyarakat dan pemerintah untuk melahirkan minat dan ketaatan terhadap sistem demokrasi yang dianuti. Kegagalan untuk mendorong sebilangan besar rakyat yang tidak menyertai politik adalah sangat bahaya kerana ia melahirkan satu suasana politik yang "explosive".

(13) *Hang Tuah bin Arshad*
1972
Berdasarkan kepada rumusan, cadangan dan kenyataan di atas, adalah diharapkan satu pertimbangan, penyelesaian yang sebaik-baiknya dapat dicapai dalam menentukan ke arah mana tujuan PWU Bahagian Besut serta wanita-wanita Melayu lainnya dan UMNO Malaysia kini.

(9) La Palombara, Joseph
1974

BIBLIOGRAFI

- (1) Abdul Latif Sahar : Political Attitudes of Malaya
(10) 1967 (Academic Exercise)
1968 B.A. University of Singapore.
- (2) Alatas, Syed Hussein : Siapa yang salah sekitar revolusi
1972 mental dan peribadi Melayu,
(11) Mandersson, L. : Pustaka Nasional Singapore.
1980 The Kaum Melayu and Malaysia
- (3) Almond, G.A. and Verba : The Civic Culture Political
1963 Attitudes and Democracy
(12) Mannheim, Janel P., : in fire Nations; Princeton
1975 University Press. N.J.
Cliffs, N.J.
- (4) Anis Sabirin : Peranan Wanita Baru, Penerbitan
(13) 1967 Utusan Melayu, Kuala Lumpur.
1965 Why Do People Get Involved In
- (5) Beisecker, Thomas B, : The Process of Social Influence:
Parsons, W 'Doon, S. Readings in Persuasion Hall Inc,
1972 Englewood Cliffs. N.J.
- (14) Mohamed Ali Bakar, : "Majlis dan Pengislahan Masyarakat
1980 Satu analisa
- (6) Collier, Jane Fishburne : Women in Politics
1973 Stamford University Press.
Malaysia, Persatuan Sejarah Malaysia.
- (7) Hang Tuah bin Arshad : Ilmu Politik, Donald Moore
(15) 1966 Press Ltd.
1971 Values and Behaviour", Dlm.
- (8) Lane, Robert E. : "Political life : Why people
1969 get in involved Politic?"
Glencoe Illinois Frec Press.
Lexington Books.

- (9) La Palembang, Joseph : Politics with a Nations,
1974 Prentice Hall, Inc.,
Englewood Cliffs, N.J.
- (10) Liewelyn, Rogers : Political Institutions in on
1968 Rural Malay Community, Ph.D.
Dissertation University of
California.
- (11) Manderson, L. : Women, Politics and Change :
1980 the Kaum Ibu UMNO Malaysia
1945 - 1972. Kuala Lumpur.
- (12) Manheim, Jarol P., : The Politics Within,
1975 Prentice Hall Inc., Englewood
Cliffs, N.J.
- (13) Milbrath, Lester W. : Political Participation : How And
1965 Why Do People Get Involved in
1936 Politics, Rand McNally and Co.,
Boston.
- (14) Mohamed Abu Bakar, : "Dakwah dan Pengislaman Masyarakat
1980 Melayu Masakini : Satu analisa
Permulaan", Tamaddun Islam di
Malaysia, Persatuan Sejarah Malaysia.
- (15) Nash. M., : "Tradition-oriented Political
1971 Values and Behaviour", Dlm.
Palmer, M. A. Stern, L. (eds),
Political Development in Changing
Societies, Lexington : Heath
Lexington Books.

- (16) Ratnam, K.J., : The Malayan Parliamentary
1965 Election of 1964, Singapore :
UMP.
- (17) Ratnam, K.S. : Faham Perkauman dan Proses Politik
1969 di Malaya, (terj.), K.Lumpur.
- (18) Rogers, M.L; : "Politicization and Political
1969 Development in a Rural Malay
Community", Asian Survey, Vol, IX,
No. 12.
- (19) Rosaldo, M.Zimbalict and : Women, Creature and Society,
Comphere, Louise 1974, Stanford University Press, California.
- (20) Senu Abdul Rahman : Revolusi Mental, Penerbitan Malaysia,
1971 Utusan Melayu, Kuala Lumpur.
- (21) Sprett, W.J.H. : Social Psychology, Inc. edisi,
1956 London.
- (22) Syed Hussein Ali : Patterns of Rural Leadership in
1966 West Malaysia (K.Lumpur) - report
of research carried out under
sponserhip of UNESCO Research
Centre, Delhi.
- (23) Syed Hussein Ali : Social Stratification in Kampong
1961 Bagan - A study of class, status,
conflict and mobility in a rural
Malay Community Malayan Printers
Ltd. Singapore.
- (24) Laporan Pilihanraya Parlimen, Besut, Julai 1976.

LAMARAN QUESTIONAIRE

PENILAIAN WANITA DALAM PERGERAKAN WANITA UMNO

BAGIAN BESUT

- (24) Verba, Wie and Kim : The Modes of Democratic Participation
1971 A cross - national comparison, Saga Publications Inc.,
- (25) Encyclopaedia Americana : Americana Corporation.
- (26) International Encyclopaedia of the social Sciences (1968), Cromwell, Collier and Macmillan Inc.,
- (27) Majallah Dewan Masyarakat : Disember 1970.
- (28) Majallah Dewan Masyarakat : April 1982.
- (29) Buku Cenderamata Jubli Perak Wanita UMNO Malaysia.
- (30) Peraturan Pergerakan Wanita : Keluaran Ibu Pejabat UMNO Malaysia, Kuala Lumpur.
- (31) Penyata tahunan 81/82 : Penerbitan Ibu Pejabat UMNO.
- (32) Penyata Tahunan 81/82 Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut.
- (33) Penyata tahunan 82/83 Pergerakan Wanita UMNO Bahagian Besut.
- (34) Penyata Tahunan 1979/80 UMNO Bahagian Besut.
- (35) Penyata Kemajuan 1977/78 UMNO Bahagian Besut.
- (36) Kertas Kerja Konvensyen Pembangunan 1982/83 UMNO Bahagian Besut.
- (37) Kertas Kerja Konvensyen Ekonomi dan Pembangunan Daerah Besut 1982/83.
- (38) Laporan Pilihanraya Parlimen Besut Julai 1978.

Gambar A:-

Ahli jawatankuasa PWU Bahagian menyambut ketibaan Y.B. Puan Napsiah Omar Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan merangkap ahli EXCO PWU Malaysia, untuk merasmikan Mesyuarat Perwakilan PWU Bahagian Besut.

Gambar B:-

Ahli-ahli PWU bersama ahli jawatankuasa UMNO Bahagian yang menghadiri Mesyuarat Perwakilan PWU Bahagian Besut.

Gambar B:-

Kejadian jahitan di salian sebuah kawasan PWU Bahagian (Kawasan Bukit Kemak).

PERPUSTAKAAN
JABATAN KEMENTERIAN (S. 1) 1980

Gambar C:-

Majlis Gerakan Mesra di antara UMNO Bahagian
dengan PWU Bahagian.

Gambar D:-

Kelas jahitan di salah sebuah cawangan
PWU Bahagian (Cawangan Bukit Kenak).

Gambar E:-

Kelas masakan yang diadakan di cawangan Kampong Raja

Gambar G dan H:-

Gambar F:-

Kelas gubahan yang diadakan di salah sebuah cawangan Ulu Besut

Gambar G dan H:-

Kelas membaca al-quran dan kelas berzanji yang diadakan di cawangan Kuala Besut.